Opłata pocztowa niszczona ryczałtem

היינט 16 זייטען

Najer Folksblat פרייז 30 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 181 (873) | Łódź, Piątek 6 Sierpnia 1926 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, פרייטאג כו אב תרפ"ו. | Nr. 181 (873)

24-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21. טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

אלגעמיינער שטרייק פון די שטאטישע ארבייטער אין לאדז.

עס שטעהען: די שטאטישע- און צופאהר-טראמוואיען, די גאזאווניע, מאגיסט-ראט-ביורא'ען און שעכט-הויז.—דראשקעס און פיהרלעך שינדען שוין די הויט...

(ב). אויף נעכטען 12 פארמיטאג האט דער וואיעוואדע ה' אסאלינסקי איינגע-לאדענט צו זיך די פארשטעהער פון מאגיסטראט, פארשטעהער פון די שטא-טישע אונטערנעהמונגען, און ארבייטער, ארבייטס-אינספעקטאר ה' וואיטקיעוויטש און אנדערע.

פון דער עלעקטראווניע איז אבער אנגעקומען א בריף, אז היות קיינער פון דער פערוואלטונג איז נישטא אין לאדז, קען קיינער נישט קומען. פון דער טראמוואי-געזעלשאפט איז געקומען דיר. רינג. ס'איז אויך געקומען דער דירעקטאר פון די צופאהר-טראמוואיען ה' גיערליק, וועלכער האט באלד אין אנהויב פון דער קאנפערענץ ערקלערט, אז הגם די דירעקציע האט אנערקענט פאר די ארבייטער 12 פראצענט הוספה, ווערט די הוספה איצט צוריקגעצויגען.

אין זיין ערעפנונגס-רעדע האט דער וואיעוואדע אנגעוויזען, אז די קאנפע-רענץ וועט האבען פאר אן אויפגאבע צו קומען צו א הסכם וועגען די לוינען און גראטיפיקאציעס פון די ארבייטער און אנגעשטעלטע אין די שטאטישע אונטערנעהמונגען.

דאן האבען זיך ארויסגעזאגט וועגען דער פראגע די פארשטעהער פון מאגי-סטראט און די שטאטישע אונטערנעה-מונגען, וועלכע האבען ווייטער ער-קלערט, ווי ביז-איצט, אז זיי קענען נישט געבען קיין שום הוספות אז עס לאזט זיך אויך נישט ענדערן די אר-בייטס-בעדינגונגען, וועלכע זענען רע-גולירט געווארען דורך דער הבכרעדער מ...כט.

דער וואיעוואדע האט זיך דאן גע-ווענדעט צו די פארשטעהער פון מא-גיסטראט, אז זיי זאלען זיך זעהען צו-צובויגען און אין דער ערשטער רייה ערלעדיגען די פראגע פון די גראטי-פיקאציעס, וועלכע זענען אנערקענט געווארען דורך דער רעגירונג.

נאכדעם ווי ס'האבען נאך גערעדט די פארשטעהער פון דער טראמוואי-געזעלשאפט און צופאהר-טראמוואיען, וועלכע האבען נישט געענדערט זייערע טענות (דער דירעקטאר פון די צופאהר-טראמוואיען האט ווייטער ערקלערט, אז די געגעבענע הוספה פון 12 פראצ. ווערט צוריקגעצויגען).

דערויף האט דער פארשטעהער פון דער „קאמיסיע פון 5" ה' קאוואלסקי אפגעגעבען אן ערקלערונג, אז היות די קאנפערענץ האט נישט געגעבען קיין שום רעזולטאט, וועלען די ארבייטער מוזען אויסקעמפען זייערע פאסטולאטען אויפ'ן וועג פון א שטרייק.

דער וואיעוואדע, זעהענדיג, אז א שטרייק איז שוין אונפערמיידליך, האט אפעלירט צו די ארבייטער-פארשטע-הער, אז זיי זאלען זיך בעמיהען, דער שטרייק זאל נישט אננעהמען קיין נישט געוואונשענע פארמען, — ד. ה., אז די רוה און ארדנונג אין שטאט זאל נישט געענדערט ווערען.

*

באלד נאך דער קאנפערענץ איז די „5-קאמיסיע" אוועק אין פעראיין פון די שטאטישע אנגעשטעלטע און טעלע-פאניש אויפגעפאדערט אלע דעלעגאטען, אז דער שטרייק זאל זיך אנהויבען.

*

ארום 2 מיט 15 מינוט האבען די טראמוואיען אנגעהויבען פאהרען צו די רעמיזעס. די ארבייטער און אנגעשטעל-טע פון מאגיסטראט, פון די שטאטישע ביורא'ס, פון שחט-הויז און גאזאווניע האבען אויך געווארפען די ארבייט. שפעטער א ביסעל האבען אויך אויפ-געהערט צו קורסירען די צופאהר-טראמוואיען.

*

באלד נאכדעם, ווי דער שטרייק איז אויסגעבראכען, האט דער וואיעוואדע טעלעפאניש מיטגעטיילט דער צענט-ראלער מאכט אין ווארשא וועגען דעם, אז דער שטרייק איז אויסגעבראכען.

*

פארנאכט האבען שוין די לאדזער דראשקאזשעס זיך געהייסען צאהלען „געזאלצענע" פרייזען. ס'האבען אויך אנגעהויבען שינדען די הויט די פוהר-לעך וועלכע פאהרען אין די שכנות'דיגע דאטשע-ערטער.

*

אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון דער שטרייק-קאמיטע, זענען דערווייל נישט צוגעשטאנען צום שטרייק די ארבייטער און אנגעשטעלטע אויף די טראמוואיען און עלעקטראווניע.

אויב ביז שבת וועט נישט אריינקו-מען אין דער שטרייק-לאגע קיין ענדע-רונג צום גוטען, — וועט אויך אין דער עלעקטראווניע און אויף די טעלעפאנען אויך אויסברעכען דער שטרייק.

*

אויף די גאסען, אויף וועלכע ס'ברע-נען גאז-לאמטערן איז נעכטען געווען שטארק פינסטער.

פון פארנאכט אן האבען זיך שוין אין לאדז בעוויזען ווארשאווער טעקסי'ס און פערטרעטען די טראמוואיען. אויך די לאדזער דראשקעס און ריסארקעס, האבען דערפיהלט, אז ס'איז זייער צייט.

אממייסטען פערזארגט זענען די, וועלכע וואוינען אין די שכנ'ישע דא-טשע ערטער, וואוהין מ'פאהרט מיט טראמוואיען, דאס הייסט שוין באמת צרות-דאטשע, אז אום שאמע פרייטאג בלייבען שטעהן די טראמוואיען...

ה' יאשטשאלט — לאדזער וואיעוואדע.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ס'איז שוין ענט-גילטיג בעשלאסען, אז ה' יאשטשאלט, דער דירעקטאר פון דעפארטאמענט פאר עפענטליכער זיכערקייט ווערט בעשטימט אלס לאדזער וואיעוואדע.

דער ווארשאווער וויצע-וואיעוואדע ה' קארסאק ווערט בעשטימט אלס וואיעוואדע אין נאוואגרודעק. דער מלאווער סטאראסטע יאראשינסקי ווערט נאמינירט אלס דירעקטאר פון פאליטישען דעפארטאמענט ביים אינערן-מיניסטעריום.

צו דער חתונה פון מיין ליבע שוועסטער פרל.
גושא דימאנטשטיין
מיט ה' אבינדור גאלדבערג
ווינש א גליקליך לעבען ביז 120 יאהר. 916
אסתר אייזענמאן און טאכטער פאלא.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע קוזינע
פרל. פאלא יאקובאוויטש
מיט ה' סאלאמאן כאץ
ווינשען א גליקליכע צוקונפט
חיים און אריה יאקובאוויטש. 931

ענגלישער זאל, פאסאזש-שולץ 2.
היינט, פרייטאג אווענט וועט דאווענען קבלת שבת און צומאר-גענס שבת שמברכים החודש אלול פ' ראה שחרית ומוסף דער בע-וואוסטער 14-יעריגער קינסטלער - חזן
ר. ווייסבערג,
וועלכער האט זיך בערימט געמאכט אין די גרעסערע שטעדט פון פוילען אלס דער קליינער כארוזע. ער קאפירט מיט זיין הארציגען דאווענען אלע תפלות פון בעריהמטען חזן ה' גרשון סיראטע.
בילעטען שוין צו בעקומען אין ענגלישען זאל פאסאזש-שולץ 2 און אויך היינט א גאנצען טאג אין דער טערקישער קאנדיטאריי ביי זעלמאנאוויטש פעטריקאווער 12. קומט מאסענווייז און בעוואונדערט זיין ערשטקלאסיגע וואונדער-שטימע מיט זיינע קינסטלערישע נעזאנגען. 538

חדר „דרכי נעם"
50 קילינסקי 50.
אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג וועגען דעם שול-צוואנג, הויבען זיך אן פון אי"ה דינסטאג, פרשת ראה, כ"ג אב הבע"ל דאס איינ-שרייבען פון די נייע תלמידים און די עקזאמענס צום נייעם שול-יאהר תרפ"ו פ"ז (1926/27), וועלכעס פאנגט זיך אן ראש אלול הבע"ל טעגליך פון 10–2 און פון 4–6 נאכמיטאג. אויך די אלטע תלמידים מוזען זיך דע-קלארירען שפעטסטענס ביז פרייטאג, פ' ראה כ"ו אב הבע"ל. ההנהלה.
בעמערקונג: צום נייעם שול-יאהר ווערט געעפענט א
מתיבתא לתלמוד והוראה,
וואס וועט ווערען אנגעפיהרט דורך א בעוואוסטען למדן. אין דער מתיבתא ווערען אנגענומען תלמידים פון 3 ביז 5 זל. וועכענטליך. 858

יאך קורצע און שווערע ליידען איז מיטוואך י"ז מנחם אב תרפ"ו 28 יולי 1926 געשטארבען
רחל פרימעט מינץ נ"ע
אשת ר' אברהם נ"י
געבוירען ניסענבוים. אין עלטער פון 30 יאהר,
און איז דעם זעלבען טאג צו קבורה געקומען וועגען וואס עס טיילען מיט
מאן. מוטער. שוועסטער און געבירידער. 686

די פּראַגען פון תבואה-עקספּאָרט

וועלען נישט ערלעדיגט ווערען אָהן אַ פערשטענדיגונג מיט די יודישע סוחרים

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט דער וויצע-האַנדעלס-מיניסטער דאָלעזשאַל אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון יודישע סוחרים וועגען עקספּאָרט-פּראַגען. אין שפּיץ פון דער דעלעגאַציע האָבען זיך געפונען די סענאַטאָרען ד"ר ראָטענשטרייך און טרוסקער.

ה' דאָלעזשאַל האָט ערקלערט דער דעלעגאַציע, אַז די פּאָסטולאַטען וועגען תבואה-עקספּאָרט וועלען נישט ערלעדיגט ווערען אָהן דער פערשטענדיגונג מיט די יודישע סוחרים-אָרגאַניזאַציעס.

*

די פראַגע וועגען תבואה-סינדיקאַט שטעלט זיך פאָר ביים היינטיגען טאָג אויף פאָלגענדען אופן:

די „באַנק פּאָלסקי“ האָט בעשלאָסען צו אַסיגנירען 20 מיליאָן זלאָטיס, כדי צו פינאַנסירען דעם תבואה-האַנדעל אין פּוילען. פון דער דאָזיגער סומע איז 16 מיליאָן אַסיגנירט אויפ'ן עקספּאָרט און 4 מיליאָן, כדי צו דעקען די בעדערפענישען פון אינערליכען תבואה-מאַרק. ווי מיר ווערען געוואויר, איז אין די רעגירונגס-ספערען בעשלאָסען געוואָרען אָנהויבען די קרעדיט-אַקציע אין דער דאָזיגער ריכטונג, שוין פונ'ם 15-טען אויגוסט אָן.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז פערשידענע גרויסע עקספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך אָנגעהויבען שטאַרק אינטערעסירען מיט דער דאָזיגער אַקציע פון דער „באַנק פּאָלסקי“, בפרט, אַז עס איז פּאָראויסצוזעהן, דאָס די קליינע עקספּאָרטערען און עקספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס וועלען מוזען, כדי צו בעקומען קרעדיט אין באַנק-פּאָלסקי, בעקומען אַ זשיראָ פון דער מלוכה'שער אַגראַר-באַנק און דאָס וועט זיי קאָסטען 2 פּראָצענט.

אַזאַ מין ווירטשאַפטס-פּאָליטיק בנוגע גרויסע עקספּאָרטערען טרעפט, זעלבסט-פערשטענדליך, אַממעהרסטען דעם יודישען תבואה-האַנדעל און ס'איז כאַראַק-טעריסטיש, אַז צו דעם צוקונפטיגען סינדיקאַט זענען צוגעצויגען געוואָרען אַזעלכע עקספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס ווי „קאָאָפּ. ראָלנאַ“, „צענטראַלער פערבאַנד פון תבואה-האַנדעל“, דער „קראַקאָווער תבואה-סינדיקאַט“ און איינציגע פּויזנער אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען אין דער צייט און אונטער דער לאָזונג פון אויסראָטען דעם יודישען תבואה-האַנדעל.

אין די רעגירונגס-ספערען איז די מיינונג וועגען שאַפען אַ סאַנדיקאַט נישט איינהייטליך. ווי מיר ווערען געוואויר פון אַ גאַנץ זיכערער קוועלע, איז דער האַנדעלס-מיניסטער ענטשידען געגען שאַפען אַזאַ סינדיקאַט און ער זאָל שאַרף אַרויסטרעטען געגען אַגראַר-מיניסטער-יום, וואָס ווילענדיג גושא חן זיין אין די אויגען פון די גרויסע גוט-בעזיצער, האָט אויף זיך גענומען די מיסיע צו שאַפען די דאָזיגע אינסטיטוציע. דער האַנדעלס-מיניסטער שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז פערשידענע אַקציעס, וואָס זענען נוגע דעם עקספּאָרט פון לאַנד, ליגען נאָר אין זיין קאָמפּעטענץ און דער אַגראַר-מיניסטער קאָן נישט דעצידירען אינ'ם דאָזיגען ענין נאָר אַרויסזאָגען בלויז זיין מיינונג.

ווי מיר האָבען בעמערקט, איז דאָס שאַפען פון אַן עקספּאָרט פון אַ תבואה-סינדיקאַט געוועןדעט געגען יודען און אין אַ ווידערשפּרוך מיט דער ערקלערונג פון פּרעמיער, וועלכער האָט בעטאָנט אין זיין עקספּאָזע, אַז ער וועט בעקעמפען דעם ווירטשאַפטליכען אַנטי-סעמיטיזם.

עהערנעכטען איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער תבואה-עקספּאָרטערען-סעקציע מיט אנטייל פון פּראָווינצער דעלעגאַטען, אויף וועלכער עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען די סינדיקאַט פראַגע.

אַ געוואָרפענע דעם פאָרשלאַג צו ערלויבען אַ-יום-הענגען אין די טראַמוואַיען יודישע פּלאַקאַטע.

וואַרשא, 5 (טעלעפאָניש) מיט אַ געוויסער צייט צוריק האָט ראַטמאַן עהרליך אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג אין שטאָט-ראַט, אַז די טראַמוואַי-דירעקציע זאָל ערלויבען אויפצוהענגען אין די טראַמוואַיען און אויף די קאָלירטע-טראַמוואַי-סטאַציעס פּלאַקאַטען און רעקלאַמעס אין דער יודישער שפּראַך.

דער דאָזיגער ענין איז בעהאַנדעלט געוואָרען אויף דער לעצטער זיצונג פון מאַגיסטראַט, וועלכער האָט דעם פאָרשלאַג אָבגעוואָרפען מיט'ן מאָטיוו אַז דער סטאַטוט פון דער טראַמוואַי-געזעלשאַפט זעהט נישט פאָר, אַז אין די טראַמוואַיען זאָל מען מעגען אויפהענגען יודישע אויפשריפטען.

אפגעלעגט דער וויזיט

פון דער דזשוינט-קאָמיסיע.

וואַרשא, 5. (טעלעפאָניש) געכטען האָט געזאָלט אָנקומען קיין וואַרשא דער אָנפיהרער פון דער ד. ד. ק. אָפּטיילונג פאַר איירראָפּאַ ד"ר בערנאַרד קאָהן. אין דער לעצטער מינוט איז אָבער אָנגעקומען אַ דעפּעשע, אַז צוליב געוויסע טעמים, וועט דאָס אָנקומען פון ד"ר קאָהן אָפּגעלעגט ווערען אויף עטליכע טעג. געווי דער טאָג פון ד"ר קאָהנ'ס קומען קיין וואַרשא איז נאָך נישט בעוואוסט.

גלייכצייטיג דערוויסען מיר זיך, אַז ה' ביליקאָף, וועלכער האָט געזאָלט קומען צוזאַמען מיט'ן ד"ר קאָהן קיין וואַרשא, איז אָפּגעפאָהרען וועגען דזשוינט"-ענינים קיין סאָוויעט-רוסלאַנד, און וועט דעריבער אַזוי שנעל וואַרשא נישט בעזוכען.

קלאַנגען, אַז פּילסודסקי זאָל ווערען אויס קריגס-מיניסטער.

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער היינטיגער אויסעראָרדענטליכער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט געהען ווידער אַרום האַרטנעקיגע קלאַנגען, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי זאָל פערלאָזען דעם פּאָסטען פון קריגס-מיניסטער. פּילסודסקי זאָל פערנעהמען דעם אַמט פון גענעראַל-אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע און אַלס קריגס-מיניסטער זאָל בעשטימט ווערען גענעראַל רודז-שמיגלי.

דער „נומערוס-קלאַוזוס“ — די געלע לאַטע פון קריסטען

שרייבט א געוו. אונגארישער מיניסטער.

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) דער געוועזענער אונגאַרישער פינאַנץ-מיניסטער ד"ר טיבאָר פון קאַלאי האָט אין דער אונגאַרישער פרעסע פערעפענטליכט אַ לענגערען אַרטיקעל, אין וועלכען ער האָט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אַז די אונגאַרישע רעגירונג קאָן פאָרלויפיג נישט ערפיהלען איהר התחייבות לגבי דעם פעלקער-בונד אָפּצושאַפען דעם „נומערוס-קלאַוזוס“. דערויף האָט דער יודישער דעפּוטאַט פּאַול סאַנדאָר אָפּגע-ענטפערט, אַז די בעהויפּטונגען פון מי-ניסטער קאַלאַי זענען גרונדלאָז און פאַלש.

איצט האָט דער מיניסטער ד"ר ראַ-לאַנד הצגעדס ווידער פערעפענטליכט אַן אַרטיקעל וועגען דער זעלבער פראַגע, אין וועלכען ער שרייבט:

מיין פריינד סאַנדאָר איז נישט גע-רעכט, מיט זיין בעהויפּטונג, דאָס דער „נומערוס-קלאַוזוס“ איז אַ געלע לאַטע אויף די פּלייצעס פון די אונגאַרישע יודען. פערקעהרט, די געלע לאַטע טראָגען מיר קריסטען. קודם-כל דע פאַר, וואָס דער נומערוס-קלאַוזוס-געזעץ איז געגען די גרונד-יסודות פון דער קריסט-ליכער רעליגיע. ווען דער „נומערוס-קלאַוזוס“ זאָל ווערען אָנגעווענדעט לגבי די 12 קריסטליכע אַפּאָסטאָלען, וואָלט פערבליבען בלויז איינער, דער הייליגער פּאַוועל, וועלכער האָט אָבער יעזוס'ן קיינמאָל נישט געקענט. צווייטענס האָבען מיר פּאַטריאָטיש-געשטימטע אונגאַרישע יודען גישט די מעגליכקייט אַריינ-צוציהען דעם אויסלענדישען קאַפּיטאַל אין לאַנד כל-זמן מיר קריסטען וועלען נישט אָפּשאַפען דעם „נומערוס-קלאַוזוס“ און דריטענס, איז אונמעגליך צו געווינען פאַר אונגאַרן די עפענטליכע מיינונג פון אַמעריקא און איירראָפּא כל-זמן עס הערשט אַ געזעץ, וואָס איז אַ ווידער-שפּרוך צו די ערהאַבענע געזעצען פון דער אונגאַרישער טראַדיציע פון די יאָהרען 1848 און 1867.

קאָנפערענץ צווישען רעכטע פּועלי-ציון און פּ. פּ. ס.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) די ה"ה ד"ר פעקער און ריטאָוו, האָבען אַלס פערטרעטער פון די רעכטע פּועלי-ציון אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן פּרע-זעס פון פּ. פּ. ס. דעפּוטאַט ניעדזיאַל-קאָווסקי.

בעת דער קאָנפערענץ איז פעסטגע-שטעלט געוואָרען די פאָרם פון אַ קאָנ-טאַקט צווישען די דערמאָהנטע פּאַר-טייען.

דערביי האָבען די פערטרעטער פון די פּועלי ציון איינגעלאַדען די פּ. פּ. ס. צום צוזאַמענפאָהר פון פּ. צ., וועלכער קומט-פאָר דעם 19-טען ה. ח.

Dr. med. Grzegorz Rozenberg

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציאַליסט פאַר מאָגען- און דאַרם-קראַנקהייטען

גדאַנסקאַ 44 Gdańska טעלעפאָן 24-44

נעהמט אָן פון 230 בי 330 נ"מ. אין לעטשניצאַ „סאַניטאַס“, צעגעלניאַנאַ 29 פון 9 ביז 1 און 6 ביז 730 אָ'.

Dr. B. ROBINZON

אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען

נאַזאַמיעסקאַ 22 טעל. 31-86

צו־ריקגעקעהרט

927 נעהמט אָן פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

מעבעל

פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד איז פרייזווערדיג צו פערקויפען פּאָלודניאָווא 25

932 ביי מ. לאַפּע.

שייטלען

זיין פערשידענע קוואַליטעטען האָאַר, פּערש. מאָדערנע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיעננאַ 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג 2-טען שטאָק ביי בצלאל וואַרשיצקי.

קאָאָפּעראַטיוו-באַנק

פון סוחרים און אינדוסטריעלער

אין לאָדז, פּעטריקאָווער 41

(קאָאָפּעראַטיוו מיט בעשר. האַפטונג)

גיט דערמיט צו וויסען, אַז אויפ'ן סמך פון סטאַטוטען, רעגיסטרירטע דורך דעם קרייז-געריכט, האָט די אָנגעהויבען איהר טעטיגקייט.

די אויפגאַבען פון דער באַנק זענען פאָלגענדע:

1) ערטיילען איהרע מיטגלידער פערשידענע אַרט קרעדיטען;
2) אָננעהמען אָפּשפּאָרונגס-געלדער און לאָקאַטע פון קאַפּיטאַלען;
3) אינקאַסאָ פון וועקסלען, פראַכטען און משעהן;
4) אַרויסגעבען פון איבערווייזונגען, טשעקען, אַקרעדיטיוען, גאַראַנטיעס און אינקאַסאָ-קאַנטעס און
5) ערלעדיגען יעדער אַרט טעטיגקייט, וואָס געהט אַריין אין געביט פון באַנק-דינסט.

אַלע אויפטראַגען ווערען ערלעדיגט זאָרגפעלטיג מיט גענויער פּינקטליכקייט.

898 די באַנק-קאַסע איז טעטיג פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6 נאָכמ.

8-קל. האַנדעלס-גימנאַזיום

מיט רעכטען-רעכט

פון ל. שאַכ'ס, לאָדז, פּעטריקאָווער 18.

די קאַנצלאַריע נעהמט אָן אָנמעלדונגען פון גייט שילער פון 11 ביז 1 נאָכמ.

908 דירעקטאָר: אינזש. א. ריסאַק.

אַ קוואַליפיצירטע טאַפּעצירער-געזעל

אויף לעהרונגלעך ווע-רען זאָפאָרט געברויכט ביי

האַשעשכאָווסקי

גאַזאַמיעסקאַ 10. 873

8-טונג! 8-טונג!

קאַלאַניאַל-הענדלער!

איהר ווערט אויפגעפאָדערט אַרויסצונעהמען דעם

צעטעל נומער 10

וועלכער איז בעשטעטיגט דורכ'ן ליכוויד-אַמט ד' 6. אויגוסט. דער צעטעל נומער 9 ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיק. קאָלאָניאַל-סעקציע ביים צענטראַלען קליינהענדלער פעראיין אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זאַוואַדזקאַ 5

910

קלאַנגען וועגען אַן אויפשטאַנד אין רוסלאַנד

דער טריאומוויראַט: טראָצקי, קאַמעניעוו און זינאָוויעוו. — טראָצקי פערנומען לענינגראַד. — אויפשטאַנד פון דער אָפּאָזיציע אין רוסלאַנד איז דערצידערענדע קאַמף. — קראָנשטאַטער מאַטראָסען פערכאַפּט די רעגירונגס־געבייַדעס. — טראָצקי בראָש פון דער קעמפענדער אָפּאָזיציע. — זינאָוויעוו פערשיקט קיין סיביר אויף צוויי יאָהר. — גערעטעוועט סטאַלינען פון אַן אַטענטאַט.

רוסישע געזאַנדשאַפט אין וואַרשאַ לייקענט עס אָפּ.

בערלין, 5 (ספ. טעל.). פון מאָסקווע טעלעגראַפירט מען: דער פּאָליטישער קאָנפליקט אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי ווערט מיט יעדען טאָג אַלץ שאַרפער און נעהמט אָן אַ זעהר געפעהרליכען כאַראַקטער. אין די גוט־אינפאָרמירטע קרייזען פערזיכערט מען, אַז די אָפּאָזיציע האָט דעם קאַמף נישט אָבגעשטעלט, נאָר פערקעהרט, זי האָט זיך פעראייניגט אונטער דער פיהרונג פון אַ טריאומוויראַט, וועלכער בעשטעהט פון טראָצקי'ן, קאַמעניעוו'ן און זינאָוויעוו'ן. די אָפּאָזיציע שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די וואַקסענדע מאַכט פון'ם פּויערן־קלאַס דראָהט מיט פּאַנ־דאָמען אויף די אַרבייטער און שטעלט אין געפאַהר די גאַנצע סאָוויעטישע אָרדנונג. די אָפּאָזיציע שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די רעגירונגס־פּאָליטיק געהט אויף אַ פאַלשען וועג און וועט דערפיהרען צו דער ליקווידאַציע פון דער קאָמוניסטישער אָרדנונג אין רוסלאַנד.

ווין, 5 (ספעצ.) העכסט סענסאַציאָנעלע קלאַנגען ווערען דאָ איבער־געגעבען. איז בעזעצט גע־וואָרען דורך דעם מיליטער פון דער אָפּאָזיציע, די וועלכע האָט זיך גרופּירט אין קראָנשטאַט איבער די לענינגראַ־דער גאַסען מאַרשירען גרויסע מיליטער־טיילען. איבערהויפּט פון מאַטראָזען, וועלכע זענען אָנגעקומען פון קראָנ־שטאַט. זיי האָבען פערכאַפּט די רע־גירונגס־געבייַדעס, וועלכע זיי האָבען בעזעצט.

די רעגירונג האָט די שטאָדט ער־קלערט אין בעלאַגערונגס־צושטאַנד.

ווין, 5 (ספ. טעל.) טראָצקי וועל־כער איז געשטאַנען אין בעציהונג מיט די קראָנשטאַטער אויפשטענדער, איז, ווי נאָר לענינגראַד איז פערנומען גע־וואָרען דורך די אויפשטענדער אַוועק קיין לענינגראַד, וואו ער איז פון דעם מיליטער ענטוזיאַסטיש אויפגענומען געוואָרען.

מאָסקווע, 5 (פר.) אויף סטאַלי־נען האָט מען געפּרובט מאַכען אַן אַטענ־טאַט. עטליכע פערדעכטיגע פערזאָנען האָבען זיך געפּרובט אַדורכרייסען צו דער באַהן־סטאַציע פון וואַנען סטאַלין האָט געזאָלט אָפּפאָהרען קיין לענינגראַד.

מען האָט זיי געפּרובט פערהאַלטען און געפאָדערט לעגיטימירען זיך, אָבער זיי זענען אַנטלאָפען. דאָס מיליטער האָט זיי נאָכגעשאָסען. די אַנטלויפענדע האָ־בען געוואָרפען אַ באָמבע. עס זענען גע'הרג'עט געוואָרען צוויי טשעקיסטען, איין זעלנער און איין אומבעקאַנטער. דער ציווילער גע'הרג'עטער זאָל זיין איינער פון די, וואָס האָבען געגרייט דעם אָנפאַל אויף סטאַלינ'ען.

מאָסקווע, 5. (פר.) די קלאַנגען, אַז זינאָוויעוו איז געצוואונגען געוואָרען צו פערלאָזען מאָסקווע בעשטעטיגען זיך עס ווייזט זיך אַרויס, אַז דאָס פּאָליט־ביוראָ האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרד־נונג, אַז זינאָוויעוו זאָל נעהמען אורלויב אויף צוויי יאָהר.

גלייכצייטיג האָט זיך אין דער פּרע־סע בעוויזען אַ ידיעה, אַז זינאָוויעוו פערלאָזט מאָסקווע און פאָהרט קיין יע־קאַטערינבורג.

מיט אַנדערע ווערטער: זינאָוויעוו, דער פּרעזעס פון אינטערנאַציאָנאַל ווערט פערשיקט קיין סיביר,

מינסק, 5 (פר.) די 7־טע סאַמאַ־

[...]רער קאַוואַלעריע דיוויזיע האָט זיך צו־בונטעוועט. כדי אונטערצודריקען דעם בונט איז אַרויסגעשיקט געוואָרען דאָס 8־טע מאָהילאָווער אַרטילעריע פּולק, נאָך אַ לענגערע שלאַכט איז די דיוויזיע ענטוואָפענט געוואָרען און איבער־געפיהרט געוואָרען קיין סמאָלענסק.

דער קאַמף איז פאָרגעקומען נאָהענט פון דער פּוילישער גרעניץ, נעבען שטעטעל גניעזדאָלאָווא.

ריגא, 5 (פר.) ווי מען גיט איבער איז טראָצקי'ס פרוי מיט איהרע 2 קינ־דער אַנטלאָפען פון רוסלאַנד. זי זאָל זיך האָבען געפינען אין איינע פון די לעטלענדישע קור־ערטער.

לעמבערג, 5 (פאט) „נאָוועסאַ פּאָ־ראַנגאַ" מעלדעט אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון דער סאָוויעטישער גרעניץ וועגען פאַקטען פון מאַסען־אַרעסטען צווישען רעוואָלוציע־אָנפיהרער א. א. בעדייטענ־דע אָפּאָזיציאָנערען אין מאָסקווע, לע־נינגראַד א. א. שטעט. סטאַלין זאָל האָבען אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל תיכף צו אָרגאַניזירען אַ ספּעציעלע „טשערע־וויטשאַיקע", בכדי צו בעקעמפען די אָפּאָזיציע אין די סאָוויעטישע אַמטען, אין דער רויטער אַרמעע און אפילו צווישען די טשעקיסטען.

אויסגעטראַכט
פון אַ מעשה־ביכעל
זענען די קלאַנגען וועגען די אונרוהען אין רוסלאַנד.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונ־זער קאָרעספּאָנדענט) די סאָוויעטישע געזאַנדשאַפט אין וואַרשאַ האָט אַרויס־געלאָזט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערען קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט אַלע קלאַנגען וועגען אונרוהען, אַרעסטען, רעוויזיעס און אַ. וו., וועלכע זאָלען כלומרשט האָבען פאָרגעקומען אין רוסלאַנד.

די קלאַנגען, ווערט געזאָגט אין קאָ־מוניקאַט, זענען אַ פּרוכט פון אַ קראַנ־קער פאַנטאַזיע און האָבען נישט קיין שום שייכות צום אמת. די קלאַנ־גען זענען אויסגעטראַכט פון אַ מעשה־ביכעל.

דעקרעט וועגען „פרעמדע".

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונ־זער סיים־קאָרעספּאָנדענט). די טעג וועט אַרויסגעגעבען ווערען דער דעקרעט וועגען „פרעמדע", אויפ'ן גרונד פון דאָזיגען דעקרעט וועט יעדער אויס־לענדישער בירגער מוזען האָבען אַ גע־העריגען פּאַס און מעלדען זיך אין משך פון 24 שעה נאָכ'ן אַריינקומען אין לאַנד; ער וועט דאָס אָבער קאָנען טון אויך נישט פּערזענליך, נאָר דורך אַן אַנדערען. דאַגעגען וועט ער זיין מחויב אין משך פון 8 טאָג זיך צו רעגיסטרי־רען אין אַמט פון 1־טען אינסטאַנץ (סטאַראָסטאַ, רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט).

אַ געוויסע קאַטעגאָריע אויסלענ[דע]ר וועלען האָבען דאָס רעכט צו וואוינען אין פּוילען, אָבער די מאַכט אָרגאַנען פון דער 1 טער אינסטאַנץ וועלען האָ־בען דאָס רעכט אַרויסצושיקען נישט געוואונשטע אויסלענדער. אויב זיי ווע־לען דערלאַנגען דערויף אַן אַפּעלאַציע, וועט דאָס אָבער נישט אָבשטעלען די אַרויסשיקונג. דאָס איז נישט נוגע די אויסלענדער, וועלכע וואוינען שטענדיג אין פּוילען; זיי וועלען אין אַזאַ פאַל אַרויסגעשיקט ווערען ערשט נאָכדעם, ווי די אַפּעלאַציע וועט אָבגעוואָרפען ווערען.

די פראַגע וועגען אויפהאַלט אין פּוי־לען פון האַנדעלס־אַגענטען און סוחרים איז נאָך נישט געלעזט געוואָרען. זי וועט ערלעדיגט ווערען אויפ'ן סמך פון ספּעציעלע טראַקטאַטען מיט די בעזונ־דערע מלוכות.

דער דעקרעט איז איבערגעשיקט גע־וואָרען צום יורידישען ראַט, וועלכער דאַרף אַרויסזאָגען וועגען די תקנות זיין מיינונג.

כאַליע די גאַנצע „פּאָסטראָיקע"
אַ שעהנער סוף פון אַן אַנטיסעמיטישער אַפערע.

בערלין, 5. (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) די מאַגדעבורגער מאָרד־אַפערע, אין וועלכע ס'איז געוואָרען פערמישט דער יודישער גרויס־אינדוסטריעלער האַאַס איז ענדליך פולשטענדיג אויפ־געקלעהרט געוואָרען.

די אויפקלעהרונג איז געקומען אַ דאַנק דעם, וואָס בעת דער בעשולדיג־טער אין דעם מאָרד פון דעם בוכ־האַלטער העלינג, דער דייטש־נאַציאָנאַ־לער שרעדער איז דורך דער בערלינער פּאָליציי גענומען געוואָרען אויף אַ קרייץ־פערהער, האָט ער צוריקגעצויגען זיין ערשטע ערקלעהרונג און אָפּגעגע־בען פאָלגענדע טענסאַציאָנעלע ער־קלעהרונג:

דער בוכהאַלטער פון דער פירמע האַאַס מיט'ן נאָמען העלינג איז דורך אַ פאַלשען אינזעראַט פערנאַרט געוואָ־רען אין אַ געהיימער וואוינונג, וואו מ'האָט איהם דערמאָרדעט און בערויבט. די מערדער האָבען געהאָפט צו געפי־נען ביי איהם אַ גרויסע סומע געלד.

נאָכ'ן אויספיהרען דעם מאָרד איז דער טויטער קערפּער בעגראָבען געוואָ־רען אין אַ קעלער. דער פאַבריקאַנט האַאַס — האָט שרעדער ווייטער ער־קלערט — האָט נישט מיט'ן מאָרד קיין שום שייכות!

בערלין, 5 (פּאַט) ודאָלף האַאַס איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי.

די דאָזיגע ערקלעהרונג האָט אַרויס־גערופען אַן אונגעהויערע סענסאַציע.

האַאַס, וועלכער איז נאָך אַלץ אַרעס־טירט, זאָל נאָך הייט בעפרייט ווערען.

אַזוי אַרום האָט גענומען אַ סוף צו דער נייער דרייפוס־אַפערע, וועלכע די דייטשע אַנטיסעמיטען האָבען געוואָלט אויסנוצען פאַר אַ געפעהרליכער אַנטי־יודישער אַגיטאַציע.

די איצטיגע ערקלעהרונג פון שרע־דער'ן ווערט אויך גערעכענט אַלס אַ גרויסער בלאַמאַזש פאַר דער מאַגדע־בורגער פּאָליציי, וועלכע האָט זיך גע־האַלטען שטאַרק אין אייזען ביי דער בע־הויפּטונג, אַז אין דעם מאָרד איז בלויז שולדיג האַאַס.

אויך דער אַנטיסעמיטישער מאַגדע־בורגער אויספאָרשונגס ריכטער, וועלכער האָט שוין צונויפגעשטעלט אַ בעשולדי־גונגס־אַקט געגען האַאַס'ן האָט געליטען אַ גרויסע מפּלה.

צי איז דער אַנדערטהאַלב־יעהריגער מיליטער־דינסט אַ צוואַנג?

אין דער לעצטער צייט טרעפט אָפט, אַז יונגעלייט פון פּאָבאָר־עלטער, וועלכע בעזיצען מיטעלע בילדונג, בעקומען אויפפאָדערונגען זיך צושטעלען צום אַנדערטהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט. אַזעלכע אויפפאָדערונגען זענען, לויט אונזער מיינונג, נישט געזעצליך. לויט'ן געזעץ וועגען מיליטער־דינסט קאָנען געניסען פון דעם אַנדערטהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט נאָר די פערזאָנען, וועל־כע בעמיהען זיך פערזענליך וועגען דעם און דאָס אין אַ בעשטימטען דורכ'ן גע־זעץ פעסטגעשטעלטען טערמין. אין דעמזעלבען געזעץ איז קלאָר געזאָגט, אַז די אַלע פערזאָנען, וועלכע וועלען זיך וועגען דעם אַנדערטהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט נישט בעמיהען, דאַרפען אַריינגעצויגען ווערען אין מיליטער צו־זאַמען מיט אַלע איבעריגע רעקרוטען.

ס'זענען פאַראַן פאַלען, ווען עמי־צער מוז זיך אָבזאָגען פון דער אַנדער־טהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט. למשל, עמיצער מוז בעלעגען דעם אוניווערזי־טעטס־עקזאַמען אין סעפּטעמבער. אַזוי ווי דאָס אַריינציהען די אַנדערטהאַלב־יעהריגע קומט פאָר אין יולי, בעשליסט ער זיך אָבצוזאָגען פון דער פּריווילעגיע, כדי צו קאָנען ענדיגען זיין שטודיום.

אַזעלכע פאַלען וואָלט מען געקאָנט אויסרעכענען פיל

ס'איז דעריבער אונפערשטענדליך, אויף וועלכען סמך די פ.ק.או.'ס ציהען אַריין אַזעלכע יונגעלייט, וועלכע האָבען זיך אַליין נישט געמעלדעט צום אַנדער־טהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט. אין פ. ק. או. ערקלערט מען אין אַזעלכע פאַלען, אַז ס'איז אַרויס וועגען דעם אַ ספּעציעלע פעראָרדנונג פון קריגס־מיניסטער. ערשטענס, איז אַזאַ פעראָר־דנונג אין ערגיץ נישט פערעפענטליכט געוואָרען, צווייטענס וואָלט אַזאַ פער־אָרדנונג געווען אין ווידערשפּרוך מיט'ן געזעץ.

אויך די האַלב־אָפיציעלע „פּאָלסקאַ־זבראָינאַ" פערטרעט דעם שטאַנדפּונקט, אַז מען קאָן קייגעם צום אַנדערטהאַלב־יעהריגען מיליטער־דינסט נישט צווינגען,

ארץ־ישראל־רעגירונג נישט מסכים צו בויען דעם א״י פּאָרט אויסער די גרעניצען פון א״ץ־ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) דער דירעק־טאָר פון די ארץ־ישראל־אייזענבאַהנען, קאָלאָנעל האָלמעס, האָט, ווי מיר האָ־בען שוין מיטגעטיילט ערקלערט אויף אַ פערזאַמלונג פון יודישע סוחרים אין ארץ־ישראל, אַז עס ווערט געפּלאַנט צו בויען דעם ארץ־ישראל־פּאָרט אַנשטאָט חיפה אין פּאָרט־סאַיד, געגענאיבער פּאָרט סאַיד. דער דאָזיגער פּלאַן האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע בע־אונרוהיגונג און אויפרעגונג צווישען דער פּאַלעסטינישער בעפעלקערונג.

ווי עס דערוויסט זיך די פּאַלעסטי־נישע טעלעגראַפען־אַגענטור, איז די ארץ־ישראל רעגירונג נישט מסכים מיט'ן פּראָיעקט פון קאָלאָנעל האָלמעס.

נעכטיגע סענאַט־זיצונג.

וואַרשאַ, 5 (פּאַט) אויף דער היינ־טיגער סענאַט־זיצונג איז אָנגענומען גע־וואָרען פאָלגענדער פאָרשלאַג פון סענ. זדאַנאָווסקי.

„דער סענאַט שטעלט פעסט, אַז ביים אָננעהמען אין סיים און סענאַט דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע איז פאָרגעקומען אַ פּירוד. האַלטענדיג, אַז אַזעלכע סכסוכים דאַרפען ערלעדיגט ווערען אויסשליס־ליך אויף אַ רעכטליכען אופן, פאָדערט דער סענאַט אויף די רעגירונג, אַז זי זאָל אויסאַרבייטען אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען אַן אינסטיטוציע, וואָס זאָל זיין בערופען צו אויפלעזען סכסוכים אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אויסטייטשען די קאָנסטיטוציע".

ווילהעלם'ס חשבון נעבער.
קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס אין בערלין.

ניו־יאָרק, 5 (פּאַט) הערמאַן בערנ־שטיין, דער מחבר פון בוך: „דער וועג צום שלום" דאָט בעקומען פון עקס־קייזער ווילהעלם פאָלגענדען בריף:

„דער איינציגער וועג צום שלום איז די פעסטשטעלונג, אַז דייטשלאַנד איז נישט שולדיג אין דעם אויסברוך פון דער מלחמה, דאָס אַנולירען פון ווער־סאַילער טראַקטאַט און דאָס איינפיה־רען צוריק אין דייטשלאַנד צוריק אַ מאָנאַרכיע מיט אַ קייזער בראָש.

אָהן דעם וועט קיין שלום נישט זיין! דער דייטשער קייזער האָט געוואוסט דעם סוד, ווי איינצוהאַלטען דעם וועלט־פרידען אין משך, פון 30 יאָהר, און מיט גאָט'ס הילף וואָלט ער דאָס אויך, געקאָנט, ווייטער טון".

בערלין, 5 (פּאַט) נעכטען אין אָוונט, בעת די קאָמוניסטישע דעמאָנ־סטראַציעס געגען מלחמה, איז געקומען צו אַ בלוטיגען צוזאַמענשטויס צווישען די דעמאָנסטראַנטען און דער פּאָליציי. פּאָליציי האָט זיך בענוצט מיט גומי־שטעקענס, און עטליכע פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען.

ווען די טויטע ערוואכען.

פון ב. זינגער.

מיר קענען שוין שרייבען דעם סך-הכל פון די מאי-טעג, בעטראכטען שוין די מויז, וועלכע דער בארג האט געבוירען, קווענען פון דער געענדערטער קאנסטיטוציע, פון די בעקומענע פולמאכטען אין גדאנקען, אז דאס איז אלץ, וואס מיר האבען געקענט ערווארטען, אז קיין אנדערע „ישועות" וועלען מיר שוין נישט בעקומען, אז אפילו דער נאטירליכער אקט, וואס האט בעדארפט אנקומען נאך דער איבער-קעהרעניש — די אמנעסטיע וועט נישט קומען. די איבערקעהרער האבען זיך שנעל אנגעכאפט ביי די הערנער פון צוריקגאנג צו לעגאליטעט, פון איבערשטרייכען די עטליכע טעג פון „רעוואלוציע", און זיי ווילען נישט אריינפיהרען די געזעלשאפט אין א טעות מיט אמנעסטיע, ווארום דאס וואלט בעדייט, אז סיי די „מאי-רעוואלוציע" סיי די געענדערטע קאנסטיטוציע, סיי די פולמאכטען זענען א וויכטיג בלעטעל אין דער פוילישער געשיכטע, א ווענד-פונקט אין דער אלגעמיינער פאליטיק. דער ראדיקאלער אינטעליגענט מאקאווסקי, וועלכער האט זיך פערהילט אין פאעטישע פראזען, האט אבער דא קלאהר בעצייכענט די געשעהענישען: נישט קיין אמנעסטיע, נאר אן'אינדיווידועלע מחילת עונות א „יום-כפור קטן". בלייבט אלזא אלץ, ווי עס איז געוועזען, אלץ בעפוצט מיט דעם גארנישט זאגענדען ווארט וועגען עהרליכקייט, אלץ מיט זיסע ווערטער צו יודען און מיט ביטערע מעשים ביים עקספארט פון תבואה. און דעריבער איז גערעכט געוועזען דער סיים, ווען ער האט זיך נישט געוואלט פונאנדערלאזען, ווען ער האט דערפילט, אז מיט אזא רעגירונג קען ער לעבען לאנג און בשלום, א! מיט אזא רעגירונג קען מען געהן נאך ווייטער, ווי דער סיים האט זיך פארגעשטעלט: איז נישט געלונגען דעם סיים אויסצוקריפלען די וואהל-ארדינאציע קומט דער פרעמיער אליין און דערמאהנט אז מען דארף עס טון. און סאמער מיינט ווער, אז ער שטעלט זיך פאר די ענדערונג פון דער וואהל-ארדינאציע אלס א קאנצעסיע בנוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען, קומען די פריוואטע גוטע פריינד פון בארטעל'ן און שעפטשען אין די אויערען פון די סיים-פיהרער: דאס מיינט מען די אוקראינישע געפאהר אין מזרח-גאליציען.

און דערפאר איז פערשטענדליך דער כי טוב פון סטראנסקי'ן, וועלכער האלט ריכטיג, אז ווען בארטעל וואלט נישט געווען וואלט מען איהם געמוזט אויסטראכטען, אויסטראכטען די פיקציע פון לינקהייט אנגעטון אין א רעכטען מונדיר פון רעאקציאנערער מאדע.

און ס'איז געווען זעלבסטפערשטענדליך, אז ביי אזא פלירט פון בארטעל'ן מיט די רעכטע איז אויך ארויסגעקראכען א נייע פיגור, וואס האט געוואלט פערדינען אויף בארטעל'ס רעכטקייט. קיין מאל האט נישט ארויסגעוויזען אזוי פיל לעבעדיגקייט און אקטיוויטעט דער מושב זקנים בצורת סענאט. די שטילע פיגורען פון די אלטיטשקע סענאטארען, וואס האבען געהאט די קעצישע מעגליכקייט פון בלויז קאליע-מאכען א געזעץ, זענען געקומען מיט א פארערונג פון גלייכבערעכטיגונג. מיט אויסבעסערונגען, סטיליסטישע ענדערונגען, הוספה'לעך צום געזעץ וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע האבען זיי געוואלט דורכשמוגלען זייער גלייכקייט מיט דעם סיים, וועלכער זינדיגט נישט מיט קיין גרעסערן ליבעראליזם, ווי דער סענאט.

עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס דער אלטער סע'אמאר טוליע צוזאמען מיט די זקנים פון כ. ג. האבען זיך אזוי שנעל גענומען צו דער ארבייט פון ענדערען די קאנסטיטוציע.

און ווען אין דער לעצטער שורה איז די פארם נישט געלונגען און דער סענאט האט בעקומען לייכט איבער די הענד פון סיים-מארשאלעק, האט זיך דער אלטער סענאט-מארשאלעק טראמפטשינסקי מיט רעכט געוואונדערט, פאר וואס קומט עס אונז? עס איז דאך באמת אונזער סעזאן, פאר אונז ארבייט דער פרעמיער בארטעל און דא לאזט מען נישט אויסקעמפען די פריוויליגיעס.

דער מארשאלעק טראמפטשינסקי האט געהאט אזוי פיל געפיהל פון גערעכטיגקייט, אז ער איז געקומען מיט אן'אנקלאגע צום מליכה-פרעזידענט, ער האט אפעלירט צים פרעמיער און זאגט זיך נישט אפ פון זייגע רעכט, ווען אפילו דער סיים מארשאלעק גופא שיקט אפ די געזעצען אויף פערעפענטליכען.

אויף דאנערשטאג בייטאג איז בעשטימט געווארען דער פראטעסט-מיטינג פון די סענאטארען אונטער דעם פארזיץ פון סענאט-מארשאלעק טראמפטשינסקי, דארט וועלען זיי בעטראכטען זייער בעציהונג צום סיים און דארט וועלען זיי פראטעסטירען געגען דער פערלעצונג פון זייערע רעכט.

אין די פרעהליכע מאמענטען פון דער שטארק נישט ערנסטער מאי-רעוואלוציע וועט דאס אפשר זיין נאך א הייטער בלעטעל פון קאמף מיט ווי.ד-מ'הלען, — אבער די זיצונג גופא וועט זיין נאך א שטארקערער סימן, אז פאקטיש האט זיך גאר נישט געענדערט, אז אויף דער פאניאטאווסקי-בריק האט זיך געפיהרט א קאמף בלויז פאר די רעכט פון סענאט.

די סיים-סעסיע האט זיך געענדיגט, די סיים-דעפוטאטען זענען ארויסגעפאהרען צופרידענע פון אריכת ימים, וועלכע עס האט אויסגע'פועל'ט פאר זיי דער פרעמיער און אין דער שטילער סיים-געביידע קריכען ארויס האלבטויטע, כדי צו מאהנען זייערע רעכט אין הסכם מיט דער פאליטיק פון דער איצטיגער רעגירונג.

אט דאס איז דער כך-הכל פון דער מאי-רעוואלוציע: קיין שום אילוזיעס פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען, קיין פיצעל נחמה פאר די שמאכטענדע אין די תפיסות און א טויטען-טאנץ פון סענאט, א נייער רעאקציאנערער רקיד'ל צום שלוס פון זייער פארלאמענט-סעסיע.

בלוטיגע יודישע פאמיליע-דראמע אין פאריז

יונגער יודישער ארבייטער דערשיסט זיין פרוי און איהר פאטער.

די טעג האט זיך אין ווילנעוו-לע-רוא, א שטעדטעל היגטער פאריז, אבגעשפילט אין א יודישער פאמיליע א שוידערליכע דראמע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון א טאכטער און א פאטער.

אין ווילנעוו-לע-רוא, אויף 17 ריו דע קאמערס, האט דער 24-יעהריגער יודישער ארבייטער מארסעל בורקאווסקי דערשאסען צוליב פאמיליען-סכסוכים זיין 20-יעהריגע פרוי רחל, בשעת זי האט געקארמעט איהר איינעהריג מיידעלע. ווען איהר פאטער, דער 54-יעהריגער שניידער משה מאצקין איז אריינגעלאפען ראטעווען זיין טאכטער, האט בורקאווסקי אויך איהם דערשאסען.

בורקאווסקי איז אנטלאפען, נאר דער פאליציי איז געלונגען צו פערהאלטען איהם.

די פרטים פונ'ם מארד זענען פאלגענדע:

משה מאצקין שטאמט פון כערסאן. אין פאריז איז ער שוין 23 יאהר. ער איז גוט בעקאנט דעם יודישען עולם אויפ'ן מאנמארטר, וואו ער האט געארבייט אלס שניידער.

די פאמיליע האט רוהיג געלעבט. ער האט געהאט צוויי זיהן און צוויי טעכטער. איינער פון די זיהן איז א צייכנער, דער צווייטער א פערקויפער אין א גרעסערען פאריזער מאגאזין, איין טאכטער איז איצט די פרוי פונם אינזשעניער טעפליסקי; די יונגערע טאכטער, די ערמארדעטע רחל, האט זיך נאך אין איהרע קינדער-יאהרען אויסגעצייכענט מיט א גרויסען מוזיקאלישען טאלאנט.

דער פאטער האט פאר זיינע לעצטע גראשענס זי געלערענט מוזיק און שוין צו ניין יאהר האט די פעהיגע רחל געגעבען קאנצערט אויף פיאנא און זאל פלעיעל, און צוגעצויגען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון מוזיק-קענער.

די גאנצע פאמיליע האט געטון, וואס עס איז נאר געווען אין זייערע בעשיידענע מעגליכקייטען, אז רחל זאל זיך קענען לערנען. מען האט געצאהלט פאר טייערע לעקציעס ביי מוזיק-פראפעסארען.

רחל איז אנגעקומען אין קאנסערוואטאריום און געווען איינע פון די בעסטע שילערינס. זי איז געוועזען ארים און נישט געקאנט צאהלען. מען האט איהר געמאכט פערשידענע הנחות, און אייניגע פראפעסארען האבען זי אפילו אומזיסט געלערנט, אזוי בעדייטענד איז געווען איהר טאלענט.

אלע האבען איהר פאראויסגעזאגט ר גלענצענדע קאריערע און מען האט זי געהאלטען פאר א ערנסטע קאנדידאטין אויפ'ן ערשטען קאנסערוואטאריע-פריז.

דער ארימער שניידער האט געהאפט, אז מיט דער צייט וועט זיין טאכטער ווערען בעריהמט. זיין איי'ציגע טרייסט אין די שווערע יאהרען איז געוועזען איהר שפילען. מען דערצעהלט, אז ווען זי פלעגט איהם שפילען, פלעגט ער אפט וויינען פון פרייד.

מיט א צוויי יאהר צוריק, ווען רחל איז שוין געווען נאהענט צו ענדיגען קאנסערוואטאריע, האט זי זיך בעקענט מיט דעם צוקונפטיגען מאן איהרען, מארסעל בורקאווסקי.

רחל האט זיך פערליבט אין איהם און בעשלאסען חתונה צו האבען. די עלטערען זענען געוועזען געגען דעם שידוך און מיט אלע כחות זיך געגענגעשטעלט. עס האט אבער גארנישט געהאלפען און די חתונה איז פארגעקומען. זיי האבען געדונגען א דירה אין ווילנעוו סאן-זשארזש, אבער באלד האט די יונגע פרוי דערזעהן איהר טעות. מארסעל האט נישט געוואלט ארבייטען און אנגעהויבען פאדערען פון זיין פרוי, זי זאל פערדינען.

זי האט אוועקגעווארפען דאס לערנען און אנגעהויבען שפילען אין קינא'ס און קאפען. דאס גאנצע געלד פלעגט ביי איהר אבנעהמען דער מאן. ער האט זי אנגעהויבען ברוטאל בעהאנדלען, אפט ארויסגעווארפען סקאנדאלען און געשלאגען זי.

דערווייל איז געבוירען געווארען א מיידעלע. די פרוי האט נישט געקאנט שוין אזוי פיל ארבייטען, ווייל זי האט זיך געמוזט פערנעהמען מיט'ן קינד. די סכסוכים זענען געווארען שארפער. בורקאווסקי פלעגט זיך זעלטען אברופען צו זיין פרוי, דאגעגען האט ער זי אפט געפאטשט און רציחות'דיג געשלאגען.

דירה-געלד פלעגען צאהלען פאר איהם איהרע עלטערען, זיי פלעגען אויך זיי געבען צום לעבען.

בורקאווסקי האט בשום-אופן נישט געוואלט ארבייטען און די פרוי מיט'ן קינד פלעגען אפט הונגערן. די פראנצויזישע שכנים האבען אויף איהר רחמנות געהאט און געברענגט פון צייט צו צייט עפעס צו עסען.

ענדליך האט זי נישט געקאנט אויסהאלטען און גענומען פאדערען א גט. זי האט פערלאזען איהר וואוינונג אין אריבער צו די עלטערען אין ווילנעוו-לע-רוא. זי האט אויך מיטגענומען א פיאנא, וועלכע דער פאטער האט איהר געקויפט.

בורקאווסקי האט די פיאנא געוואלט פערקויפען און זיך צ'גענומען דאס געלד. דעם לעצטען פרייטאג, 9 אין דערפריה, איז בורקאווסקי געקומען צו זיין פרוי. זי איז גראד געוועזען איבערגעבויגען איבער דעם וויגעלע פון איהר קינד און געגעבען עס עסען.

בורקאווסקי האט א זאג געטון:

— קום אראפ!

ער האט זי געוואלט שלאגען. זי האט נישט געוואלט געהן. בורקאווסקי איז ארויס פון צימער. די טיר איז געבליבען נישט איינגעצען פערמאכט. אין א מינוט ארום האט ער אריינגעשטעקט דורך דער טיר זיין האנד מיט א רעוואלווער און צוויי מאל אויסגעשאסען אין זיין פרוי.

רחל איז געפאלען אויף דער ערד, פערוואונדעט אין דער לינקער ברוסט. זי האט בלויז א קרעכץ געטוהן:

אוי! אוי!

און איז באלד אויסגעגאנגען.

אויף דער שיסעריי איז פון דערביי-איגען צימער אנגעלאפען משה מאצקין, בורקאווסקי האט אויך איהם אויסגעשאסען. מאצקין איז געפאלען אויף די שטיגען. דעמאלסט האט בורקאווסקי אנגעכאפט דעם אלטען פאר די האר, אויסגעדרייט דעם קאפ, א שלעפ געטון איבער די שטיגען און אריינגעשאסען איהם אין הארצען נאך צוויי קוילען. מאצקין איז געבליבען טויט.

אין ווילנעוו איז כמעט קיין יודען נישטא. עס וואוינט נאך דערביי מאצקינ'ס צווייטע טאכטער מיט איהר מאן, אינזשעניער טעפליצקי. אויף מאצקינ'ס פרוי האט דער אונגליק שטארק געווירקט. זי איז כמעט ווי נישט ביי די געדאנקען. האלט אין איין חלש'ן. די יללות זענען שרעקליך. דערצו זענען זיי זעהר ארימע מענשען. מען האט געלעבט פון טאג-לוין, קיין שום געלד איז נישטא. עס איז אפילו נישטא קיין געלד דורכצופיהרען די קבורה.

(פאריזער היינט).

וויידען-מאנופאקטור
בערנארד דאבראשינסקי'ס ערבען
לאדז, פעטריקאווער 10.
828

ביז אויף מעטערס
די געהיימע דייטשע ארגאניזאציע צו באיקאטירען ווירטשאפטליך די יודען.

בערלין, (י.ט.א.) אין דער „וועלט אם מאנטאג" האט דער דייטשער דעמאקראטישער לידער פאן גערלאך פערעפענטליכט אויספיהרליכע ידיעות וועגען א געהיימער ארגאניזאציע, וואס האט זיך געשטעלט אלס אויפגאבע צושאפען „אנאיינהייטליכען פראנט פון אלע איינפלוסרייכע גערמאנען פאר ווירטשאפטליכער אויסטרייסלונג פון יודענטום".

דער הויפט-אנפיהרער פון דער געהיימער ארגאניזאציע איז א געוויסער בייטהין, געוועזענער פריוואט-סעקרעטאר פון דעם דייטש-נאציאנאלען אנטיסעמיט אלפרעד ראט.

בייטהין האט בעזוכט פיל קריסטליכע פערזענליכקייטען און פירמען און האט אומעטום געפרעדיגט פאלגענדע תורה:

„נעמען ביי די יודען געלד וויפיל עס לאזט זיך נאר, אבער אויסגעבען דאס געלד בלויז אי רעכטע קרייזען. דאדורך וועט אפגעשאפט ווערען דער יודישער קאפיטאליסטישער פראנט. מען מוז ארבייטען אהן סקרופולען ווי דאס טוען די יודען. מיר מוזען זיך לערנען פון יודען זיין ריהרעוודיגער. מיר מוזען זיך גרייטען צום קאמף ביז אויף מעטערס".

די רשימה פון די ארגאניזאציע-מיטגלידער ענטהאלט 112 בערלינער פירמען. צווישען וועלכע עס זענען פערטרעטען אלע צווייגען פון דער ווירטשאפט און פרייע פראפעסיעס.

רומענישע רעגירונג פערבאטעט דעם קאנגרעס פון ציוניסטישע סטודענטען.

טשערנאוויץ, (י.ט.א.) דא האט געזאלט געעפענט ווערען א קאנגרעס פון די ציוניסטישע סטודענטען אויף די רומענישע הויכשולען. אין דער לעצטער מינוט האט די פאליטישע פאליציי פערבאטען דעם קאנגרעס, מאטיווירענדיג דאס דערמיט, וואס עס איז נישט אנגעקומען קיין ערלויבניש פון אינערן-מיניסטער.

די לויה פון מאטילדא ראטענאו.

בערלין, (י. ט. א.) די לויה פון דער פערשטארבענער מאטילדע ראטהענאו, די מוטער פון טראגיש אומגעקומענעם ג. מיניסטער וואלטער ראטהענאו, איז מארגעקומען לויט'ן וואונש פון דער פערשטארבענער, גאנץ בעשיידען. צו דער לויה זענען געקומען בלויז די נאהענטסטע קרובים און פריינד. דער קארפער פון דער פערשטארבענער איז אוועקגעלעגט געווארען אין פאמיליען-קבר נעבען איהר מאן און זוהן.

אויפ'ן ארון איז אוועקגעלעגט געווארען א קראנץ פון רייכס-קאנצלער דר. מארקס אין נאמען פון דער דייטשער רעגירונג. ערפילענדיג דעם וואונש פון דער פערשטארבענער, האט די רעגירונג זיך אפיציעל אין דער לויה נישט בעטייליגט.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 6 — 7, זונטאג פון 3—4.

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.
ווענערישע- און האר- הויט - קראנקה.
מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראלען.
נעמט אן 9—1, 4—8 אוו., דאמען: 4—5

מאאק
נישט פערגעסט
פערניכטעט אלערליי ווער
PAMIĘTAJ MAOK TĘPI WSZELKIE ROBACTWO
פאר מענשען און הויזטיערע אי־שעדליך.

דאס פראבלעם דזיערזשינסקי

פון ל. בראנט.

אין דער בעציהונג פון דער פוילישער פרעסע צום פערשטארבענעם שעף פון דער טשע-קא פעליקס דזיערזשינסקי לאזט זיך בעמערקען א כאראקטעריסטישער און זעהר אינטערעסאנטער שטריך. מיר רעדען נישט וועגען דער סענסאציאנעלער פרעסע, וועלכע האט די ידיעה וועגען דזיערזשינסקי'ס טויט געבראכט אונטער אזעלכע איבערשריפטען, ווי „דער טויט פון רוסלאנד'ס תליון", אדער „זאט פון בלוט און ם צהרען איז אוועק דער אונמענש" א. ד. גל.

עס מאכט אן'איינדרוק, ווי די ערנסטערע פוילישע פרעסע וואלט וועלען אזוי צו זאגען רעהאביליטירען דזיערזשינסקי'ן. דער ארגאן פון די איצטיגע רעגירונגס-קרייזען, דער וועכענטליכער און נאך איהם דער טעגליכער „גלאס פראוודי" האט אפגעדרוקט א גרויסען, אבער זעהר איינגעהאלטענעם ארטיקעל וועגען דזיערזשינסקי'ן, בעמיהענדיג זיך אריינצודרינגען אין דער נשמה פון דעם מענשען, מיט וועמענס נאמען עס זענען פערבונדען די גרויעלקייטען, וואס האבען זיך אפגעטאן אין רוסלאנד פאר דער צייט פון דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע. די צייטונג ברענגט די פאר דזיערזשינסקי'ן גינסטיגע כאראקטעריסטיק פון גראביעץ'ן, וועלכער שטעלט איהם פאר אלס פאנאטיקער פון דער סאציאלער רעוואלוציע, וועמען ס'ענען נאהענט געווען שעהנע און צארטע מענשליכע געפיהלען; אזוי האט דזיערזשינסקי אין דער יוגענד איבערגעלעבט א שווערע טראגעדיע, איינרייסענדיג מיט זיין כלה, א שווערען רושם האט אויף איהם איבערגעלאזט דער טויט פון זיין מוטער. „גל. פר." ציטירט אויך דעם פראנצויזישען מלוכה מאן, געוו. פרעמיער און איצטיגען בילדונגס-מיניסטער הערריא, וועלכער האט וועגען דזיערזשינסקי'ן געשריבען:

„א מערטירער - אדער תליון? אדער אפשר ביידע צוזאמען?... איך געפין זיך פאר דעם ריינסטען פון די ריינע, פאר אן'אינטעגראלען קאמוניסט" דער זשורנאליסט פון „גל. פר." פערעניגט זיין ארטיקעל מיט די ווערטער: „די מרה-שחורה'דיגע און טראגישע געשטאלט פון דזיערזשינסקי'ן ענטהאלט אין זיך א טיעפען מענשליכען סוד, א סוד פון געוואלט און בלוט".

אויב „גלאס פראוודי" בעמיהט זיך צו האלטען אין די ראהמען פון אביעקטיווען אנאליז, איז דער ארטיקעל פון נאוואטשינסקי'ן אין „גאזעטא ווארשאווסקא פאראנא" (אמאל „דווא גראשע") א רעהאביליטאציע-פרוב פון ריינסטען קאליבער, נאכמעהר, א דיפיראמב, א לויב-געזאנג. דער מחבר דערפיהרט דא צום אבסורד דעם אין אלגעמיין פאלשען געדאנק, אז דער כלל איז פעראנטווארטליך פאר'ן יחיד און וועלענדיג ארויסגרעניצען, אזוי צו זאגען, דאס פוילישע פאלק, וואס דארף כלומרשט פעראנטווארטליך זיין פאר דער טעטיגקייט פון דזיערזשינסקי'ן דעם פאלאק, שטעלט איהם נאוואטשינסקי פאר שיער נישט אלס אונשולדיגען מלאך, וואס איז געפאלען אלס קרבן פון דער יודישער אינטריגע: דאס האבען די יודען אויף איהם אנגעבונדען אלע זייערע ציניש-אכזריות'דיגע טאטען; ער גופא האט צו זיי קיין שייכות נישט. נאוואטשינסקי האט דזיערזשינסקי'ן געקענט. דאס איז געווען, זאגט ער, א צארטער, פיינפיהלענדער מענש, וועלכער האט ליב געהאט מוזיק און בלומען, שאפענ'ען און קינדער, וועלכער האט זיך אמאל צוקריגט מיט א בעקאנטען דערפאר, ווייל יענער האט געוואלט שלאגען א הונד, און דערפאר האבען איהם זיינע בעקאנטע אויף שפאס גערופען „דער הייליגער פראנציסקוס פון אסיז". פון טויזענד מענשען איז דזיערזשינסקי, לויט דער מיינונג פון נאוואטשינסקי'ן, געווען דער לעצטער, אויף וועלכען מ'וואלט געקאנט זאגען, אז ער וועט זיין פעהיג אונטערצושרייבען א טויט-אורטייל. נאוואטשינסקי שמאלצירט אפען מיט דזיערזשינסקי'ן: „מיט'ן טויט פון דעם דאזיגען פאלאק, שרייבט ער, האבען די סאוויעטען פערלוירען די גרעסטע נאך לענינ'ען היסטארישע פערזענליכקייט, דעם שטארקסטען „אינזשיניער" פון נצחון".

אינטערעסאנט איז, אז אויך קארל ראדעק, דער אינטערנאציאנאלער פוילישער יוד און איינער פון די גלענצענדסטע קאמוניסטישע פובליציסטען האט אין זיין כאראקטעריסטיק פון דזיערזשינסקי'ן אונטערגעשטראכען זיינע פויליש: כאראקטער-שטריכען, זיין אפשטאמונג פון דער פוילישער קרעסען-שליאכטע, וועלכע האט זיך תמיד אויסגעצייכענט מיט איהר ענערגיע און אויסגעהאלטענקייט אין דעם הארטנעקיגען שטרעבען צום איינמאל געשטעלטען ציל, פון דער שליאכטע, פון וועלכען ס'איז ארויס אויך יוזעף פילסודסקי. ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז ראדעק האט דאס געטון מיט א געוויסער בעהאלטענער, צינישער כוונה.

די כאראקטעריסטיק, וועלכע ס'האט געגעבען נאוואטשינסקי, טראגט א בולט'ען שאוויניסטיש-פאליטישען שטעמפעל: ווארפען נאך א שטיין אין יודישען קאפ, געבען דרך אגב א שטאך פילסודסקי'ן און זיינע אנהענגער, אבער קודם כל ריינוואשען דזיערזשינסקי'ן אלס פאלאק.

די כאראקטעריסטיק ווידערשפרעכט די פאקטען. אין אנ'אנדער ליכט שטעלט זיך פאר דזיערזשינסקי לויט בעקאנטע טאטזאכען. דער געוועזענער קאמענדאנט פון מאסקווער טשע-קא זאכאראוו דערצעהלט וועגען דזיערזשינסקי'ס אויפפיהרונג נאכ'ן בעריהמטען באמבען-אטענטאט אויפ'ן מאסקווער קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין לעאנטיעווסקי פערעאולאק, אין סעפטעמבער 1919. דזיערזשינסקי איז באלד נאכ'ן אטענטאט געקומען אין טשע-קא. ער איז געווען בלאס, אויפגערעגט און געציטערט אינגאנצען. ער האט געהייסען תיכף לויט די ליסטעס אויסשיסען אלע ערבות'ניקעס, וואס האבען זיך געפונען אין די מאסקווער טורמעס און וואס האבען געהערט צו דער אריסטאקראטיע, פאליציי, מיליטער און זשאנדארמעריע. און דעם בעפעהל האט מען גענומען אויספיהרען מיט אזא גענויקייט, אז אויפ'ן צווייטען טאג האט זיך אין „איזוועסטיא" בעוויזען א מעלדונג, לויט וועלכער דזיערזשינסקי'ס בעפעהל ווערט אפגערופען.

א זעהר כאראקטעריסטישען פאל גיט איבער דער פאלקס-קאמיסאר פאר בילדונגסענינים לונאטשארסקי. אין סאוונארקאם (ראט פון די פאלקס-קאמיסארען) איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע, צי איז מען אויפ'ן וועג פון רעפרעסיע און טעראר נישט דערגאנגען צו ווייט, צי דארף מען זיך נישט אביסעל אפשטעלען. דאן איז אויפגעשטאנען דזיערזשינסקי און גענומען א ווארט. ער האט גערעדט מיט הארץ, ליידענשאפטליך, בעווייזענדיג די נויטווענדיגקייט ווייטער צו האלטען די רעפרעסיעס. די רעדע האט אויף אלעמען געמאכט א קאלאסאלען איינדרוק, ער האט איבערצייגט. איינער פון די אנוועזענדע פאלקסקאמיסארען האט זיך שטילערהייט געווענדעט צו לונאטשארסקי'ן מיט די ווערטער: „אט דאס איז דער מענש!"

נאוואטשינסקי בויט זיין כאראקטעריסטיק אויף פערזענליכע ערינערונגען וועגען דזיערזשינסקי'ן וועלכען ער האט גוט געקענט, פונקט אזוי ווי ס'האבען איהם געקענט פיל אנדערע, וועלכע ער ווארפט אפילו פאר, פארוואס זיי האבען נישט דעם מוט זיך מפורסם צו זיין וועגען זייער בעקאנטשאפט מיט דעם סימפאטישען, מעלאנכאלישען, בלאס-פנים'דיגען רעוואלוציאנער. אבער א רייה אנדערע פאקטען, כאראקטעריזירען דזיערזשינסקי'ן אלס פערזאן, וועלכע האט מיט דער גרעסטער לייכטקייט און אהן שום קווענקלענישען געשאפערט מיט'ן גורל פון טויזענדער מענשען. מיר שטעהען אלזא פאר דעם פראבלעם: א קאלטער תליון, אדער א צארט-פיהלענדיגער מענש און אויב ביידע, איז ווי אזוי איז מעגליך אזא מאדנער געמיש, אזא אפשרע-קענדיגער קאנגלאמעראט פון אייגענשאפטען?

ס'ליגט אין דער מענשליכער נאטור די שטרעבונג צו פערזאניפיצירען ערשיינונגען, צו קאנצענטרירען א רייה פאקטען און אייגענשאפטען ארום איין פערזאן, וועלכע ווערט ארומגערינגעלט אדער מיט די לארבער-קרענץ פון מענשליכער ענטציקונג און פערעהרונג אדער מיט שטעכיגע דערנער-פלאנצען פון האס און פעראכטונג.

אבער ס'איז פונקט אזוי פאלש און פלאך צו מאכען פעראנטווארטליך איין פערזאן פאר'ן סיסטעם פון טעראר, ווי ס'איז פאלש און פלאך ארויפצווארפען די שולד פון איין פאלקס-קאפ אויפ'ן אנדערען.

דער ענטפער אויף דער פראגע, ווי אזוי האבען מענשען, וועלכע זענען פריהער געווען מענשליך און הומאניש ערצויגען און געשטימט, וועלכע האבען נישט געקאנט זעהן שלאגען א הונד, ווי מ'דערצעהלט וועגען דזיערזשינסקי'ן געקאנט שיקען צום טויט טויזענדער און צעהנדליג טויזענדער אנדער מענשען, דארף מען זוכען אין דער אויפפאסונג פון דער צעברויזטער רעוואלוציע, וועלכע איז פערוואנדעלט געווארען אין א בירגער-קריג.

דער בירגער-קריג ענטהאלט אין זיך אלע עלעמענטען פון געוועהנליכען קריג ער אונטערשיידעט זיך פון איהם דערמיט, וואס אין בירגער-קריג איז פערהאן פיל מעהר כאאטישעס, נישט רעגולירטעס, פיל מעהר מורא פאר אנ'אונערווארטעטען איבערפאל, פאר א מעסער אין רוקען און פיל מעהר אכזריות, ווי אין געוועהנליכען קריג. דאס קומט צוליב דעם, וואס די אנטיילנעהמער אין בירגער-קריג פערשטעהען מעהר, אדער ס'דאכט זיך זיי, אז זיי פערשטעהען בעסער, פארוואס אט דער קריג קומט פאר, און דערפון נעהמט זיך אויך די אונגעהויער גרעסערע מאס שנאה, וואס איין צד טראגט געגען אנדערען. בעת ביים געוועהנליכען קריג איז דער מאמענט פון האס ביי די קעמפענדע מאסען כמעט נישט פערהאן און, ווי ס'האט געוויזען דער לעצטער קריג, זענען מעגליך אין דער צייט פון הארמאטען-שטילשטאנד, שיער נישט אידילישע סצענעס צווישען איין מיליטער און דעם אנדערען, איז דאס ביים בירגער-קריג אויסגעשלאסען. צווישען די סאלדאטען און אפיצירען, וועלכע האבען זיך געקוילעט אין די מיליאנען בעת'ן קריג, זענען געווען אפשר געצעהלטע, וואס וואלטען פעהיג געווען ביי געוועהנליכע אומשטענדען צו בעגעהן א מארד. אבער די טעאריע און פראקטיק פון קריג האט פאר יעדען איינציגען פון זיי געמאכט דאס מארדען פאר א נארמאלע און נויטווענדיגע ערשיינונג. די זעלבע טעאריע אין א פערברייטערטער, פערטיפטער און פערשארפטער פארם ווערט אויך אריבערגעטראגען אויפ'ן בירגער-קריג און איז אויך, אין איהר בולט'סטען אויסדרוק, אריבערגעטראגען געווארען אינ'ם אינערליכען קריג, וואס האט זיך אפגעשפילט אין רוסלאנד.

א קריג פאדערט פיהרער, וועלכע זאלען בעזיצען ספעציפישע אייגענשאפטען. רוהיגקייט ביים צוזעהן פון מאסען מארד, קאלטע נערוון, נישט איבערנעהמען זיך פון אייגענע און א פשיטא שוין פון געגנערישע קרבנות. דער קריג שאפט זיינע ספעציפישע טיפען, וועלכע מ'רופט טיילמאל אן „קריגס-מאשינען". די פיהרער פון „נארמאלען" קריג ווערען לאנג פון פריהער-אויס צוגעגרייט און אויסגעשולט. די פיהרער פון בירגער-קריג וואקסען ארויס און בעקומען די נויטיגע אייגענשאפטען אינ'ם גאנג גופא פון די קאמפען.

די טעאריע און די פראקטיק פון בירגער-קריג, ווי אין קריג בכלל, האט געזאגט: עס שטעהען אקעגען זיך צוויי מחנות: די רעוואלוציאנערע און די קאנטער-רעוואלוציאנערע, איינע מוז די אנדערע פערניכטען, ווייל אז נישט, וועט זי אליין פערניכטעט ווערען, און – מ'האט זיך געגענזייטיג פערניכטעט. און פונקט אזוי ווי אין דער שפיץ פון די רעגולערע ארמעען זענען געשטאנען אויסגעפרובטע קריגס-מאשינען, וועלכע האבען מיט א נערוון-לאזער רוהיגקייט אנגעפיהרט מיט דעם פערניכטונגס-מעכאניזם (ווייניג בעשעפטיגט מען זיך מיט דער טראגישער אדער נישט-טראגישער פסיכאלאגיע פון די דאזיגע פיהרער) – פונקט אזוי זענען אויף די זייטען פון בירגער-קריגערישע מחנות געשטאנען זייערע פערניכטונגס-רעגולאטארען, צי זיי הייסען לייטערס פון טשע-קא, אדער אנדערש.

צי דאס איז גוט, צי שלעכט, – אוודאי שלעכט, אבער דאס געהערט נישט צו דער פראגע: עס האנדעלט זיך וועגען אנאליז.

די דזשערזשינסקי'ס האבען געקוקט אויף זייער ראלע אין בירגער-קריג פונקט אזוי, ווי די הינדענבורגס אין וועלט-קריג. הינדענבורג איז א פאר יאהר נאכ'ן קריג געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער דייטשער רעפובליק, דזיערזשינסקי האט זיך, ווען דער שארפסטער שטראם פון בירגער-קריג איז פאריבער, גענומען צו ווירטשאפטליכער ארבייט. גאנץ מעגליך, אז ביז צו דער לעצטער מינוט איז ער געבליבען דער ליבהאבער פון בלומען, שאפענ'ען און קינדער.

בארטעלס רעגירונג און די יודישע קהלות

פון לאזאר קאהאן.

אין זיין ערשטען עקספאזע האט דער פרעמיער-מיניסטער בארטעל אויך בעריהרט די יודען-פראגע די ווערטער פונם פראפ. בארטעל האבען געקלונגען א ביסעל אנדערש, אויפריכטיגער ווי ביי די מיניסטארען פאר איהם און זיי האבען אויך ארויסגערופען א געוויסען גלויבען, אז די בעציהונג פון בארטעל'ס רעגירונג צו דער יודענפראגע וועט ווירקליך טראגען א מעהר ערנסטען כאראקטער ווי דאס איז געווען ביי די ביז-איצטיגע רעגירונגען.

בארטעלס רעגירונג האט זיך שוין פאקטיש פעראינטערעסירט מיט דער יודענפראגע און א חוץ שיינע הבטחות, וואס מען קארגט נישט געוועהנליך אין א פראגראם-רעדע, הערען מיר אויך וועגען געוויסע שריט, וועלכע דארפען האבען דעם צוועק צו רעגולירען געוויסע אנגעווייטאגטע פראגען פונם יודישען לעבען.

און קודם כל האט מען זיך גענומען צום ענין פון די קהלות.

דאס פראבלעם פון די יודישע קהלות איז אין פוילען דערווייל ערשט האלב געלעזט. קודם כל האט מען איינגעפיהרט די נייע יודישע קהלות בלויז אין קאנגרעס-פוילען; אויף די קרעסען און אין גאליציען איז די דאזיגע „רעפארם" נאך נישט דורכגעפיהרט געווארען.

איך זאג „רעפארם", ווייל די „מתנה", וואס מיר האבען בעקומען אין דער געשטאלט פון דער איצטיגער קהלה, קאן לגמרי נישט בעפרידיגען אפילו די סאמע מעסיגסטע עלעמענטען פונם יודישען נאציאנאלען לאגער. די יודישע דעמאקראטישע און ראדיקאלע קרייזען קוקען אויף דער איצטיגער קהלה, ווי אויף א רעאקציאנערע אנשטאלט און בעטייליגען זיך אין איהר דער'עיקרשט ווייל זי טראגט אנ'עפענטליך-רעכטליכען כאראקטער מיט זכיות פון איינמאהנען שטייערן ביי דער יודישער בעפעלקערונג. די דאזיגע קרייזען זענען געגאנגען אין די קהלות אייגענטליך מיט די זעלבע כוונות און טענדענצען, ווי אלע ראדיקאלע עלעמענטען געהען אין רעאקציאנערע רעפרעזענטאטיווע אנשטאלטען. די טענדענצען זענען: איבערבויען די אינסטיטוציעס, קעמפען פאר זייערע מאדערנערע און דעמאקראטישערע פארמען.

אבער די דאזיגע קאריקאטור פון דער יודישער לאקאלער זעלבסטפערוואלטונג האט מען בלויז מהנה געווען די יודען פון קאנגרעס-פוילען; די יודען פון אנדערע טיילען פון דער רעפובליק האבען דערצו אויך נישט זוכה געווען.

די יודען אין גאליציען זענען דערווייל געבליבען ביי זייער אלטען „קהל" און די יודישע בעפעלקערונג אויף די קרעסען איז איבערהויפט געבליבען אהן א שום לעגאלער קהלה.

אמת, אין א רייהע שטעדט פון די קרעסען: ווילנע, גראדנע, ביאליסטאק, ראוונע א.א.וו. זענען נאך איבערגעבליבען די אלטע דעמאקראטישע קהלות, וועלכע זענען געווען אין פערגלייך צו אונזערע פשוט אידעאלע. אין גראדנער קהלה זיצט נאך זאגאר אלס פרנס א פרוי, דער סימבאל פונם דעמאקראטישען כאראקטער פון די קהלות אויף די קרעסען. אבער די דאזיגע איבערגעבליבענע זענען דאך אהן שום לעגאלער מאכט, אהן רעכט, קאנען קיין שטייערן נישט ארויפלעגען און אפילו נישט ארויסטרעטען אפיציעל אינם נאמען פון דער יודישער בעפעלקערונג. די געבליבענע קהלות אויף די קרעסען האבען דערום קיין שום ממשות'דיגע בעדייטונג נישט און זייער גאנצע עקזיסטענץ איז דערום פראבלעמאטיש און נישט רעאל. נוצען ברענגען זיי אויך זעהר קנאפע און אלס יודישע רעפרעזענטאנץ קאנען זיי אוודאי נישט גילטען.

אין מעהרסטען שטעט פון די קרעסען איז אפילו דער דאזיגער שאטען פון יודישער פארשטעהערשאפט שוין אויך לאנג פערשוואונדען. אט דער כאאטישער צושטאנד פון דער יודישער רעפרעזענטאנץ האט טאקע גורם געווען, אז בנינים פון יודישע אינסטיטוציעס, יודישע שפיטאלען אז"וו זענען אין א סך שטעט צוגענומען געווארען ביי די יודען און עס פעהלט די לעגאלע יודישע פארשטעהערשאפט, וועלכע זאל עס צוריקבעקומען, וועלכע זאל עס וועניגסטענס מאהנען.

ביי אזא מין אונגארמאלער לאגע איז שוין אזא קהלה, ווי זי עקזיסטירט אין קאנגרעס-פוילען, דאס קלענערע שלעכטס און די יודישע בעפעלקערונג פון די קרעסען וועט דערום אויפנעהמען מיט א געוויסער צופרידענהייט די ידיעה, אז בארטעלס רעגירונג איז צוגעטראטען צו רעגולירען די פראגע פון די יודישע קהלות אויף די קרעסען.

די יודען אויף די קרעסען וועלען אבער ביי דער געלעגענהייט זיכער בעגרייפען זייער אויפגאבע אויסצוקעמפען פאר זיך א בעסערע און דעמאקראטישערע פארם פון די קהלות. זיי האבען שוין אויף דעמאקראטישע קהלות א חזקה און דערמיט רעכענט מען זיך שטארק אין דער פאליטיק. ווען זיי זאלען שוין נאך אזוי פיל ווארטען ענדליך בעקומען א יודישע קהלה – זאל זי טאקי זיין אזא, וואס זאל מעהר-ווייניגער ענטשפרעכען די יודישע פאדערונגען. די יודען פון די קרעסען האבען נישט איינמאל ארויסגעוויזען זייער מאראלישע קראפט אין קאמף פאר זייערע נאציאנאלע רעכט און א סך אויך דערגרייכט. לאמיר גלויבען, אז אויך דאסמאל וועלען זיי דערצילען פאזיטיווע אין קאמף פאר א דעמאקראטישע יודישע קהלה.

און דאס וואלט דאך זיכער געווען א גרויס געווינס פאר'ן גאנצען פוילישען יודענטום.

ישראל זאַנגוויל שטריכען.

ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט"

פון יצחק ליכטענשטיין

מיין פריינד, וועלכער קען גוט די געהיימנישען פון די אַלטע לאָנדאָנער גאַסען און מענשען, וואָס האָבען דאָרט אַמאָל געוואוינט, האָט מיך אַריינגעפיהרט אין אַ שמאָל ווייטשעפּעל-געסעל.

— אָט איז די „פר"אינגפּען עלי", האָט ער געזאָגט מיט אַ פייערליכער פערטרוי'אונגס-מינע פון אַ טשיטשעראָנע. אויף אונזער פּראָסט יודיש וועט עס בעדייטען גאַנץ פּשוט: פּאַטעלניע — אַנדערש געזאָגט: בראָטפּאַן-געסעל.

מיר זענען געשטאַנען אין עפּעס אַ מין שפּאַרע, אין אַ מין שפּאַלט — צווישען הייזער, וואָס האָבען זיך נישט געגוג האָרט ציגערוקט איינס צום צווייטען בלויז, כּדי צו געבען אַ מעגליכקייט די אָרימע איינוואוינער אַריינצובעקומען אין זייערע פינסטערע דירות.

— דאָ האָט זיך אויפגעהאָדעוועט אונזער ישראל זאַנגוויל, האָט מיין ליבענסווירדיגער בעגלייטער ערקלערט מיט גרויס שטאָלץ.

ביי דער געלעגענהייט האָט מיין פריינד, ווי אַנ'אמת'ער טשיטשעראָנע אָנגעהויבען צו דערצעהלען פערשידענע אויסטערלישע אַנעקדאָטען און מערקווירדיגקייטען וועגען דעם ווייטשעפּעלער געטאָ-טרוימער.

... מיט יאָהרען צוריק זענען אַ הערגעקומען פון פּוילען קיין ענגלאַנד די עלטערן פון ישראל זאַנגוויל. אָרימע עמיגראַנטען. געמאַכט, ווי מען זאָגט עס דאָ, אַ לעבען. נישט צו פערזינדיגען, אַ כּשר יודיש לעבען. געהאַט אייניגע קינדער, געלאָזט זיי בילדען. ישראל, דער עלטעסטער, איז געוואָרען אַ שרייבער. אַ גרויסער מענש, אַ בעוואוסטע פּערזענליכקייט — דער שטאָלץ פונ'ם ענגלישען יודענטום. די צוויי יונגערע זענען אויך נישט ביל-ווער — זיי האָבען אויך עפּעס צו טון מיט קונסט, ליטעראַטור, טעאַטער און מאַלעריי.

אָבער צו ישראל'ן קומט עס נישט. ישראל איז דער אמת'ער זאַנגוויל, דער מיט וועלכען עס קלינגט אַ וועלט... אַ גרויסער מענש, אַ פיינער יוד, נישט אַכטענדיג דערויף, וואָס ער האָט אַ קריסטין פאַר אַ ווייב...

מיין טשיטשעראָנע האָט דאָ אָנגעהויבען צו רעציטירען עפּעס אַ מין פּרעכטיגען לויב-געזאַנג. ער האָט בולט געאַכטעט די אַלע זואַנסען און שטאַרק אונטערגעשטראָכען די פיינקייטען פון אַ העכסט-אינטעלעקטועלער ענגלענדערין וועלכע איז געוואָרען די לעבענס-בעגלייטערין פון אונזער ישראל זאַנגוויל.

— און אויב איהר וועט זיך פרעגען זאַנגוויל'ן, צי דאַרף אַ יוד חתונה האָבען מיט אַ קריסטין, וועט ער אייך ענטפערן — איך ווייס גענוי — אָט מיט אַ זעלכע ווערטער: רב יוד, אַז מען האָט צרות פון אייגענע ווייבער, דאָס ווייסען מיר שוין לאַנג — פרעגט זיך: צו-וואָס טויגען אונז נאָך אימפּאָרטירטע? דאָס איז אויטענטיש.. אפשר ווילט איהר בעגעגענען איהם אַליין... עס וואָלט געלויגט, איצט, נאָכדעם, ווי מיר האָבען שוין געהאַט דאָס גרויסע פערגעניגען צו אָטעמען מיט דער פּרעכטיגער לופט פון דער „פרייאינגפּען עלי". איהר דאַרפט וויסען, אַז די לופט האָט זיך דאָ נישט געענדערט. זי דערמאָנט נאָך די זעלבע לופט, מיט וועלכער ישראל זאַנגוויל האָט זיך ערנעהרט.

איך האָב אַריינגעצויגען אין זיך אַ מעגליך גרויסע דאָזע פון דעם ווייטשעפּעלער באַלזאַם, וואָס האָט אַזאַ מערקווירדיגען כּוח און מיר זענען אַוועק צו דער הויפּט-גאַס, צו דעם בולוואַר פון דער איסט ענד. עס איז געווען אַ שפּעטער, פערנעפּעלטער פאַרנאַכט, אַזוי ווי אין לאָנדאָן דאַרף זיין.

מיין בעגלייטער האָט נעשנאַפּט מיט זיין לאַנגער, דינער נאָז. ער האָט ענדליך דערשנאַפּט.

— און איצט וועלען מיר זיך בעקענען מיט'ן מחבר אַליין. אָט אין דעם דאָ פאָלקס-הויז קומט איצט פאַר אַ גראַנדיעזער מיטינג מיט ישראל זאַנגוויל'ן בראָש. מיר וועלען באַלד האָבען די גלענצענדע געלעגענהייט צו זעהען און הערען איהם אַליין... ער איז אַ פּרעכטיגע געשטאַלט און אַ עקסעלענט בראַווער „ספּיקער" (רעדנער).

דער זאַל איז פּראָפּען פול. ווען ישראל זאַנגוויל דאַרף רעדען, קומט מען אין די מאַסען. לויט דער פּאָר שריפט, וועלכע קלינגט אויפ'ן אַמעריקאַנער שטייגער: „קומט אין אייערע טויזענדער" —

דאָס פאָלק הערט זיך איין מיט אויג, אויער און כויל. הענד און פיס זענען אויך נישט אויסגעשלאָסען. מען אַפּלאָדירט און מען טופּעט. מען שמייכעלט, לאַכט און הירזשעט. דער גרויער ברייטבייניגער ישראל זאַנגוויל אַפּעלירט צום גרויסען יודישען פאָלק ביי יעדער געלעגענהייט. יעדעס וואָרט איז אַ דעקלאַראַציע. יעדער זאַץ — אַ מאַניפעסט. זאַנגווילס ברייט אין כמעט גראָב געשניצט פּנים שמייכעלט פריינדלעך מיט אַ געוויסער אינטימיטעט. זאַנגוויל'ס רעדעס זענען דורכגעפלאָכטען מיט וויצען, קאַלאַמבורען און אַפאָריזמען. ווען זאַנגוויל רעדט — הערט מען איהם, ווען זאַנגוויל הערט אויף צו רעדען, אַפּלאָדירט מען. שפּעטער פרעגט איינער דעם צווייטען: וואָס? האַ? כ'בעט אייך, וואָס האָט ער געזאָגט? צו וואָס האָט ער עס געדאַרפט? אַזאַ דרייסטקייט! האָט ער זיי דערלאַנגט!..

פון זאַנגוויל'ן איז מען זעהר צופרידען. אַפילו זיינע געגנער. בלויז זיינע ברידער זענען נישט אין גאַנצען צופרידען. יעדער פון זיי איז אַ געניגענד וויכטיגע פּערזענליכקייט, פערנעמט אַ געוויסען אָרט אין דער ענגליש-שפּרעכענדער און יודיש-דענקענדער געזעלשאַפט. און ווען נישט די גוואַלדיגע פּאָפּולאַריטעט פון זייער גרויסען ברודער ישראל, וואָלטען זיי, די אַנדערע ברידער געשטיגען העכער — העכער אין דער הויך.

ישראל האָט פערכאַפּט פּונקט ווי אַ לייב אַלדאָס בעסטע אויף וואָס די זאַנגוויל'ס קענען זיך ערלויבען. אַזוי דערצעהלען לצים... און מיין טשיטשעראָנע חזר'ט עס איבער.

— און אויב איהר ווילט וויסען, וועל איך אייך איינרוימען אַ פּיקאַנטען סוד: זאַנגוויל, ישראל זאַנגוויל איז דאָך דער גייסטיגער אַמבאַסאַדאָר פונ'ם יודענטום, און נישט נאָר דאָ אין ענגלאַנד. געדענקט איהר דען נישט זיינע גוואַלדיגע סענסאַציאָנעלע „ספּיטשעס" דאָרט אויף דער צווייטער זייט פון אַטלאַנטיק? האָבען מיר דען נישט אַלע געלייענט די גענויע סטענאָגראַמען פון זיינע פייערליכע רעדעס אויף יענער זייט ים? מיר קענען דאָך נישט אַזוי שנעל פערגעסען זיינע טעמפּעראַמענטפולע דעבאַטען און פּאָלעמיק מיט זיינע צאָהלרייכע געגנער —

פלוצים צוהירזשעט זיך מיין טשיטשעראָנע מיט אַ הויך געלעכטער —

— איך קען זיך נישט איינהאַלטען, איך מוז אייך פערטרויען אַ גוט בעקאַנטען און נישט ווייניגער פּיקאַנטען סוד: זאַנגוויל ברייט פאַר זיינע ספּיטשעס מיט גרויס גענויקייט און פּעדאַנטישער קאָרעקטקייט ער ווייס זאַגאַר גענוי פאָראויס ווען זיינע צוהערער וועלען אַפּלאָדירען, ווען מען וועט לאַכען און יובלען. פּונקט ווי אַ געניטער רעזשיסער, צייכענט ער אָן אין'ם טעקסט, נאָך איידער ער האָט רעפערירט. ער בעמערקט פאָראויס אין קלאַמערען — (אַפּלאָדיסמענטען), (לאַנג דויערנדע אַפּלאָדיסמענטען), (געלעכטער), (הילכיגער געלעכטער), (ענטוזיאַזם), (ענטוזיאַסטישע אַנערקענונג). זאַנגוויל איז אַ פּסיכאָלאָג פון די טויזענד-קעפּיגע מאַסען. ער קען אויך די צייטונגס-מענשען, די רעפּאָרטערען, דער אַזוי צוגעגרייטער טעקסט פון זאַנגווילס אַ דרשה פערשפּאַ"ט שוין די צייטונגס-מענשען אַ סך אַרבייט.

און מיין טשיטשעראָנע גיט צו: צי די מעשה איז אמת, ווייס איך נישט, נאָר אַזעלכע און אַהן אַ שיעור אַנדערע אַנעקדאָטען ווערען דאָ דערצעהלט מיט ליבע און שטאָלץ וועגען אונזער זאַנגוויל'ן

„כּרמל"
די אָרץ-ישראל-ווינען!
[illegible]

826

Dr. med. H. LUBICZ
צעגיעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּע (האר-אויסנאַל).
נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוונט צו קליניק-פּרייזען. אַלז
31 גראַנסקאַ 31.

פון „שוואַרצע רויזען" ביז „זאַנוויל רימער".

(דער דיכטער מנחם צו זיין קומען קיין פּוילען).

ער איז אַרויס אויפ'ן ליטעראַרישען פעלד אין די יאָהרען פון דער רענעסאַנס אין דער יודישער ליטעראַטור. אין די יאָהרען 1907-8, אין די „ליטעראַרישע מאָנאַטשריפטען" איז ער געקומען מיט זיינע ווייכע, סענטימענטאַלע לידער „שוואַרצע רויזען" און „תּפילות פון אַ שוואַכען", וועלכע זענען פאַר יענער צייט געווען דער אויסדרוק פון פיין נאָך דער אַדורכגעפאַלענער רוסישער רעוואָלוציע און נייע, לגבי די דיכטונגען פון אַ רייזען, ראָזענפעלד, פרוג און אַנד.

דאָס זענען געווען כמעט די ערשטע סוביעקטיווע לידער אין דער דעמאָלדיגער יודישער דיכטונג, און דאָך האָבען זיי קיין גאָר גרויסען איינדרוק נישט געלאָזט. נעהנטער זענען געווען די מאָטיווען פון דוד איינהאָרן — דעם דעמאָלדיגען בעזינגער פון דער יודישער אונטערגאַנג. נאָר יעדער האָט מורה געווען, אַז אייגענאַרטיגקייט פערמאָגט מנחם און אַז מען קען דערוואַרטען ווייטערדיגעס, בעסערעס.

שפּעטער, ווען ער האָט אַרויסגעגעבען (1913) זיין „אין פּוילען", אַ פּאָעמע, וועלכע איז פאַר יענער צייט געווען אַ נייעס אינ'ם שפּראַך-אוצר און אויסדרוק — האָבען אַלע איינגעזעהן, אַז די נביאות וועגען מנחמ'ען זענען מקוים געוואָרען. רייפער אין בוי און פאָרם זענען געווען זיינע לידער און די מאָטיווען פון זיין שאַפען — הגם אַלץ נאָך סוביעקטיוו — דער אויסדרוק פון צייט.

זיין דיכטעריש זעהן איז געווען די יודישע גאַס: נאָר אַרומגעם, דיכטערישע פערמעסטונג, געראַנגעל, האָט געפעלט; דער פּרצוף, דאָס פּנים פון אַ דיכטער, וועלכער טונקט איין אין זיין בלוט די ליידען פונ'ם מענש, זענען נישט אַרויס אין זיין שאַפען

און פּלוצים — אויף די נייע שלאַכען פון דער יודישער ליטעראַטור — אויף יענער זייט ים אין אַמעריקאַ האָט אויסגעשלאָגען זיין דיכטערישע שעה. זיין לבוש, וועלכער האָט געוואַרט אויף איהם ווי ער אויף זיין לבוש, האָבען זיך ביידע געפונען. אין זיינע ביכער פון אַמעריקאַ — די ברייטע, פרייע און ווילדע — זעהען מיר שוין אַ נייעם מנחם. הגם אין „זאַמד" געפונען מיר נאָך די בלוט-פלעקען פון זיינע יאוש-שטימונגען, מיט וועלכע ער האָט געמאַכט זיינע ערשטע קינדער-טריט אין דער יודישער דיכטונג; דאָך זעהט זיך שוין בולט, אַ פּנים, זיין, מנחמ'ס פּנים; דאָס זעלבע, נאָך אין אַ רייפערע פאָרם אין זיין בוך „אַ רינג אין דער קייט". די נייע ווינטען, פון דער נייער ערד, וועלכע עס האָבען צעאַקערט דער נייער דור פון דיכטער פון „שריפטען"-פּעריאָד, האָבען נישט געקענט פערביילויפען און נישט אָנרירען מנחמ'ען, וועלכער איז געשטאַנען „צווישען". לייוויק, מאַני לייב, מ. ל. האַלפּערען און אַנד. אָט די דיכטער-גרופּע, וועלכע האָט אויף איהר פאַהן אויפגעשריבען דאָס וואָרט אַנדערש, האָט ניכט ווילענדיג און אַפילו נישט וויסענדיג פאַר זיך, ווי פאַר מנחמ'ען, מיטגעריסען איהם אין דעם נייעם, רויען, ביידעלדיגען געצעלט פון דער נייער דיכטונג, וועלכע האָט געפיהרט פון די ענגע רייזען-מאָטיווען אויפ'ן שלאַך פון וועלטליכע דיכטונג, פון אַנ'רחמנות'דיגען אויפשריי אַקעגען דער אַנ'רחמנות'דיגער וועלט, וועלכע איז געקומען צום אויסדרוק אין זיין גרויס ווערק: „זאַוול רימער". שוין דער אונטערקאָפּ: אַ כראָניקאַ אין 16 קאַפּיטלען, ווייזט אונז, אַז פאַר מנחמ'ען זענען נישט פערלוירען געגאַנגען די אַלע פּעדים פונ'ם גרויל פון דעם יודישען אונטערגאַנג. די וועלט-מלחמה מיט אַלע איהרע פּיינען פון וועלכע מיר יודען האָבען אַמערסטען געליטען, האָט נישט געקענט אַדורך — נישט אַריינטריפענדיג טראָפּענס בלוט אין דער יודישער דיכטונג. געגוג צו דערמאָנען משה לייב האַלפּערן'ס „אַ נאַכט", לייוויק'ס „אין שטאַל", „דער וואָלף" און אַפילו אין „גולם" צו דערזעהן די הייסע פלעקען פון בלוט, יודיש בלוט. אָט דער זאַוול — אַ מגושם מיט אַ האַרץ פון אַ פידעלע, איז דער בולטער, פון שטיין געהאַקטער מאָנומענט פון דער צייט, פון אונזער צייט. און ס'איז זעהר דערפרייענד, וואָס זאַוול, דער, וואָס פיהלט אַלעס אָפּ אין זיינע טיפענישען, איז אַנ'אַרבייטער, אַ טיפּ פון המון, וועלכער ליידט דערפאַר, ווייל ער פיהלט אין זיך די טענער פון דער נייער צייט, פון דער צייט נאָך וועלכער מיר אַלע בענקען נאָך דער צייט פון דערלייזונג פון מענש — דער מאָטיוו פון דער נייער יודישער דיכטונג.

חיים לייב פוקס.

„אַזאַזעל"-רעפּערטואַר.

נעגער-סקעטש.

ווערטער פון מ. ב.

געזונגען דורך: פרל. לילית, ה'ה גאַדיק און בן-צמי.

נעגער: אָ דו ליבע סוויגע מיינע,
כ'האָב צו דיר אַ פיינע טענה:
זיי דו מיינע, זיי נישט זיינע —
איך וועל דיינער זיין!

רעפרען: איך בין אַ נעגער,
אויף מיין געלעגער,
איז הייס און וואַרעם —
אָ, יעס!
איז הייס. אָ יעס, אָ יעס, אָ יעס,
איך בין אַ נעגער,
איך בין אַ נעגער אויסגעקנעטעט פון שוואַרצען קעז. . (ביס)

אינגליש מען: סוויטע דיר, איי לאַוו יו, פּליעס,
אָף סמאָקינג, פייף אָ קלאָק האַ-האַ האַ!
וואָטער קלאָאָ אָף סטעטינג-רינג,
אָף מאַלינאָווע זאַ!

רעפרען: איך בין אַ געלער,
אַ שאָפּענפעלער,
אַ דענדי בין איך —
אַ פראַנט!
אָ, גיב דיין האַנד, האַנד, האַנד,
איך וועל דיך שעצען,
איך וועל דיך זעצען גלייך אין דזשאַז באַנד! (ב ס)

טריינע: טייערע מיינע, „טאָם איז מאַגי",
שיינט און בלישטשעט די לבנה;
די לבנה שיינט און בלישטשעט —
און איהר פּושטשעט אויך...

רעפרען: וואָס טויג דאָס צאַפּלען,
וואָס טויג דאָס פּלאַפּלען
אין קינאָ וויל איך
אַ קוש..
אין קינאָ געהן, געהן, געהן
צו טשאַרלי טשאַפּלין —
דאָ'ט וועל'מיר עסען קלויסקעל מיט פיש!... (ביס)

לאדז, 6 טן אויגוסט 1926

נייער פאלקסבלאט

לאדז, 6 טן אויגוסט 1926

ביים וועבשטוהל פון דער געשיכטע

שטריכען און בעמערקונגען

פון ש. י. סטופניצקי.

די יודישע געשיכטע האט איהרע קאפריזען. אין א משך פון דורות האבען יודען געהאט איין אידעאל: גלייכבערעכטיגונג אדער פולבערעכטיגונג האט ער געהייסען. ווען עס הויבט זיך אן די נייע צייט אין דער וועלט-געשיכטע, ווען פעלקער בעפרייען זיך פון טויזענדיעהריגע פאראורטיילען, ווען עס ווערען פראקלאמירט די נייע לאזונגען פון פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט, הויבען יודען אויך אויף דעם קאפ, זיי מיינען, אז אויך זייער צייט איז בעקומען און עס הויבט זיך אן דער קאמף פאר דער יודישער עמאנסיפאציע. און ווען אין מערב אייראפע איז דער א דאל מעהר אדער ווייניגער געווארען דערגרייכט, האט מען זיך געווענדעט צו די יודען אין די מזרח לענדער, און מען האט געשטרעבט אויך זיי מהנה צו זיין פון די זכיות. די חברה „כל-ישראל חברים". די אליאנס אין פראנקרייך, די „אגודת אחים" אין לאנדאן און ענליכע פעראיינען אין דער יודישער וועלט, האבען געהאט דעם צוועק אויסצוקעמפען גלייכבערעכטיגונג, אדער פולבערעכטיגונג פאר די יודען אין די אפגעשטאנענע לענדער פון מז ח. דער שווער-פונקט פון פראבלעם איז געלעגען נאטירליך אין רוסלאנד, וואו עס איז געווען קאנצענטרירט דער רוב-מנין ורוב בנין פון יודישען פאלק. אנהויבענדיג פון מאנטעפיארע, האבען אלע גרויסע שתדלנים געפרובט בעקומען איינפלוס אויף דער רוסישער רעגירונג לטובת יודען.

א נייע תקופה הויבט זיך אן אין דער געשיכטע, ווען די רוסישע יודען טרעטען אליין ארויס אקטיוו אין קאמף פאר זייער רעכט. אויך דא איז דער אידעאל געבליבען דערזעלבער, אויך דא האט מען געשטרעבט צו דערגרייכען גלייכבערעכטיגונג אדער פולבערעכטיגונג. נאר די מיטלען זענען געווארען אנדערע. אנשטאט די פריהערע שתדלנות איז געקומען דער אקטיווער רעוואלוציאנערער קאמף.

לאנג האט דער קאמף געדויערט, מען האט דורכגעמאכט פערשידענע תקופות פון נצחונות און מפלות. ענדליך איז געקומען דער פולשטענדיגער נצחון אין דער געשטאלט פון דער רעוואלוציע פון יאהר 1917. יודען האבען ניט בלויז בעקומען גלייכבערעכטיגונג אין אייראפעאישען זין, נאר עס האט זיך פאר זיי געעפענט א ווייטע ברייטע פעלד פון גרויסען רוסלאנד מיט ווייטע פערספעקטיווען פאר דער צוקונפט.

איהר אידעאל איז געווארען דערגרייכט. יודען זענען געווען פולבערעכטיגט, אנוגע דער צוקונפט איז זי געשטאנען אונטער א גרויסען פראגעצייכען. מען דארף זיך דאן ניט נארן. דער נאטירליכער גאנג פון לעבען וואלט מיט אן אייזערנער קאנסעקווענץ געפיהרט דערצו, דאס די פינף מיליאן יודען זאלען זיך ביסלעכווייז צושפרייטען איבער דער גאנצער גרויסער מדינה, דורכמאכען א געוואלדיגע עקאנאמישע עליה, זיך דערהויבען אין דער ספערע פון קאפיטאליזם און אינטעליגענץ. אין א משך פון א פאר דורות וואלטען מיר ניט געהאט מעהר, ניט קיין יודישען מיטעלשטאנד און נאטירליך אויך ניט קיין יודישען ארבייטער-קלאס מיר וואלטען געהאט א פאלק פון לויטער אינטעליגענטען: דאקטוירים, אדוואקאטען, אינזשענערן, באנקירען און זשורנאליסטען. עס איז קלאר, אז דעמאלט וואלט עס מעהר קיין פאלק ניט געווען, אפילו קיין יודען פון משה רבינו'ס גלויבען. ווי זיי אין מערב-אייראפע וואלטען מיר דא, ביי די אייגענארטיגע בעדינגונגען פון רוסישען לעבען ניט געהאט. דער קיום פון דעם פאלק וואלט דעמאלט געווארען פראבלעמאטיש. זייער צוקונפט מעהר ווי צווייפעלהאפט. א פאלק פון דאקטוירים, אדוואקאטען, אינזשענערן, באנקירען און זשורנאליסטען איז נאך קיין פאלק ניט!

עס איז אבער אנדערש געווארען. דאס ראד פון דער געשיכטע האט זיך פלוצלונג אומגעדרייט. דער קלארער הימעל, וואס האט אזוי העל געלויכטען איבער די יודישע קעפ, האט זיך פלוצלונג פערצויגען מיט שווארצע וואלקענס.

עס האט זיך אנגעהויבען א סדרה בלוטיגע פאגראמען, עס איז בעקומען די נייע ארדנונג, וועלכע האט דעם יודישען מיטעלשטאנד רואינירט, צוגענומען ביי דער יודישע מאסע דאס ברויט פון מויל, האט די אינטעליגענץ פערטריבען און די רייכע פערניכטעט. עס איז געווען אן עת צרה, וואס זיין גלייכען דארף מען זוכען אין דער געשיכטע, אבער ווייזט זיך ארויס, אז פון דעם אומגליק, פון דעם חורבן שפראצט א לעבען, אז עס עפענען זיך נייע מעגליכקייטען פאר דער יודישער צוקונפט.

אין אינדיען ווערט דערצעהלט אן אלטע לעגענדע, דאס דער לייב, דער שטארקסטער פון די חיות, קומט אויף דער וועלט, געהט ארויס פון זיין מוטערס לייב א טויטער. די מוטער, דערזעהענדיג איהר קינד טויט פאר איהרע פיס, דערהויבט א געשריי, הויבט אן צו יאמערן, דאס דער וואלד דערציטערט און דאס טויטע קינד דערוואכט צום לעבען און עס וואקסט אויס דער מעכטיגער לייב, דער קעניג פון די חיות.

אויך ביי אונז איז אזוינס געשעהן. דאס טויטע קינד, דאס רוסישע יודענטום, איבער וועלכען דאס גאנצע יודישע פאלק האט געיאמערט און געקלאגט, האט דערוואכט צום לעבען. די נויט צווינגט און די פערהעלטנישען דערלויבען, זיי זאלען איבערגיין אין מאדערנע, פראדוקטיווע לעבענספארמען, קודם כל איבערצוגיין צו ערד-ארבייט, זיך צו בעהעפטען צו דער מוטער-ערד. דער איינציגער שפייזערין בנחת ולא בצער.

דערמיט איז אויך די צוקונפט פון יודישען קבוץ אין רוסלאנד געזיכערט. די פערשידענע פעראָרדנונגען און די אגיטאציע, וואס ווערט געפיהרט אין צוטערערישען זין שרעקט אונז ניט, דאס זענען גזירות, וועלכע ווערען מיט דער צייט בטל. דער קאמפאקטער געשלאסענער יודישער ישוב בלייבט בעשטיין, און דאס גאראנטירט ממילא דעם יודישען כאראקטער און די יודישע פאלקסטימליכקייט פון דעם ישוב.

קרית-ספר

א בעזוך אין די ארץ-ישראל-אויסגראבונגען

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט")

פון א. ראובני, ירושלים

דאס דארף דאהאריע ליגט אויפ'ן מיטען וועג צווישען חברון און באר-שבע. אין די געאגראפישע קארטען מיט היסטארישע פרעטענזיעס שטעהט אונטער „דאהאריע" איינגערינגעלט: „דביר". פארוואס—דביר? ניט ווייט, צפונ'דיגער, ליגט א דארף דורא, דאס אמאליגע אדורים, דערמאנט צווישען די שטעט, וועלכע רחבעם האט בעפעסטיגט אין דרום-יהודה. דורא אדורים. קלאר. אבער דאהאריע-דביר? פארוואס?

איינמאל אין א דאנערשטאג — דעם ערשטען דאנערשטאג פונ'ם אכטען חודש פונ'ם יאהר תרפ"ו—האבען מיר געמאכט א שפאציר פון ירושלים צום ארט פון די אויסגראבונגען. מען האט שוין דא געוואוסט אויף דער גאנצער וועלט, אז דר. אלברייט פון אמעריקאנער ארכעאלאגישען אינסטיטוט אין ירושלים האט געפונען און אויסגעגראבען די אלטע שטאט קרית-ספר, וואו? טאקע נעבען דאהאריע.

מיר זענען געקומען קיין דאהאריע אין אויטאבאס און פון דארטען—צופוס. ניט ווייט, האט מען געזאגט. געגאנגען זענען מענער און פרויען, אלטע און יונגע. הייס, דורשטיג, און דער וועג איז לאנג-ווילט זיך ניט ענדיגען. אייגענטליך, צו וואס דא ף מען די אויסגראבונגען? די שטאט ליגט דא א בעגראבענע אודאי דריי טויזענד יאהר, טא זאל זי ליגען ווייטער. ווען מען ארט דאס?.. און די פיס דערוויילע טוען זייערס. סוף כל סוף קומט מען און מען ווערט גוואויר, אז מען האט געמאכט צוועלף קילאמעטער צוועלף א הין און צוועלף צוריק. א גוטער „ניט ווייט"?

דער אמעריקאנער ארכעאלאג איז אבער גאר ניט מיד. ער איז יונג, הויך, בעז גד. ער רעדט העברעאיש. מאטערט זיך, נאר ער רעדט די לעצטע צייט, זאגט ער, האט ער כסדר גערעדט אראביש, ווייל די ארבייטער זענען ביי איהם אלע אראבער—איז איהם שווער מיטאמאל ארויסכאפען זיך אויף העברעאיש.

מיר טרינקען מיטנע וואסער. דערנאך פיהרט ער אונז ווייזען:

א שפיציגער בארג צוגראבען פון אלע זייטען אויסגעגראבען א שטארקע וואנט משופע'דיג, די שטיינער ליגען איינע אויף די אנדערע אנגעלעגט. מיט קיין צעמענט ניט געבונדען. אלט העברעאישער און מצרי'שער סטיל. א שטאט-מויער. אין מיטען אנ'עפענונג. דא איז געווען די טויער. אונטערשטע טיילען פון הייזער. איבערוועניג, און דער סוף א שיכט פון גרויע שטויב—א סימן פון א שרפה. די ערשטע שרפה אפשר אין די צייטען פון כלב בן יפונה. און פון דארטען איז ער (כלב) געגאנגען אויף די אייבוואוינער פון דבר. און דבר האט אמאל געהייסען קרית ספר. און כלב האט געזאגט: ווער ס'וועט שלאגען קרית ספר און וועט זי איינגעהמען, וועל איך איהם געבען עכסה מיין טאכטער פאר א ווייב, האט די שטאדט איינגענומען עתניאל בן קנז, כלב'ס ברודער, האט ער איהם געגעבען זיין טאכטער עכסה פאר א ווייב. און ווען זי איז געקומען, האט זי איהם צוגערעדט בעטען ביי איהר פאטער דאס פעלד. און זי איז אראפ פון אייזעל. האט כלב געזאגט צו איהר: וואס איז דיר? האט זי געזאגט: גיב מיר מ ט א פולער האנט: אויב דו האסט מיר געגעבען דאס נגב לאנד, טא גיב מיר אויך די וואסער-קוואלען, האט ער איהר געגעבען די אויבערשטע וואסער-קוואלען און די אונטערשטע וואסער-קוואלען.

א צווייטע שיכט פון גרויען שטויב—די פוסטריט פון שישק דעם קעניג פון מצרים, וועלכער האט איינגענומען 165 שטעט אין ארץ ישראל? א דריטע פייער-ליניע—פרעה נכו?

וויפיל מאל האט מען זי פערברענט, די שטאט דביר — קרית-ספר,—איידער מען האט זי מקבר געווען און פערשאטען מיט אט דעם בארג? אונזער געלעהרנטער ארכעאלאג זאגט, אז פיר מאל.

נאכ'ן חורבן איז דא מעהר קיין ישוב ניט געווען. צוויי תקופות האט ער געפונען: די עלטסטע, פאר-ישראל'דיגע—דער כנעני, און נאך איהר—ישראל. און עטליכע אויסדערוועהלטע האט ער אריינגעפיהרט צו זיך אין געצעלט און בעוויזען אינ'ם טונקעל קליינע אפגעטלעך, גאנצע אדער שטיקער: א קליינע עשתרת'ל מיט גראבע, תאוה'דיגע ליפעלעך, א צווייטע עשתרת, אהן א קאפ, מיט גרויסע בריסט—דאס איז פונ'ם כנעני; ליימענע קריגלעך און וואזען, אלערליי כלים—פון ישראל קיין המשך, קיין גלגול אין א גריכישע, רוימישע און ערבישע שטאט איז דא ניט געווען. א קבר..

קוואלען און ברונימס זענען דא אין דער סביבה, דער ארכעאלאג זאגט: „דאס זענען די וואסער-קוואלען, די אויבערשטע פון די אונטערשטע, וואס כלב בן יפונה האט געגעבען זיין טאכטער עכסה". און אויפ'ן וועג האט מען אונז אנגעוויזען אויף די „אויבערשטע קוואלען" נאך פאר חברון. ווער ווייס, ווער איז גערעכט? אמת, יענע, וואס פאר חברון, האבען קיין וואסער ניט געהאט און זענען געלעגען דוקא אין א נידעריגע... און נאך האט מען אונז אנגעוויזען, דארטען, אויפ'ן וועג, דעם „גן נעול" פון שיר השירים: „א פערשלאסענער גארטען, מיין שוועסטער-כלה, א פערשלאסענער גארטען, א פערחתמ'עטער קוואל" א ווייגגארטען אויפ'ן וועג קיין חברון.

די דאמען אבער האבען פאר זיך געשמייכעלט און ס'האט זיך געוועקט א ספק...

אויף צוריקוועגס האבען מיר גערוהט ביי אנ'אלטען ברונעם. א גרויסער ברונעם, און דאס וואסער קיהל און פריש, זעלטען גוט און געשמאק. פעלאכען (ערד-ארבייטער) זענען געקומען. איינער האט פאר אונז געשעפט דאס וואסער מיט א לעדערנעם לאגעל. ניט פאר געלד-קיין געלד האט ער ניט גענומען הכנסת-אורחים, און אנ'אלטער פעלאך האט געזאגט צו אונז:

— — דער ברונעם הייסט: הבור.—

מיר האבען זיך געוואונדערט: אויף העברעאיש הייסט א ברונעם „הבור". און ער איז געשטאנען אויף זיינס:

— ווייל ער איז אזוי גרויס און טיף—דערפאר הייסט ער הבור.

אלטע העברעאישע ווערטער אין מויל פון די פערוואָרפענע פעלאכען, אלטע העברעאישע שטעט אונטער זייערע פיס, און א שטראם פון א נייעם העברעאישען לעבען אויפ'ן שוועל פון די ווייטע נגב סטעפען.

אפשר זענען אלע צייטען אינטערעסאנט, אונזער צייט איז אבער געוויס א אינטערעסאנטע צייט.

———◆◆◆◆———

א קראנץ פערל / פון תלמוד און מדרש

דו אליין זאלסט זיך קיין מאל ניט אנטון א קרוין אויפ'ן קאפ, נאר דו זאלסט זעהן, אז אנדערע זאלען דאס טון. (אדר"ב י"א)

מיט דריי זאכען קאנען זיך די מענשען גלייכען צו מלאכים, און מיט דריי זאכען זענען זיי געגליכען צו בהמות: מיט'ן שעהנעם פערשטאנד, מיט'ן שטאלצען געהן און מיט'ן פיינעם רעדען זענען זיי געגליכען צו מלאכים. מיט'ן עסען און טרינקען, מיט'ן געבוירען קינדער און מיט'ן גיין אויפ'ן צורך זענען זיי גלייך מיט בהמות (חגיגה ט"ז)

פיר בעלי גאוות זענען זיי: דער אקס צווישען בהמות, דער לייב צווישען חיות, דער אדלער צווישען עופות און דער מענש צווישען אלעמען (שמות רבה כ"ג)

אינ'ם געזיכט, וואס גאט האט געגעבען דעם מענש, געפינען זיך עטליכע קוואלע, אלע האבען זיי אנדערע אייגענשאפטען און ווערען איינער מיט'ן אנדערען ניט אויסגעמישט. די טרעהרען, וואס געהען פון די אויגען זענען געזאלצען, די פליסיגקייט פון די אויערען איז פעט, די פלעגמע פון נאז איז קלעבעדיג, די שפייעכטס פון מויל איז זיס.

פאר וואס זענען די טרעהרען געזאלצען?

ווייל ווען א מענש וויינט אויף א געשטארבענעם, וואלט ער געוויינט אהן א סוף און וואלט אויסגעגאנגען פון זיינע כוחות, אבער די געזאלצענקייט האט אין זיך די אייגענשאפט, אז זי פערהאלט זיך פון פליסען און דער מענש הערט אויף צו וויינען.

פארוואס איז די פליסיגקייט פון די אויערען פעט?

ווייל בידוע זענען די אויערען דער קארידאר צום הארץ, צוערשט דערהערען די אויערען, דערנאך דערשפירט דאס הארץ, און דאס הארץ איז זייער עמפינדליך און קאן ניט פערנעהמען קיין איבערראשענדע זאכען. און ווען די אויערען וואלטען געווען גאנץ אפען און מ'וואלט, למשל, אנגעזאגט דעם מענשען וועגען א טויט-פאל, וואלט דאס הארץ ניט געקאנט אריבערטראגען די פלוצלונגדיגע בשורה. דערפאר זענען די אויערען בעלייגט מיט א פעטיגקייט, כדי די בשורה זאל ניט אנקומען צום הארצען מיט אויסערגעוועהנליכער בעשווינדיגקייט.

פאר וואס איז די פלעגמע פון נאז קלעבענדיג?

ווייל די שלעכטע ריחות, וואס קומען פון דרויסען, קאנען אלע קאפ קאנאלען ניט פערנעהמען, איז דערפאר די נאז פערזעהען מיט אזא קלעבעדיגער פלעגמע, וועלכע ליגט אין איגערליכען נאזקאנאל און לאזט ניט צו די שלעכטע ריחות פון דרויסען.

פאר וואס איז די שפייעכטס פון מויל זיס?

ווייל עס טרעפט, אז דער מאגען שטויסט ארויף צוריק ביז צום מויל שוין פערדייעטע שפייזען און די צונג וואלט ניט געקאנט פערטראגען דעם שלעכטען טעם, אבער די זיסליכע פליסיגקייט פונם מויל פערטרייבט דעם שלעכטען טעם פון מאגען.

(תנחומא הקדום כ"ח).

געזאמעלט דורך: **א. שלעזינגער.**

בריף פון וועג / פון ד"ר א. גינזבורג

די יודען אין פאריז.

די יודישע בעפעלקערונג אין פאריז... איך רעד דא, פערשטעהט זיך, וועגען „אונזערע" יודען, וועגען די מזרח-אייראפעאישע יודען. די פראנצויזישע יודען זענען אינגאנצען פון אנאנדער מין. די יודישע בעפעלקערונג אין פאריז ווערט געשאצט אריבער הונדערט טויזענד וועגען דעם וויפיל דער „אריבער" איז, זענען דא חלוקי-דעות. מאנכע זאגען, אז זייער צאהל איז הונדערט און צעהן טויזענד, און אנדערע בעהויפטען, אז עס איז נעהנטער צו הונדערט און פופציג טויזענד.

ווי וואוינען אין דריי קווארטאלען אדער געטאס. איך האב בלויז בעזוכט צוויי פון זיי. מיין בעזוך איז געווען א גאנץ קורצער, אזוי אז איך האב פאר זעגליך גאנץ ווייניג געלערענט זייער לעבען. איך האב בלויז געזעהן, אז די יודישע געסלעך זענען ענגע, קרומע און א היבש ביסעל שמוציגלעך. איך האב אויך געהערט זייער יודיש: ער איז געמישט מיט א סך צוקאליעטשעטע פראנצויזישע ווערטער, אויף דעם זעלבען שטייגער ווי דאס אמעריקאנער יודיש איז געמישט מיט צוקאליעטשעטע ענגלישע ווערטער.

א גרויסער טייל פון די פאריזער יודען זענען בעלי מלאכות, הויפטזעכליך שניידערס. די איבריגע זענען קרעמערלעך, הענדלערס מיט אלטע בגדים און דער גלייכען. עס געפינען זיך שוין צווישען זיי, אזוי האט מען מיר געזאגט, אויך פערמעגליכע מענשען.

מיט עטליכע יאהר צוריק וואלט מען נישט געקאנט ערווארטען, אז אין פאריז זאל בלייבען א יודישער קבוץ. די אלטע יודען, וואס געפונען זיך איצטער אין פאריז, וואלטען פריהער אדער שפעטער געקומען קיין אמעריקא. איצטער, אז די טירען פון אמעריקא זענען פערמאכט, קען מען ערווארטען, אז די פאריזער יודען וועלען שוין, ווילענדיג נישט-ווילענדיג, דארטען בלייבען. צו די אלע אונצאהליגע קבוצים פון יודען איבער דער גאנצער וועלט, איז אלזא צוגעקומען א נייער — דער פאריזער.

דעם אווענד פאר מיין אפפאהרען איז מיר אויסגעקומען צו זיין אויף א פערזאמלונג, וואס איז בעזוכט געווארען פון קרוב פינף הונדערט מענשען.

די פערזאמלונג איז צוזאמענגעזעצט געווארען פון דעם „מעדעם-קלוב". דער צוועק איז געווען צו פייערען אברהם רייזען'ס פופציג-יעהריגען יו בילעאום.

איך האב קיין חרטה ניש געהאט. עס איז כדאי געווען. דער פאריזער יודישער עולם איז נאך נישט אזוי צו לאזען, אזוי צוגעלעזען ווי דער ניו יארקער יודישער עולם. יעגעם מוז מען ארייננארען, מען מוז איהם פערשרעכען גאלדענע בערג, מען מוז איהם געבען „נעזונגע, טענצע און מערשע", קאמעדיאנטשיקעס, אקטיארשטשיקעס, זינגערס און טענצערס, אז נישט, בלייבט ער אין דערהיים. דער פאריזער יודישער עולם איז אנדערש. ער קומט אהן דעם אלעם. עס איז בלויז געווען אנאנסירט, און אין קליינע אנאנסען, אז עס וועלען רעדען אש, איינהארן און שניאור (אין דער לעצטער מינוט איז צוגעקומען נאמבערג), און דער עולם איז געקומען טראץ דעם גאס-רעגען.

איך בין געזעסען און האב בעטראכט דעם עולם.

דאס איז געווען א הונגעריגער עולם: „נישט הונגעריג נאך ברויט און נישט דורשטיג נאך וואסער, נאר נאך גאט'ס ווארט".

דער עולם האט געדורשט נאך א יודיש ווארט.

א מענטש אהן א פראק.

עס איז נישט גוט צו זיין א מענטש אהן א „היימלאנד", אבער עס איז פיל ערגער צו זיין א מענטש אהן א פראק-ווען איהר פאהרט ערשטען קלאס אויף אן ענגלישער שיף...

איבער'ן אטלאנטיק בין איך געפאהרען צווייטען קלאס און האב זיך נעפיהלט היימיש, צווישען אייגענע מענשען. איבער'ן מיטעל לענדישען ים בין איך שוין געפאהרען ערשטען קלאס, און די גאנצע צייט פון מיין רייזע געווען אויף געהאקטע וואונדען: עס האט מיר געפעהלט דער פראק.

די שיף פאהרט נישט דירעקט קיין פארט סאאיד. זי פאהרט ווייט העט אויף יענער זייט וועלט. איהרע א נס צה דויערט נישט ווייניגער ווי זעקס וואכען. איהר מארשרוט איז פון מארסעיל דורכ'ן מיטעל-לענדישען ים קיין פארט סאאיד; פון פארט סאאיד דורכ'ן סועץ קאנאל אין רויטען ים (ים סוף); פון רויטען ים אין אראבישען ים; פון אראבישען ים אין אינדישען אקעאן; פון אינדישען אקעאן אין דעם זיד פאציפישען אקעאן. אויפ'ן וועג שטעלט זי זיך אפ אין פערשידענע פארטען. ארויפצונעמען און ארפצולאזען פאסאזשירען און די פאסט. פארט סאאיד איז איינער פון די דאזיגע פארטען. א רייזענדער, וואס פאהרט בלויז קיין פארט סאאיד (פערצעהן הונדערט און אכצעהן ים-מיילען פון מארסעיל), ווערט נאך נישט בעטראכט פאר א רייזענדען.

דער גרויסער רוב פון די ערשטע קלאסניקעס זענען געווען ענגלענדער, ציווילע און מיליטערישע בעאמטע, וואס ווערען געשיקט קיין אינדיע, אדער אזוי ריכע געשעפטס-לייט, וואס פאהרען צוליב זייערע געשעפטען אין אינדיען אדער אויסטראליען א חוץ די ענגלענדער, האבען זיך דארטען געפונען א פאר אינדיער פון די רייכערע און רעגירענדע קלאסען, א פאר יאפאנעזער און איך, דער איינציג'ר יוד...

די ענגלענדער זענען אלע געווען פון יענעם מין ענגלענדער, וואס רעדען צו אייך נישט. טיידען ווען מע שטעלט אייך א ציעל פאר. מילא, האבען זיי נישט געדע ס. דאס האט מיך נישט בעקימערט. שווייגען קען איך אויך נישט ערגער פון אן ענגלענדער. האבען מיר געשוויגען — געשוויגען בצבור...

צו פריהשטיק און צו מיטאג איז אלץ בעגאנגען כשורה. די צרות האבען זיך אנגעפאנגען צו וועטשערע, וואס מען רופט אויף זייער לשון „דינער".

דער טרומייטער האט געטרומייטערט צוויי מאל, וואס דאס האט געמיינט, אז מען דארף זיך געה איבערקליידען. אין א האלבע ארום האט ווי דער געטרומייטערט — דאס מאל דריי מאל. דאס האט געמיינט, אז מען דארף געהן אין עס-צימער צו „די נער".

איך געה אריין אין עס צימער ווערט מיר פינסטער אין די אויגען. אלע זיי, אפילו די פאר אינדיער און די פאר יאפאנעזער, זענען געקליידעט אין גאנ צען פאראד: שווארצע פראקען, ווייסע, געקראכמאלטע העמדער מיט הארטע קראגענס. און, דער איינציגער, בין אין מיין גרויען אנצוג, מיט א ווייכער העמדל און ווייכען קאלנער..

איך האב זיך געפיהלט ווי א חתן צווישען אבלים ווי קום איך אהער? וואס טו איך דא? עס האט זיך מיר געוואלט לאכען, אבער איך האב א קוק געטאן אויף זייערע שטרענגע פנים'ער, איז מיר פערלוירען געגאנגען דער חשק. איך בין אויך געווארען ערנסט.

איך וואלט זיך אוודאי נישט געלאזט בעטען און וואלט אויך אנגעטאן א שווארצען אנצוג. אבער וואו זאל איך איהם נעמען? איך האב נישט קיין שווארצען אנצוג. אויב איהר וועט עס קיינעם נישט אויסזאגען, וועל איך אייך פערטרויען א סוד: איך האב קיינמאל נישט געהאט קיי שווארצען אנצוג. האב שטענדיג פיינט געהאט די צערעמאניעס האב נישט געוואלט זיין קיין שקלאף צו די בגדים.

קיין אנדער ברירה נישט געווען, האב איך זיך געזעצט ביים טיש אין מיין גרויען אנצוג. איך בין געזעסען ווי אויף הייסע קוילען. מיר האט זיך אפגערוכט, אז א פאר הונדערט בייזע אויגען קוקען אויף מיר און לאכען מיך דורך מיט זייערע שטעכיגע בליקען. איך האב זיך לאנגזאם און פארזיכטיג ארומגעקוקט: ניין, זיי קוקען אויף מיר נישט. דאס הייסט, זיי קוקען יא, אבער נישט קוקענדיג. זיי קוקען נישט מיט זייערע אויגען, אבער זיי קוקען מיט יעדען אבר זייערען, מיט זייער גאנצען גוף... דאס איז עפעס א מאדנע מין קוקעניש, וואס זעהט נישט קוקענדיג.

ביסלעכווייז האב איך זיך צוגעוואוינט. עס האט מיר מעהר נישט געקומערט. פערקעהרט, איך האב דערפון אזוי ווי הנאה געהאט. איך האב הנאה געהאט אויף די ענגלענדער. זאלען זיי, די בעצווינגער פון מעלקער אין נאציאנאליטעטען, אויך וויסען ווי עס פיהלט זיך, ווען א פרעמדער דרינגט אריין צו אייך און לאכט, און לאכט זיך אויס פון אייערע מנהגים און טראדיציעס

רחמנות האב איך געהאט אויף מיין סארווער.

ער איז געווען א אינדיער, אן'אלטער רעגעווירדיגער זקן, וואס איז נאך געווען גלייך און שלאנק. זיינע גרוי כטמציגען זענען געווען ווי אויסגעשניצט. זיינע אויגען, ווי אלע אינדישע אויגען, זענען געווען שווארץ, טיף און אונערפארשליך, ווי די טיפענישען פון ים.

און יעדעס מאל, ווען איך פלעג ארויפקומען צו וועטשערע אין מיין גרויען אנצוג, פלעגען זיינע אויגען קוקען אויף מיר מיט טרויער און מיט פארוואורף. מיר פלעגט זיך אויסדוכטען, אז ער טענה'ט צו מיר.

„גזלן, רוצח, וואס האסטו צו מיר? וואס האסטו פערשעהמט מיין עלטער? איך האב אפגעלעבט א לעבען אין באדינט בלויז דזשענטעלמענס. ווייסע „בראהמינע" אין שווארצע אנצוגען, און איצט, אויף מיינע עלטערע יאהרען, דארף איך באדינען דיך. א פערזעסער צו זיין קלאס, א „בראהמין" וואס האט זיך פערזינדיגט..."

מארגען ענדיגען זיך מיינע צרות. מארגען שטייג איך אראפ אין פארט סאאיד...

איבערמארגען, ווער ווייס? אפשר דארף מען אויך אין ארץ ישראל א שווארצען פראק?

מיר געהען דאך אין חדר ביי די ענגלענדער...

דער ראמאן און זיין לעזערין. / פון י. אייכענוואלד.

דער פראנצויזישער קריטיקער אלבער טיבאדע מאכט אויפמערקזאם אין זיין נישט לאנג ערשינענעם בוך „דער ראמאנען-לעזער" אויף דעם אינטערעסאנטען פאקט, אז — א חוץ אפשר דער ערפינדונג פון גוטענבערג'ן — איז אין דער וועלט פון דער ליטעראטור נישט פאר געקומען קיין גרעסערע רעוואלוציע, ווי אט בעוויזען זיך פון דער פרוי, דער לעזערין.

אין דער אלטערטימליכער געזעלשאפט, ביי די געצענדינער האט די פרוי געפיהרט בלויז א האלבע עקזיסטענץ. דער פעאדאליזם און דאס קריסטענטום האבען איהר געגעבען א פיל לעבען האבען געעפענט פאר איהר אלע מעגליכקייטען פון טעטיגקייטען, דערונטער אויף די ליטערארישע אויסמעסטונג. אויב שוין, אפילו די אלטע פראנצויזישע דיכטער, למשל קרעטיען דע טרוא, האבען אין זייערע ווערק פערביטען די קאמפס-העלדען אויף העלדינס פון ליבע און אין אוואנטורע ראמאנען האבען זיי דעם איינהאלט פון זייערע ווערק דערפיהרט צו ליבע-אוואנטורעס, — איז וואס נאהענטער צו אונזער צייט, ווערט אלץ פולער דער ליטעראַרישער נילוס, און די דאזיגע פולוואסעריגקייט ווערט בעשאפען דוקא דורך ראמאנען, ד. ה. מיט אזא ליטעראטור, וועלכע דערצעהלט צומייסטענס וועגען פרויען און פאר פרויען.

דער מאדערנער ראמאן עקזיסטירט נאר דערצו, אז א מאן — מעג ער זיין א פאעט, א גייסטליכער, א פריינד — זאל האבען די מעגליכקייט צו לייענען א שעהנע און ריזהרענדע ערצעהלונג וועגען ליבע פאר דער דאמע, וואס הערט זיך צו איהם איין. דער טעאטער איז דא געבראכט געווארען צו זיינע אייג ענסטע אויסדרוקען: איין אקטיאר — דער, וואס לייענט — און עטליכע פרויען — נאך בעסער איין פרוי — פאר וועלכע מ'לייענט. אט דאס איז אלץ. אבער די אלע נשמות האבען אויפגעשפילט, אויפגעפלאקערט מיט א פריידיגען ברוגזו כדי פון דאנען זאל די קונסט בעדייכערט ווערען.

דער מענש ווערט געבוירען אין צימער פון א פרוי. אינ'ם צימער פון א פרוי ווערט אויך געבוירען דער ראמאן, און ער וואקסט אויס פאר א קע נ.ג, ער הערשט אין דער ליטעראטור, אין דער שפילקייט פון גארדינען און פארטיערען, איבער וועלכע דיוואנעס קומט פאר דאס לייענען; עס הערען זיך איין אין לייענען די טרוימעריגע, און זייערע ליפען שעפטשען נאר איין ווארט — אבער וואטער ווארט! — ליבע... עס איבער'חזרט זיך דאס, וועגען וועלכען ס'האט אין די בעריהמטע פערזען אין דער „געטליכער קאמעדיע" דערצעהלט דאנטע איינמאל האבען פאאלא און פראנטשעסקא געלייענט א ראמאן וועגען לאנסעלאט'ן, וועגען דעם. ווי ער איז געפאנגען געווארען דורך ליבע זיי זענען געווען אליין זיי האבען פאר קיינעם נישט מורא געהאט, זיי האבען צוגעבויגען זייערע קעפ צו דעם פער כאפענדען ראמאן. און אזוי ווי זיי האבען געלייענט, געלייענט וועגען פרעהדער ליבע, האבען זיך זייערע אויגען אפגערי סען פון די בלעטלעך, אויגען האבען געקוקט אין אויגען אריין און פנים'ער זענען בלאס געווארען, און ווען זיי זענען געקומען צום ארט, וואו ג'ווערט בעשריבען, ווי דער העלד האט צוגעפרעסט זיינע ליפען צו די ליפען פון דער העלדין, דעמאלט האט דער פערל בטער פאאלא, ציטערנדיג אינ גאנצען, א קוש געגעבען אין די ליפען זיין געליבטע פראנטשעסקא. און אין דעם טאג האבען זיי שוין מעהר נישט געלייענט. דאס איז די גאלדענע חתימה פון גרויסען פאעט און גרויסער מאזיע, וועלכע איז מיט בענדער פון ליכטשטראהליגען זייד צוגעפעסטיגט צום אקט וועגען געבורט פון ראמאן.

אויב די געבראכטע ווערטער פון דאנטע'ן זענען כאראקטעריסטיש פאר דער פאעזיע פון די נייע צייטען, ענטשפרעכט זיי אין דער אנטיקער שאפונג האמער'ס דערצעהלונג וועגען דעם ווי די זקנים האבען דערזעהן די שענע העלענע, און, פערבלענדעטע פון איהר שעהנקייט, האבען זיי אויסגעשריען: ס'איז גערעכטיג, אויב פאר אזא שעהנהייט זענען אומגעקומען אזוי פיל טראיאנער און גריכען.

מעהר ווי האמער און זיין צייט פערשטעהען און נעהמען אן די ווערטער — מיר. וויפיל זענען אומגעקומען צוליב העלענע'ן! אבער דאך ווי איבערצייגענד קלינגען די ווערטער פון מערעזשקאווסקי'ן:

„אט איז פון שוימען-איי, ווייסער פאר דעם שוים פון ים, געבוירען העלענע מיט אן'אונשולדיגען חן אין געזיכט, אבער — אינגאנצען לוסטיגקייט, אינגאנצען פעררעט. עס הערען זיך זיפצען פון העקובע אין טראיא און דער אייבגער קרעכץ פון אנדראמאכע; עס האבען געקעמפט נעסטאר און העלדען, און געטאלען איז דער הייליגער איליאן (ס איא). אבער דו, העלענע, דו האסט געבראכט די שבועה צו דעם מאן און די פליכט, אבער דאך ביסטו ריין. דיך וועט בעזינגען דאס ליד פון אמיר'ן, ווייל — די גאנצע האפנונג פון דער וועלט איז די מאכט פון דער ווייסער לעדא - די שעהנקייט!"..

ארום דער דאזיגער שעהנקייט דרעהט זיך דער מאדערנער ראמאן. די פרוי פילט איהם אן אלס העלדין און אלס לעזערין די פרוי פערברויכט ראמאנען. אפשר איז נאר דערפאר דער בודואר געווארען די ארענע, וואו ראמאנען ווערען פערוויקלט, ווייל אין בודואר ווערען די ראמאנען פריהער געלייענט, אדער, בעסער געזאגט, ווייל אין דער אנגעפרוימטער אטמאספערע פון ראמאן הערט מען דאס לייענען פון ראמאן. דארט טרוימט מען פון ראמאנען, דארט לעבט מען מיט ראמאנען. נאטירליך קומט דאס פאר נישט אהן ווידערשפרוך, אהן איראניע פון די מענער. זיי ווייזען כמו רבכם אן, אז אין א טרוימעריש לעבען, וואס ווערט מיט גארנישט פערפולט, איז דאס לייענען פון א זעלכע ראמאנען פאר פרויען און וועגען פרויען, אן'אידעאלער עקוויוואלענט פון ליבע, א מין מטבע, אויף וועלכער ס'איז אויסגעשטאמפט דאס בילד פון ליבע, אבער אזא מטבע וואס ווערט אפט, אפילו אויף טריט און טריט, אויסגעוועקסעלט אויף רעאל'ע כחורה, אדער אויף וואלוטע פון רעאלער ליבע.

אזוי ארום ווערט פון ראמאנען-ביכער ראמאנען-פאקטען, און שוין מיט שווערינגקייט קען מען אונטערשיידען ליטעראטור פון לעבען, און אין איין פערזאן, אפטמאל וואגנער-שעהנער, טרעט ארויס פאר אונז, ד. ה. נישט פאר אונז, נאר פאר'ן אויסדערוועהלטען, די פרוי אלס ליידענשאפטליכע לעזערין פון ראמאן, און די פרוי אלס זיין ליידענשאפטליכע העלדין.

איבערז. פאר'ן „נ. פאלקסבלאט" ע. גארדמאן.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 6 – 7, זונטאג פון 3–4.

Dr. med. Rózaner
ספעציאל-ארצט פאר חקנערישע און הויט קראנקהייטען, בעהאנדלונג מיט קוואַרץ-לאמפּע.
9 זיעלנא 9,
1-טער שטאק. טעלעפאן 28-98
נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8.

דער פּעלץ

פון אונאויסשעפּליכען קוואל

פון ישראל אסמאז.

רבי יהודה החסיד פלעגט זיך אזוי פירען:

פרייטאג-צו נאכטס פלעגט ער זיך איינהילען אין א טלית און צוגעהן און מקבל-שבת זיין פאר'ן עמוד. נאך קבלת שבת פלעגט ער זיך אויפזעצען אויף זיין שטאט, אין טלית, און יעדער, וואס פלעגט צוקומען און זיך איינבויגען, ער זאל איהם בענשען, האט געקראגען פון איהם א ברכה. ער פלעגט טראגען דעם טלית איבער דעם קאפּ, די אויגען אינגאנצען פערשטעלט, און קיין טעות פלעגט ער פאר'ט ניט מאכען. יעדען איינעם געבענשט, ווי עס געהער'ט צו איהם.

איינמאל, פרייטאג פארנאכט, איז געקומען אין זיין שטאט אריין א בעל-עגלה מיט א ליידיגער פוהר. דער וועג איז ניט געווען אזוי גוט, און ער האט קוים אנגעטראפען אויף שבת אין דער שטאט. ער איז געלאפען און האט זיך געשאפען אנ'אכסניא אויף שבת. גראד האט ער אריינגעטראפען צו א בעל אכסניא, וואס פלעגט דאווענען אין ר' יהודה החסיד'ס בית המדרש און יעדע וואך קריגען א ברכה פון צדיק, איז ער מיטגעגאנגען מיט דעם בעל אכסניא דאווענען. נאך קבלת-שבת, ר' יהודה החסיד האט זיך אוועקגעזעצט אויף זיין שטאט, איינגעהילט אין טלית. ווי זיין שטייגער איז געווען, איז דער בעל אכסניא צוגעגאנגען, ווי יעדע וואך, נאך זיין ברכה. דער אורח האט געזעהן, וואס דער בעל אכסניא טוט, וואס אנדערע יודען טוען, און ער איז אויך צוגעגאנגען נאך א ברכה. ווי ער איז צוגעקומען און אונטערגעבויגען זיין קאפּ, האט ר' יהודה החסיד אויפגעהויבען זיין טלית, איהם גוט אנגעקוקט און געזאגט:

— איהר, ר' יוד פאהרט נאך ניט אוועק, אייך וועל איך בענשען, אם-ירצה השם, צו טאג.

און מעהר האט ער גארניט גערעדט צו איהם.

דעם אורח איז עס געווען א שטיקעל וואונדער, דעם בעל-אכסניה אויך, אבער מ'איז אהיימגעגאנגען, קידוש געמאכט און פערבראכט א פרעהליכען שבת, און עס איז כמעט ווי ארויס פון קאפּ.

אזוי איז אריבער דער שבת און דער וואונדער האט זיך אלעמאל מעהר גע אויסגעוואפּט, און דער יוד האט זיך מיט יעדער שעה ווייניגער אפגעשטעלט דערויף.

אין וועג אריין האט ער זיך זעהר געאיילט, ער האט געדארפט פעררייכטען פיל זאכען, און יעדע מינוט איז געווען א רענדעל, און אזוי שנעל ווי עס האבען זיך בעוויזען שטערען און מ'האט אנגעצונדען א ליכט, האט ער געכאפּט און אפגעדאווענט מעריב און זיך גענומען גרייטען, ער זאל קאנען גלייך נאך הבדלה אוועקפאהרען.

דעם בעל אכסניא איז די גאנצע זאך ארויס פון קאפּ, און ווען דער אורח האט זיך געזעגענט מיט איהם, האט ער איהם גארניט אפגעשטעלט, ניט דערמאנט קיין זאך.

א ליכטיגער אווענד געווען. קיין וואלקענס האבען דעם הימעל ניט פערשטעלט, און א פולע לבנה און שטערען האבען א צאהל געהאט פאר זיך א פרייען און אפענעם וועג. דער יוד איז אויך זיך אזוי געטאהן צו-בעדיב און האפערדיג, און אונטערגעברומט די זמירות פון שבת צו נאכטס. ער איז אזוי אפגעפאהרען ביז א שטיק אין דער נאכט אריין. ביסלעכווייז האבען זיך וואלקענדליך גענומען אנקלויבען, און זיי האבען זיך געשטעלט צווישען שטערען און שטערען, און פערלאטעט דעם הימעל. די וואלקענדליך זענען געוואקסען גרעסער און גרעסער און פון זיי זענען ארויס משונה'דיגע געשטאלטען, וואס האבען איינגעווארפען אנ'אימה. זיי האבען זיך געכאפּט אנטקעגען די שטערע, אנטקעגען דער לבנה, פערשטעלט זיי, פערבארגען. די לבנה האט זיך אין אנהויב נאך געפרובט שטעלען אנטקעגען זיי, ארויסרייסען זיך פון דאנען און פון דארטען, אלעמאל מאכען א נייע לאך אין די וואלקענס, און ארויסווייזען איהר פנים. זענען אבער אנגעקומען מעהר מחנות שווערערע און דיקערע וואלקענס. זיי האבען פערלאשען אלע שטערען, און די לבנה האט זיך אויך אפגעטראגען און האט מעהר איהר פנים ניט ארויסגעוויזען. פינסטער איז געווארען ארום און ארום און אנ'אימה האט אראפּגענידערט אויף אלץ.

קיין בעל-פחד איז דער יוד ניט געווען — אזעלכע זאכען האבען זיך איהם שוין ניט איינמאל געטראפען. — דאס הארץ האט אבער דאך א קלאפּ געטאן: געדארפט פאלגען דעם צדיק! ער האט עס געפרובט איינשטילען: ער פאהרט נאך סחורה פאר יודען נצרכים, יעדע מינוט איז א רענדעל.

ער איז אזוי געזעסען פערטראכט און די פערד האבען דערווייל אראפּגעבלאנזשעט פון וועג, און זיי זענען אריין אין א וואלד. עס איז געווארען נאך פינסטערער. עס האט נאר אנגעהויבען צו טריפען א רעגען.

דער רעגען האט זיך פערשטארקט, קיין אויסוועג האט זיך ניט געזעהן, איז ער געפאהרען און געבלאנדזשעט אין וואלד און נאסקייט.

א שיין פון ליכט האט דורכגעריסען די פינסטערניש. ער האט דערזעהן א שטעג און איז געפאהרען צום ליכט. ער איז געפאהרען און געפאהרען, ביז ער האט דערזעהן זעהר א בעלויכטעטענעם פאלאץ.

קיין בעל פחד, ווי געזאגט, איז דער יוד ניט געווען. איז ער צוגעפאהרען נעהנטער און האט בעטראכט דעם פאלאץ און געזעהן, אז פאר גזלנים האט ער דארט ניט וואס מורא צו האבען, און האט דאס פערד צוגעבונדען צו א בוים, און אליין איז ער אריינגעגאנגען אין פאלאץ צו געפינען א שוץ פון רעגען.

ער איז אריינגעקומען און האט געזעהן ווי פיל מענשען דרעהען זיך ארום הין און-צוריק, און עס איז א פלוצלינג אנגעפאלען אויף איהם א שרעקליכער פחד. ער האט געוואלט ארויסלויפען פון דארט, איז איהם אבער אנטקעגען געקומען א דייטשעל און פערשטעלט דעם וועג.

און דאס דייטשעל האט ארויסגענומען א חלף און א שארפשטיין, און האט אנגעהויבען צו שארפען דעם חלף. דער יוד האט זיך קוים דערהאלטען אויף די פיס פון ציטערניש. און דאס דייטשעל האט צו איהם געזאגט:

— ציטער נאך עטליכע מינוט, ביז דער חלף וועט זיין גענוג שארף צו דיין שחיטה.

האט דער יוד גענומען וויינען און זיך בעטען:

— האב רחמנות, נעהם צו אלץ, וואס איך פערמאג! וואס האב איך דיר דען געטאן: פארוואס? פארוואס?

דאס דייטשעל האט בייז געשמייכעלט און געשוויגען. זיינע הענד האבען נאך שנעלער געשארפט דעם חלף.

דערווייל איז אנגעקומען אנ'אלטער מאן און האט א קוק געטאן און געזאגט:

— אהן קיין משפט קאן מען איהם גארנישט טאן! זאל מען ברענגען א וואג-שאל!

האט מען געבראכט א וואגשאל און מ'האט אנגעהויבען צו וועגען די מצוות און די עבירות, וואס ער האט אפגעטאן אין זיין לעבען.

דער יוד איז געשטאנען און געציטערט. די נשמה האט זיך אין איהם קוים דערהאלטען. וואס איז דא מיט איהם? וואס קומט דא פאר?

ניט גוט, די עבירות וועגען איבער.

און דאס דייטשעל שטרעקט שוין אויס זיין האנד צום חלף.

פלוצלינג איז געקומען צולויפען א מענש און האט ארויסגעווארפען א פעלץ אויף דער שאל פון מצוות, און זי איז אראפּ און האט איבערגעוואויגען די עבירות.

דער אלטער מאן האט אויסגעשריגען מיט שמחה:

— נו, פטור!

און אלץ איז פערשוואונדען. ער איז געבליבען שטעהן אין מיטען וואלד, איינער אליין, און די הויט האט אויף איהם געציטערט.

ער האט זיך ווי עס איז אפגעריסען פון ארט און אויף טאג זיך דערשלאגען צוריק אין ר' יהודה החסיד'ס שטאט אריין.

און ווען ער איז אריינגעקומען צו ר' יהודה החסיד, א האלב טויטער, האט דער צדיק געזאגט צו איהם:

— איך האב דאך דיר געהייסען איבערווארטען דעם גזר-דין! ביזט געווען אין זעהר א גרויסער סכנה. האסט אבער אמאל רחמנות געהאט אויף אנ'אלטען יודען, האסט איהם אויפגענומען אין מיטען וועג, אראפגענומען דיין פעלץ און איהם געגעבען זיך צו דערווארעמען, און איהם מחיה געווען. איצט איז עס דיר בייגעשטאנען.

און ר' יהודה החסיד האט איהם געבענשט און זיך געזעגנט מיט איהם.

שארלאך

די געפעהרליכע קינדער-קראנקהייט און איהרע נאך געפעהרליכערע בעגלייטער.

ספּעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

פון ד"ר לעאן פוקס.

איינע פון די געפעהרליכסטע קראנקהייטען ביי קינדער איז דער אזוי גערופענער שארלאך (סקארלאטין), וועלכער האט שוין אהן א צאהל קינדער אומגעבראכט פון דער וועלט.

שארלאך, פונקט אזוי ווי טיפוס, פאקען, דיפטעריט, ווערט פערעכענט צו די אנשטעקענדיגע קראנקהייטען, ד. ה, זי ווערט ארויסגערופען דורך א מין באקטעריעס (אזעלכע קליינע בעשעפענישען, וואס מיט'ן בלויזען אויג דערזעהט מען זיי ניט) ביז אצט קאן מען אויף זיכער ניט זאגען, וואס פאר א מין באקטעריע רופט ארויס די קראנק, ס'זענען שוין ארויסגעזאגט געווארען א סך מיינונגען וועגען דעם, ס'זענען געמאכט געווארען א סך פראבען אויף דעם געביט, נאר מיט זיכערקייט, ווי ביי אנדערע קראנק איז דער מין באקטעריע נאך ניט פעסטגעשטעלט געווארען. דעריבער מאקע איז דער קאמף מיט שארלאך א לענגערע צייט געווען זעהר שווער צו פיהרען.

אבער אין די לעצטע יאהרען זענען גענוי פעסטגעשטעלט געווארען די באקטעריעס, וועלכע ברענגען צו די פערשידענע קאמפליקאציעס. וואס בעגלייטען כמעט שטענדיג די שארלאך קראנק; ס'זענען אפילו געמאכט געווארען א גאנצע רייה פראבעס מיט איינשפריצונגען געגען שארלאך, וועלכע האבען געגעבען גאנץ גוטע רעזולטאטען.

שארלאך טרעט ארויס צומייסטענס ביי קינדער אין עלטער פון 2 ביז 10 יאהר, נאר דאס הייסט אבער ניט, אז עלטערע מענשען זענען אינגאנצען פערזיכערט געגען דער קראנק, זי טרעפט זיך גאנץ אפט אויך ביי עלטערע מענשען. איין זאך איז אבער זיכער. אז דאס קינד, וואס איז שוין איין מאל אדורכגעגאנגען די קראנק, איז שוין געגען איהר פערזיכערט אויפ'ן גאנצען לעבען.

וואס זענען די סמנים פון שארלאך ביי א קראנקען?

שארלאך טרעט ארויס פלוצלינג, ווי פון דער העלער הויט ארויס, דאס קינד בעקומט מיט א מאל גרויס פיבער, ס'האט קאפּ-וועהטאגען, ס'הויבט אן צו ברעכען; דעם קינד איז שווער צו שלינגען, עס בעקומט די אנגינע, וועלכע איז כמעט אלעמען בעקאנט. ביי קליינע קינדער טרעטען אפט ארויס קראמפען.

צום סוף פון דער ערשטער וואך בעוויזט זיך אויפ'ן לייב און פנים דער שארלאך-אויסשלאג, וועלכער איז כאראקטעריסטיש דערמיט, וואס ער לאזט פריי דעם שטערען, די ליפּען און די גאמבע, וועלכע זעהען אויס זעהר בלאס אויפ'ן פאן פון כלל-רויטע פינטעלעך. וועלכע בעדעקען דעם איבעריגען טייל פון פנים און דאס לייב.

דער אויסשלאג האלט ניט לאנג, צוזאמען מיט דעם פאלען פון דער טעמפעראטור, ווערט ער וואס א מאל בלאסער. אזוי אז אין פערלויף פון א פאר טאג, העכסטענס א וואך-צוויי פערשווינדט ער אינגאנצען. דעמאלט הויבט זיך אן די הויט צו שיילען אין גרויסע שופּען. דאס שיילען זיך פון דער הויט קאן דויערן ביז 3 4 וואכען, א מאל נאך לענגער, ביז דאס קינד ווערט אינגאנצען געזונד.

אין דער גאנצער צייט, ווען ס'שיילט זיך די הויט, איז דאס קינד, ווען מ'איז שוין אפילו פולשטענדיג געזונד, געפעהרליך פאר די ארומיגע וועלכע קאנען זיך לייכט אנשטעקען. דעריבער טאר מען אזא קינד מינדעסטענס אין משך פון 6 וואכען, ניט שיקען אין שול.

גוט איז, אז די שארלאך-קראנק געהט זיך אזוי א דורך נארמאל, ווי מיר האבען עס בעשריבען. ערגער איז אבער, אז צו דעם שארלאך קניפּען זיך צו די פערשידענע קאמפליקאציעס, וועלכע לאזען ליידער אויף זיך ווארטען ווען לאנג ווארטען. ווייל אויב שארלאך אליין איז ניט אזא געפעהרליכע קראנק, זענען אבער זיינע בעגלייטערס. די קאמפליקאציעס זעהר סכנות'דיג און ניט איין קינד קומט אום אדער בלייבט א קאליקע אויפ'ן גאנצען לעבען.

איינע פון די אפטע קאמפליקאציעס פון שארלאך איז די ניערען-קראנק, פון וועלכע א געניטער דאקטאר זעהט דאס קינד אבצוהיטען. ווייטער טרעט גאנץ אפט ארויס ביי קינדער דער געלענק-רעוומאטיזם, וואס שאפט דעם קראנקען געוויסע שמערצען און קאן אויך מיטברענגען צו פערשידענע הארץ פעהלערן, וועלכע פערבלייבען אויפ'ן גאנצען לעבען. אויך טרעפט אז מיט דעם שארלאך שלעפט זיך מיט א לונגען-ענטצינדונג, וועלכע קאן דאס קינד לייכט אומברענגען גאנץ אפט קאן זיך מאכען, אז נאכ'ן שארלאך בעקומט דאס קינד אנ'אויערען-ענטצינדונג, פון וועלכער דאס קינד קאן ווערען שווערהעריג.

ווי אזוי קאן מען זיך פערהיטען געגען שארלאך?

איינע פון די וויכטיגסטע זאכען איז דאס אבהיטען פון די קינדער, זיי זאלען זיך ניט צוזאמענטרעפען מיט שארלאך קראנקע קינדער. ווי מיר האבען שוין דערמאנט, איז שארלאך זעהר אנשטעקענד ניט בלויז דעמאלט, ווען מען קומט אין בעריהרונג דירעקט מיט דעם קראנקען, נאר מען קאן זיך אויך לייכט אנשטעקען, ווען מען ריהרט אן זאכען, וואס שטאמען פון דעם קראנקען, למשל, וועש, קליידער, שפּילצייג א. א. וו.

נאר אזוי ווי פון אזא מין אנשטעקונג איז זעהר שווער צו פערהיטען, האבען א לענגערע צייט פערשידענע פארשער געארבייט ביים ערפינדען אזא אימפונג, וועלכע זאל פערהארטעווען די מענשען, זיי זאלען זיין ווידערשטאנדס פעהיג געגען שארלאך, ווי, למשל, פאקען אימפונג געגען דער פאקען-קראנק. אין יאהר 1905 האט זיך דעם בעוואוסטען געלעהרטען גאבריטשעווסקי איינגעגעבען צו בעקומען אזא אימפונג, די ערשטע צייטען האט מען ניט געגלויבט אין די רעזולטאטען פון דער אימפונג. נאר שפעטער האט מען זיך איבערציינט, אז די אימפונג האט שוין נישט איין קינד געראטעוועט פון א זיכערען טויט.

אלס ביישפּיל ווערט אנגעגעבען פאלגענדער פאל.

אין איין גוט אין רוסלאנד האט א לענגערע צייט געהערשט שארלאך, וועלכע פלעגט יעהרליך אומברענגען א סך קינדער. ס'איז דעריבער אין דעם גוט אנגעווענדעט געווארען גאבריטשעווסקי'ס אימפונג. דערביי האבען די אינטעליגענטערע איינוואוינער, ווי בעאמטע, גוט-בעזיצער א. א. ניט ערלויבט זייערע קינדער צו אימפען, די ארימערע קינדער זענען אלע געווארען געאימפט. שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז קיין איין קינד פון די געאימפטע איז ניט קראנק געווארען, דאגעגען האט צווישען די קינדער פון די אינטעליגענטען דער שארלאך געהערשט ווייטער.

די אימפונג ווערט מאקע לעצטענס שטארק אנגעווענדעט, נאר דערביי מוז מען געדענקען, אז די אימפונג ווירקט ניט אויפ'ן גאנצען לעבען, נאר אויף א משך פון א צוויי יאהר. נאך דער צייט מוז דאס קינד ווידער געאימפט ווערען.

דאס דארף יעדע מוטער געדענקען און בעצייטענס לאזען איהרע קינדער אימפען און דאס קאן זיי אפּהיטען פון דער שרעקליכער קראנק, וואס רופט זיך שארלאך.

Paryski Zakład Fotograficzny

wł. H. SROKA, Brzezińska 69.

מאכט בעקאנט, דאס אויסער די אטעליער-ארבייט, ווי רעטושירטע פאטאגראפיעס און פארטרעטען, ווערט אויך אנגענומען פערשידענע פאטאגראפישע ארבייטען פאר אינדוסטריע-צוועקען, צ. ב. פאבריקען, אינערע אויפנאהמען. מאשינען-פלענער. א ספּעציעלע אפּטיילונג פאר קלישען פון 3-פארבען-דרוק (נאטור-טרייע פארבען). פארבען-קלישען פאר קינא-רעקלאמעס לויט די מעטאָד „Autochrome" Lumiere גרופּען-אויפנאהמען פון שול-קינדער צו זעהר בילליגע פרייזען. ספּעציעלע הנחות פאר ארטיסטישע קרייזען. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט שנעל, פינקטליך און ריין. צופאהר מיט'ן טראמוויי נומער 1.

מיט אכטונג ה. סראקא.

אין וואלד פון לײדענשאפטען.

(312

(ראמאן).

—דאס טאר נישט געשעהן! — האט בענסבערג אויפגעבראכט אויסגעשריגען דאנקען גאט, וואס איהר האט זיך פאַרייטענס דערוואוסט וועגען דער געמיינהייט! איך דאנק אייך פון גאנצען הארצען, סיניארא, וואס איהר האט גראד מיך אויסדערוועהלט, אייך צו העלפען! ווי אזוי אבער וואלט איך געוואלט וויסען, וויל מען עס אויספיהרען דעם שרעקליכען פלאן? צי ווייסט איהר אלע פרטים?

— איך ווייס אלץ! מען פלאנעוועט צו עפענען היינט ביינאכט דאס קליינע טויערל אויף דער עקסטער פערפעסטיגונג! א דאנק דעם וועלען די פרייסען בעקומען די מעגליכקייט אהן געוואלד אריינצוקריגען זיך אין שטאט, און דערנאך וועלען זיי א סוף מאכען מיט דעם קאראַאול ביים טויער! אײדער מיר וועלען נאך בעוויזען זיך ארומצוקוקען, וועלען שוין די פארשטעט זיין פול פון דעם שונא'ס מיליטער, און דאן וועט פאר אונז קיין רעטונג נישט זיין! די איינוואוינער פון פראג וועלען פאלען א קרבן פון דעם פיינד, די ווענד פון דער פעסטונג וועלען אליין פון זיך פאלען. און איידער די זון וועט נאך אויפגיין, וועט פראג פארשטעלען מיט זיך א בארג מיסט און טויטע קערפערס, און אונזער הערשערין און געבינטערין וועט האבען פערלוירען איינע פון איהרע שענסטע און בעסטע שטעט!

אדעלינא האט אויסגעצייכענט געקאנט די קונסט פון צופלאַקערען לײדענשאפטען. זי האט געקאנט שפילען נישט נאר בלויז אויף די צארטע סטרונעס פון הערצער, נאר אויך אויף דער זעלבסטליבע, און איהר צויבער האט קיינער נישט געקאנט ביישטעהן.

בענסבערג האט זיך אינגאנצען אונטערגעגעבען איהר השפעה.

זי האט קוים בעוויזען צו דערערדען די לעצטע ווערטער און ער איז שוין צוגעשפרונגען צום טיש, ארויסגעצויגען זיין שפאגע פון שייד, און שטאלץ ארויסגערעדט:

— די זון וועט אויפגעהן, ווי אלע מאל איבער דער שענער שטאט! איך שווער מיט מיין כבוד, סיניארא, אז די דאזיגע שפאגע וועט נאך היינט אדורשטעכען דאס הארץ פון דעם פערעטער אדער מיין אייגען הארץ!

— גיט מיר אייער האנד, פארוטשניק! — האט אדעלינא אויסגערופען — א־ה־ זענט אן אמת'ער העלד!

אדעלינא האט אויסגעשטרעקט צו בענסבערג'ן איהר האנד, וועלכע יענער האט פעסט א דריק געטון.

קוקענדיג אויף דער פרעכטיגער איטאליענערין, האט זיך אין זיין הארצען פלוצים אנגעצונדען א חלום, וואס ער האט ביז איצט פערבעהאלטען טיף אין זיך, מחמת ער האט זיך געהאלטען פאר נישט־דערוואקסען צו אויפהויבען די אויגען אויף דער דאזיגער הערליך־שיינער פרוי.

איצט אבער האט זיי פערבונדען א סודות'פולער בונד. ביידע האבען געבראכט מיט איין פערלאנג: אפצוהיטען און בעשיצען דאס פאטערלאנד פון דער דראהענדער סכנה, ראטעווען די פעסטונג פון דער אנקומענדער געפאהר.

דער יונגער פארוטשניק האט דעריבער גענומען אויף זיך די העזה אנצורירען מיט די ליפען אדעלינא'ס האנד.

טריאומפירענדיג האט אדעלינא אכטונג געגעבען אויף דער ווירקונג, וואס זי האט געהאט אויף דעם יונגען אפיציר דורך איהר פערזענליכקייט און די פייערדיגע רייד.

— צי האט איהר א טראכט געטון וועגען דעם, אויף וואס איהר האט געשוואוירען? — האט אדעלינא א פרעג געטון.

— איהר האט אוועקגעשטעלט אין קאן אייער לעבען און כבוד, שווערענדיג, אז אדער דער פעררעטער, אדער איהר אליין וועט דורכגעשטאכען ווערען דורך אייער שפאגע!

— איך ווייס, וואס איך רעד, און איך פיהר אויס מיין שבועה!

— אויב אזוי, וועל איך האפען, אז היינט ביינאכט וועט זיך אייער שפאגע איינזופקען אין בלוט פון דעם פעררעטער! — האט אדעלינא אויסגערופען — און דאס קלינגעל פון דער שפאגע וועט ווערען א הייליגקייט, מיט וועלכער אונזערע אייניקלעך וועלען זיך ענטציקען, ווי מיט א כלי זיין פון א העלד, וואס האט דערפילט זיין חוב ביז'ן סוף!

— סיניארא! פאר אייך בין איך גרייט צו שטארבען! רופט מיר א צט אן דעם נאמען פון דעם מורד! כל זמן אייך איז בעוואוסט אלץ, ווייסט איהר דאך אוודאי אויך דעם נאמען זיינעם!

— דעם נאמען זיינעם קאן איך אייך נישט אנרופען, און איבעריגענס איז נישט דער נאמען דער עיקר, נאר דער, וואס טראגט דעם דאזיגען נאמען, און זיינע בייזע כונות! זאגט מיר, פארוטשניק פאן־בענסבערג, צי וועט איהר זיך וואקלען, ווען איהר וועט זעהן, אז דער מענש, וואס עפענט אויף דאס קליינע טויער פאר'ן שונא'ס־יעגען איז אייך טייער?

— ווען דאס וואלט אפילו געווען מיין פאטער, אדער א ליבליכער ברודער, וואלט איך איהם אויך תיכף אוועקגעלעגט א טויטען אויפ'ן ארט!

— און אויב דאס וואלט געוועזט־זיין אייער אנפיהרער, איינער פון די גענערעלער, וואס דיספאנירט מיט'ן גורל פון דער פעסטונג?

— א פעררעטער איז פאר מיר נישט קיין אנפיהרער, און איך וועל איהם דער'הרג'ענען מיט מיינע אייגענע הענד!

— צי וועט איהר צומאל נישט קריגע קיין רחמנות, ווען דער דאזיגער מענש וועט זיך ביי אייך בעטען רחמים, איהר זאלט איהם שענקען דאס לעבען?

— רחמנות? צי קאן מען דען רחמנות האבען אויף א ווילדע חיה? ביי דער ערשטער געלעגענהייט דארף מען מאכען א סוף מיט א הר!

— אויסגעצייכענט, הער פארוטשניק! און איצט — דאס ווילכטיגסטע: לויט מיין מיינונג בעדארף די בעפעלקערונג נישט ווערען ענמוישט; אין זייערע נשמות טאר זיך נישט אריינקריגען דער ספק און חשד צו די וואס זענען געוואלט בעווארען זי צו פערטיידיגען! דעריבער מוז אלץ געהאלטען ווערען שטרענג בסוד! נעהמט מיט זיך מיט זעקס זעלנער, די מעהר זיכערע, בעגלויבטערע, און קומט מיט מיר! דארט ליים דער אויסערליכער פערפעסטיגונג וועלען מיר זיך פערבעהאלטען, און ווען עס וועט אנקומען דער פעררעטער, וועלען מ ר איהם כאפען מיט אזא שנעלקייט, אז ער זאל אפילו נישט בעוויזען צו ארויסלאזען א פיפס! דערנאך וועלען מיר איהם איינוויקלען אין א פלאשטש, צושטעלען איהם צו מיר אהיים, און נעהמען איהם אויפ'ן פערהער! קיין סך צייט וועט מען דערצו נישט בעדארפען צו האבען, ווייל איך האב א שריפטליכען בעווייז, אז ער איז שולדיג! אונגאפהענגיג דערפון, צי וועט ער זיך יא מודה זיין צי נישט, וועלען מיר ארויסטראגען דעם אורטייל. מען וועלען עס: איך, איהר און פינף גענערעלער, וואס מיר וועלען צוזאמענרופען! דער אינהאלט פון דעם פסק איז פערשטעהט זיך, פון פריהער־אויס צוגעגרייט: קיין אנדער זאך, ווי טויט־שטראף קאן גאר נישט געדאכט ווערען! נו, און דאן, פארוטשניק פאן בענסבערג, וועט איהר אריינשטעכען אייער שפאגע אין זיין ברוסט דערנאך וועלען מיר איהם אפהאקען דעם קאפ כדי קיינער זאל איהם נישט דערקענען, און דעם טויטען קערפער וועלען מיר אריינווארפען אין טייך אריין!

— און וואס וועט זיין מיט'ן קאפ?

— דעם קאפ וועט א קוריער אוועקפיהרען קיין ווין! אויפן צונג וועל איך מיט א שפילקע צושטעכען א צעטעל, אויף וועלכען עס וועט זיין אנגעשריבען: „אזוי איז געשטארבען דער יעניגער וואס האט בדעה געהאט געהאט צו פערראטען די פראגער פעסטונג".

דער פארוטשניק בענסבערג האט א ציטער געטון.

די שווארץ־הארציגע וואונדערליך־שעהנע פרוי איז געשטאנען לע'ם איהם מיט א שטאלץ אויפגעהויבענעם קאפ; איהרע אויגען האבען געבלישטשעט, און די רעכטע האנד האט זי דראהענד אויסגעשטרעקט אין דער הויך.

זי האט אויסגעזעהען, ווי די געטין פון נקמה — א לעבעדיגע פערקערפערונג פון נעמעזידא'ן..

און דאך איז זי געווען ענטציקענד שיין אין דעם דאזיגען מאמענט.

— איך בין פולשטענדיג מסכים מיט אייער פלאן, סיניארא! — האט דער פארוטשניק געענטפערט — און איך בעוואונדער אייער ענ שלאָסנהייט! ערלויבט מיר נאר צו שטעלען אייך איינציגע פראגען, וואס זענען גוגע געוויסע פרטים פון דעם ענין, וואס זענען פאר מיר נישט אינגאנצען קלאהר!

— אדרבא, פרעגט! נאר שנעלער, מיר מוזען די זאך צואיילען, הער פארוטשניק! איטליכע מינוט איז טייער!

— איך וועל זיך קורץ פאסען! פארוואס מיינט איהר, אייבענסל ך, אז די פראגער בעפעלקערונג קאן דערקענען דעם טויטען קערפער פון דעם פעררעטער? צי קענען איהם דען די בירגער פון פראג?

אויף אדעלינא'ס ליפען האט זיך דורכגעשלענגעלט א בייזער שמייכעל.

— אין פראג קאן איהם יעדעס קינד! — האט זי געענטפערט.

— אזוי גאר! איך ווייס אבער נישט, ווי אזוי קאן דער פעררעטער עפענען דאס טויער! די שליסלען געפינען זיך דאך אין גראדשין, אונטער דער פערזענליכער אויפזיכט פון'ם קאמענדאנט, דעם גראף באטיאני?

אדעלינא האט א שווערען זיפץ געטון. זי האט זיך נישט געריכט אויף אזא פראגע, נאר דאך האט זי גלייך געפונען א תירוץ אויף דערויף

— דער פעררעטער האט געקאנט אוועקרויבען דעם שליסעל ביי דעם גראף באטיאני — האט זי געזאגט — און חוץ דעם קאן מען אראפנעהמען א פארם פון וואקס, און נאכמאכען א שליסעל! מיר וועלען אבער מעהר נישט מאכען קיין שהיות, הער פארוטשניק; איצט איז א פערטעל אויף צוועלף, און מיר וועלען נאך מוזען א האלבע שעה געהן, ביז מיר וועלען אנקומען צו דער עקסטער פערפעסטיגונג!

— איך וועל אייך בעטען, סיניארא! — האט זיך אפגערופען בענסבערג — אז איהר זאלט אין דרויסען ארויס אליין, און איך וועל דערווייל אויסקלייבען די זעקס זעלנער, צוזאמענשטעלען, הייסט עס א קליינע אפטיילונג, צו וועלכער איהר וועט זיך אנשליסען!

אדעלינא האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, א דריק געטון דעם פארוטשניקס האנד און איז ארויס אויף דער גאס.

דער פארוטשניק בענסבערג האט שנעל, און זעהר פארזיכטיג אנגענומען די נויטיגע מיטלען: ער האט אויסגעקליבען זעקס זיכערע, געשיקטע זעלנער, צווישען וועלכע עס איז אויך געווען זיין דינער אויף וועלכען ער האט זיך געקאנט שטענדיג פערלאזען, ווי אויף זיך אליין; איבערגעגעבען אן'אונטער־אפיציר די קאמאנדע, בעפוילען דעם דינער זיינעם ער זאל מיטנעהמען שטריק, א לאמטערן און א פלאשטש, און דערנאך ארויסגעפיהרט די זעלנער אין דרויסען.

דארט האבען זיך די זעלנער אויסגעשטעלט אין א רייה, און אין זיי האט זיך אנגעשלאסען אדעלינא.

די קליינע אפטיילונג איז מיט פלינקע שריט אוועק מיט די גאסען פון דער שטאט, בעמיהענדיג זיך נישט צו מאכען קיין גערויש.

(פארטזעצונג קומט)

הומאר | **דער קונדס** | סאטירע

דאס בוך פון ליבע.

דאס בוך פון ליבע בעשטעהט פון פיר קאפיטלען

דאס ערשטע קאפיטעל: מוזיק אהן ווערטער,

דאס צווייטע קאפיטעל: מוזיק און ווערטער.

דאס דריטע קאפיטעל: ווערטער אהן מוזיק.

דאס פערטע קאפיטעל: (דאס לענגסטע און לאנגווייליגסטע): נישט קיין ווערטער און נישט קיין מוזיק.

הילף פאר ארבייטסלאזע.

אויף דער לעצטער זיצונג פון היגען רעטונגס־קאמיטעט איז מיט א מערהייט שטימען בעשלאסען געווארען צו אסיגנירען פאר יעדען ארבייטסלאזען א דאפעלטע פארציע.. לופט.

א לעבעדיגע אלמנה.

דוד: ווייסט, אז מיין ווייב איז געבליבען א אלמנה.

שלמה: וואס פ'רדערסטו דו, לעבסט דאך נאך.

דוד: זי זאגט אבער, אז זי האט מיר אין דער ערד.

נישט אז'ך דארף א מאן וויסען.

— דיין מאן האט א געב־אלען קאפ אויף זיך. איך גלייב, אז ער ווייס אלצדינג.

— רעד נישט קיין נארישקייטען! ער איז אפילו קיין זאך נישט חושד.

א קלוגע מאמע.

מוטער: פארוואס האסטו זיך געמאכט א קלייד אן ארבעל?

טאכטער: דאס איז מאדע און א כלה־מיידעל מוז גיין מיט דער מאדע.

מוטער: נארישקייט, א בחור וויל סיי ווי סיי נישט נעמען א מיידעל מיט „בלויזע הענד".

זי איז העלדישער.

פרוי: מיר פרויען זענען העלדישער ווי איהר מענער.

מאן: מיט וואס?

פרוי: יזהר ביי אונז דערגעהט קיינמאל די יאהרען און מיר אייך „דערגעהן זיא".

נאר ארוים פון קאפ.

איינער איז אנגעקלאגט געווארען פון זיין שכן פאר בעליידיגען איהם.

— האט איהר אייער שכן אנגערופען שווינדלער און ליגנער? — האט דער ריכטער געפרעגט.

— יא.

— האט איהר איהם גערופען גנב?

— ניין, דאס האב איך גראד פערגעסען.

פון געריכט.

ריכטער: איהר האט אליין גע'גנב'עט, צו איהר האט געהאט א שותף?

גנב: אליין, הער ריכטער, שווער היינטיגע צייט צו געפינען אן'ערליכען שותף.

עס לוינט זיך איהר נישט.

א פאר פאלק איז אומגעווארפען געווארען פון אנ'אויטאמאביל. דער אויטאמאביל האט זיך שנעל אפגעטראגען. ווען א פאליציאנט איז אנגעקומען האבען מאן און ווייב — דערהויפט זי — גענומען אויסרעדען זייער הארץ אויפ'ן שאפער.

האט איהר כאטש בעמערקט דעם נומער פון דעם אויטא? פרעגט דער פאליציאנט.

יא, — האט דער מאן געענטפערט, — דורך א מארגעם צופאל שטעלען די ערשטע צוויי ציפערען פאר מיין עלטער און די אנדערע צוויי דעם עלטער פון מיין פרוי.

בעט יש — האט דאס ווייבעל זיך שנעל ארויסגעכאפט, זאלסט מיך שוין אפלאזען דעם גאנצען עסק!

גליק...

(א'קליינער פראגמענט פון א גרויסער טראגעדיע).

אין א זומער טאג א הייסען
ס'האט די זון פון הויך געברענט,
האט א בחור מיט א מיידעל
אויף א דאטשע זיך בעקענט.

ער — פון פנים איהר'ס פער'שכור'ט,
זי — געפאנגען פון זיין צליק,
האבען ביידע שוין פערליבט
טאג און נאכט געטרוימט פון גליק.

איז אזוי פערביי דער זומער,
איינס פון צווייטען האט געקוועלט
און אין ערשטען הארבסטיג אווענד
האבען חופה זיי געשטעלט.

מ־ן און ווייב מיט גליק גצווארען,
א מחיה, אנ אנטיק,
שולדיג זענען נאר די טעלער,
וועלכע שטערען זייער גליק:

ווארפט זי איהם אין קאפ א לעפעל, —
פליהט א טעלער גלייך צוריק
און עס קלאפט דאס הארץ ביי ביידען
אוש פון גרויסען ליבעס־גליק.

און אזוי זיך בעהט טאג־טעגל ך
לעפעל, טעלער אן א שיעור
פליהען אום אין רוים פ ן צימער
דא צו איהם און דא צו איהר.

האט אין משך זיך פון ווי טער
אויסגעבוים א טעלער־בריק
און אין שפאלטען פו. דעם בריקעל
איז פערלוירען וואו דאס גליק...

— — — — — — — — — —

אין א זומער טאג א הייסען
פון פריהמארגען ביז גאנץ שפעט
איז דאס פארעל זיך געזעסען
און געווארט ביים רב א גט — — —
בן.—

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַסאָווסקי	גאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10
		$7^1/_2$–$6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס-קר.	11–10
		2–1
ד"ר נאַלדשפיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	געדערים-קראַנקהייטען	2–12
ד"ר ראַזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּירני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 $1-11^1/_2$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.1.4-3
ד"ר ווייגבערג	אינערע הערץ און לונגען-קר.	$7-5^1/_2$ 1-11
ד"ר מטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ד. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	10–2
נ. ראַזעס	צאָהן-ארצט	7–4

צאָה -טעכניהיילונג, בעליכטונגען, קאַרונען, מאַסאַזש, אא. ה. בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
ראַדיאָנטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר עשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזיע, אַלע אַנאַליזען. א קורס פאַר שאַמפּטער.
אינסגעזאַמט גגען שרלאך (שקאַרלאַטין) פון 5—4 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפּען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

מעבעל

שלאָפצימערן, עסצימערן, מעדרכען-נאַבינעטען, אַרצימערן, הוכען-אײַנ יכטונגען אויך איינצעלנע מעבעל-געגענשטאַנדען צו צוגענגליכע פּרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען קען מען בעקומען נור אויף 599
5 Zawadzka 5 (אויפן הויף)

זאל נאנטלארדו וויסען, דאַס
מעבעל-געשעפט
פון פלאַכאַוויטש און רעכט
145 פּעטריקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פאַרגרעסערט און בעווייזט אויף לאַגער אַגראָ-אויסוואַל פון שלאף-צימער, עס-צימער, בירא-איינריכטונג הוכע-מעבעל, ווי אויך עונצעל - געגענשטאַנדען אלעס פון איינענע אויסאַרבייטונג.
בעמערקונג: מיר קויפען אויך געניצטע מעבעל און צאָהלען די העכסטע פּרייזען. 387
פאַר באַר! אויך העכסעל!

פאר 30 זל.
קען יעדער האָבען עלעקטרישע-בעלייכטונג
אויסגעפיהרט דורך דער פירמע
ש. פ. שמאַלעוויטש
8 פּאָלודניאָווא 8
מיט בעשטעטיגונג פון דער עלעקטראַוניע
וויכטיג פאַר הויזבעזיצער!
איהר שפּאָרט 80 פּראָצענט שטראָם.
489 אויסקונפט ווערט ערטיילט.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
אָרבעטס-שטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגיערסקאַ 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניקער
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.
פּרייזען ביליג! בעזאָרגט אַהן נאָכצאָהלען

Dr. med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
עהנדלונג מיט קווארץ ליכט (הער אויספאַל).
23 פּאָלודניאָווא 23
טעלעפאָן 40-26
נעהמט אן פון 9 ביז 10 און פון 6 ביז 8 אָווענד.

רעעל און ביליג!
דעם גרעסטען אויסוואַהל פון
שטיהל געבעטע
פון אייגענער טישלעריי.
פּאַרש. פאַטאָטער, אויך באַפּעציערער-ארבייט, מאַטראַצען, האָלצקאַפּעס און אַטאַמאַנעס.
רעפּעראַטורען צו ביליגע פּרייזען.
אין נאָר צו בעקומען ביי
נ. לעווקאָוויטש, לאָדז,
פּאָלנאַצנאַ 5, אין הויף, רעכטס.
קומט און איבערציגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!
רעעל און ביליג!

וויכטיג פאר לעטניקעס!
בעזאָגר איהר נעהמט קויפען, איבערציינט אייך, - דאָס נאָר אין דער פאַבריק
ש. שווארצאווסקי
פּאָלנאַצנאַ 24 טעל. 31-85
בעקומט איהר שטענדיג לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:
פּאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאהר.
מעטאל-בעטען, לעטשאַלעס, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך, קינדער-שפּאַציר-וואָגענס און אויסלייגערטע.
פעלד-בעטען מיט וואַנטלעך צו 18 ז'. און פאַלאַטקע—14 זל.
אלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

ראַטעוועט דאס געזונד!
די גרעסטע וועלטליכע מעדיצינישע פּערזענליכקייטען האָבען בעשטעטיגט, אַז 75 פּראָצ. קראַנקהייטען שאַפען זיך פון עצירות.
אַ קראַנקער מאָגען איז די הויפּט-סיבה פון די פערשידענסטע קראַנקהייטען.
פערשטאָפּונג, ... שלעכטע שטאָפ-ווערקסלונג.
די בעוואוסטע פון 48 יאהר אויף דער גאַנצער וועלט
ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra Lauera
ווי ... בעשטעטיגט דורך אנגעזעהענע ... ד"ר אַ לאַידען, ד"ר מאַרסי, ד"ר האַלפּלאַנער און אַ סך אנדערע בערימטע דאָקטוירים ...
Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera ...
Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera ...
פּרייז פון אַ האַלבע שאַכטעל 50 .1 גאַנצע שאַכטעל 2.50
פאַרקויף אין אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדען
בעמערקונג: היט אייך פאַר נאָכמאַכונגען.
Józef Grossman, Warszawa, Chmielna 49 :ראפּרעזענטאַנט

פריזיער-אנשטאלט
פּעטריקאָווער 17, (אין הויף).

דאַמען-סאַלאָן:		מענער-סאַלאָן:	
שערען פון דאַמען	80 גר.	ראַזירען מיט קאָסמעטיק וואַסער	30 גר.
אָנדולאַציע	1 זל.	שערען	70 גר.
		קאָפּ-וואַשען מיט עלעקטרי	50 גר.
טרוקענען די האָר	1.50 זל.	קאָפּ-וואַשען	50 גר.

עלעקטרישער מאַסאַזש פון פּנים 50 גר., מאַניקור 70 גר., פאַרבען, קעמען, טלענען די האָר אויך 437 פאַר דאַמען ספּעציעלע קאַבינעטן!

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַרשטאַט פון דער פירמע א. ב. — האָט איבערגעפירט
J. KRZYPOW
לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16
א מעבעל-לאַגער
קויפט און פאַרקויפט אלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאָרדע ראָבען, אַנטיקווידאַן פּלעלען. ... פינאַנסען, ... די הילכסטע פּרייזען! קומט און איבערצייגט אייך. 289

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
פּושעווסקער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט

ד"ר וואלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30–9
		5.30–4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12–10
		6-5
ד"ר לובימאָוו	הויט-און געשלעכטס-קר.	1–11
ד"ר שמירעפעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—12
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראַנקהייטען	2-12.30
ד"ר עליאַשבערג	כירורגישע קראַנקה.	3 - 1
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס הילף	4—3

ספּעציאַל-אַפּאַראַטן, שפּר ך שטראַהלונגען פון שוואַכלעקן א. ו. וו. ... עלעקטראַמעכאַניש, אַפּעראַציעס. ... קוואַרץ - לאַמפּע, ... לאַבאָראַטאָריום ... 2130
ביי ד"ר לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
קע ... :

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	9 2 נכמ.
ד"ר לאָזשינסקאַ-סמאַראַאַלסקאַ	צאָהן-ארצט	7.30 - 3

קינסטליכע ציהנער, קאַראָנען, פּלאָמבען א. אז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט 3 זלאָטעס

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואַנעס, פּעלצען, אוצינער, ניי-מאַשינען אדער, בעסער איהר איבערצייגט אייך נעמט ביי די לאַגער-עקספּעדיטאָרען פירמע
ה. ראָזענ, בענעדיקטאַ 28
ווא איך צאָהל די העכסטע פּרייזען!
בעמ.: ... מעבעל און ... צימער.
פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!
28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!
און דאָס איז איצט וואָס קומט צו לויפען אין ביוראָ פּעטריקאָווער 18, וואו מען ווערט ערלעדיגט אלערליי ביזנעס אויסגאַנ, קלאַזורעס, זאַבעזפּעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אדרעסאַניעס, ריקורס, י- ווענען האָנצעסיעס און קאַמיסיאָנס-ראַשאַנדו, בריוו ... צו אַלע שטאָטישע, ... שטאַטעטישע ... אַלטע, אינטערעצידאָנס, אַלטע, דאַראַוויזעס, קאַרנע פּראָטעסטעס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
שנעל, רעעל און ביליג!

וויכטיג פאר פריזיער-אנשטאלטען!
כ'מאַך בעקאַנט, אַז איך מיין פּריזיער-בעשעפט איז צו בעקומען קעלנישע און בלומען-וואַסערען נאָר פאַר 5 זל. א קילא, וועזשעסאָל 3,50 זל. ווי אויך אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען פאַר פּריזירער.
מיט אַכטונג
691 י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

אַ גרויסער אויסוואַהל פון
שירם
און
שטעקענס
מיט 25 פּראָצ. ביליגער,
ווי איבעראַל!
צו בעקומען אין וויקראַנסטאַט: פון
ס. פייגענבוים,
19 נאַרוטאָוויטש 19
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אלערליי רעפּאַראַטורען, ווי אויך איבערציעהען. 324
געדענקט די אדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזיעלנאַ) 19.

Dr. med. WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספּעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אָוונט.
פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נייערס מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

מיט דער מעשה קאכט גאנץ באלוט.

די וואקלענישען פון שמואל טרעגער.— דער שווער נאכט איהם אריין די יונגערע טאכטער.— ער פערלאזט איהם מיט 5 טויטע און 2 לעבעדיגע יתומים און געהט אוועק צום הורטאוואניק.— די „אפעראציע“ איז איהר נישט געלונגען און זי ליגט אין שפיטאל.

ווער קאן נישט אין באלוט דעם ברייטען שמואל?

אזוי ווי די זון שיינט נאר אויף, וועט איהר איהם טרעפען ארומדרעהען זיך צווישען די אויבסט-הענדלער אויף יונה פילצערס פלאץ.

מיינט נישט או דער ברייטער שמואל פיה־ט דארט געשעפטען, קויפט אדער פערקויפט פירות און ירקות. ער איז איז נישט מעהר, ווי אנ'איינפאכער טרעגער, וואס איז גרייט פאר א האל־בען גילדען צו נעמען אויף זיינע ברייטע פלייצעס דעם שווערסטען זאק אדער קויש.

זאל אייך אויך נישט דאכטען אז דער ברייטער שמואל איז פון קדמונים אן א טרעגער. חלילה — ער שטאמט פון א גאנץ שעהנע מיוחס'דיג משפחה, חסידים און יב־רים פון דור דורות. זיין פאטער איז געוועזען יאהרען-לאנג א שריי־בער אין איינעם פון די גרויסע קאלי שער וועלדער און דער ברייטער שמואל אליין האט געהאלטען א פריציש גוט אין טשענסטאכאווער געגענד. אין די צייטען ווען די באיקאט כוואליע האט פערפלייצט פוילען און יודען זענען פער־טריבען געווארען פון זייערע אייגענעס־נע דארפישע היימען - האט דער ברייטער שמואל געמוזט ענטלויפען פון זיין דארף.

ער איז געקומען מיט זיין בני בית אין ביסעל ארימקייט קיין לאדז און האט זיך אריינגעצויגען צו זיין שווער אויף אלעקסאנדער-גאס.

ביי פערשידענע געשעפטען האט שוין דער ברייטער שמואל פרובירט „גליק“, ביז ער איז געצוואונגען געווען צו נע־מען א שטריק אויף דער פלייצע און קומען אויף יונה פילצערס פלאץ.

מאכט זיך אבער אנ'אומגליק און מיט א 2 יאהר צוריק גיט פלוצלינג זיין ווייב א שטארב-אוועק און לאזט איהם איבער נישט ווענינגער אין נישט מעהר ווי 7 קליינע קינדער.

באלד ווי דער ברייטער שמואל איז אויפגעשטאנען פון דער שבעה רופט איהם דער שווער אין זאגט צו איהם בזה הלשון:

— הער מיך אויס, מיין ליבער איידעם: עס האט זיך טאקע פאסירט אנ'אומגליק ר"ל, מיין טאכטער און דיין ווייב איז אוועק פאר דער צייט פון דער וועלט. מילא וואס קאן מען טון, מכתם איז אזא גזר דין געווען.

ס'איז מיר אבער א שאד אזא סטא־טעטשנע יונג ווי דו ביסט, ארויסצולא־זען פון מיין שטוב. איך וועל דיך דע־ריבער חתונה מאכען מיט מיין יונגסטער טאכטער — גאלדע.

שמואל'ן איז די פארטיע נישט אזוי שטארק אנגעשטאנען. ערשטענס ווי קומט א יוד פון א יאהר עטליכע 40, וואס האט שוין ב"ה 7 קינדערלעך, זאל חתונה האבען מיט א 16-יעהריג מיידעל; צווייטענס, ביים היינטיגען מאנגעל אויף חתנים קאן נאך אזא יוד ווי שמואל דאכט זיך — בעקומען אנ'אלמנה און אפשר נאר א בתולה מיט אנ'איינגע־ווירטשאפטער דירה און נאך מיט א שיינער פאר גילדען צו; דריטענס, איז ער שוין פשוט זאט פון שווער'ס גלי־קען און דער שוויגער'ס קללות. וואס האט ער אבער געקאנט טון, אז דער שווער האט איהם געשטעלט א שאר־פען אולטימאטום:

אדער שטעלען א חיפה מיט גאלדען אדער נעהמען די 7 ילדים און תיכף, אזוי ווי ר'שטעהט און געהט, מאכען לך.

בלית ברירה האט שמואל חתונה געהאט מיט גאלדען. דאס פאר פאלק האט גאנץ נישט'קשה'דיג געלעבט. שמואל האט יעדען טאג א היימגעברענגט אין אוועקגעגעבען זיין ווייבעל די פאר גיל־דען מעררינסט. גאלדע איז געווען א געטרייע בעל-בית'טע, ארומגעקוקט זיך אויף די בידנע יתומים און נישט פער־פעהלט קיינמאל צו ברענגען מיטאג: איהר מאן אויף'ן פלאץ...

דער הורטאווניק ב האט אבער געוואר־פען אנ' „אייגעל“ אויפ'ן פאקערס ווייבעל און ער האט גאלדען אפגעיואגט יעדען טאג, ווען זי איז א היימגעגאנ־גען נאכ'ן מיטאג. ער האט מיט איהר אנגעהויבען צו פערבינדען בעקאנט־שאפט און אזוי לאנג און ברייט גע פיה־ט מיט איהר „אונטערהאנדלונגען“, ביז זי האט אין א שעהנעם מיטוואך פערלאזט דעם ברייטען שמואל'ס שטוב צוזאמען מיט די 7 יתומים און 2 שוין איי־גענע קינדער און האט זיך אריבער־טראגען אויף „סטאלע אוטשימאניע“ צום הירטאווניק. עס האט נישט געהאלפען קיין געוויין פון שמואל'ן און קיין בע־בעט פון די שכנים. גא'נע האט נישט געוואלט א היימגעה.

דער שווער האט, באלד ווי גאלדע איז אוועק פון דע־היים, ארויסגעוואר־פען שמואל'ן פון שטוב. וואלגערט ער זיך טאקע איצט ארום ערגיץ אין א קע־מעריל מיט זיינע 7 טויטע און 2 לע־בעדיגע יתומים. 1 זייגענדיג קינד איז פון הונגער געשטארבען אין די „גע־טרייע מאמע“ האט אפילו נישט גע־וואלט קומען אויף דער לויה.

דער הורטאווניק האט נישט קיין קינ־דער און זיין ווייב געפינט זיך שוין א לאנגע צייט אויף קוראציע, גאל־דע'ן האלט ער בכלומ־רשט אלס „דינסט“.

דערווייל איז גאלדע פון איהר בעל־הבית מעוברת געווארען און גאלדעס פאטער, דערוויסענדיג זיך דערפון, איז געקומען צום הורטאווניק נאך „פרע־טענזיע געלד“.

דער הורטאוויק, מורא האבענדיג פאר א סקאנדאל, האט געגעבען דעם אלטען, וויפיל ער האט נאר אליין גע־וואלט און א היימגענומען די טאכטער־גאל'ע'ן האט זיך נישט געוואלט ווע־רען קיין מוטער פון א דריט קינד. דעם הורטאווניק האט אויך נישט געלוינט אז דער אלטער שלמה'לע קאטארושאן (אזוי הייסט גאלדעס פאטער) זאל האב־בין ארוס אויף איהם, האט ער אוועק געפיה־ט גאלדע'ן ווער ווייסט וואו־א־און עס אי... קאליע געווארען. ווייזט זיך אויס, אז די „באבע“ האט די מלא־כה געמאכט „פארטאטשנע“ און גאלדעלע איז ערנסט קראנק געווארען.

דערווייל איז דאס 2. קינד געשטאר־בען און די שכנים זענען געגאנגען צו דער געטרייער מוטער, אז זי זאל מיט עפיס העלפען צו ברענגען דאס קינד צו קבר ישראל. די מוטער האט זי פשוט אויסגעלאכט און פון קינד און מאן נישט געוואלט הערען.

די שכנים האט דאס זעהר פערדראָ־סען און זיי האבען איבערגעגעבען די גאנצע געשיכטע וואו מען דארף. גאל־דען האט מען איבערגעפיהרט אין שפי־טאל און א קנעפעל געהט שוין דארט אויף א הר שמירה.

דערווייל איז צוריקגעקומען דעם הירטאווניק'ס פרוי פון אויסלאנד און געוואהר-ווערענדיג ייעגען די מעשים־טובים פון איהר מאנטשיק, האט זי איהם אויסגעזונגען אזא קאמארינסקא, אז ער האט זיך אויפגערוימט און שוין עטליכע טעג, ווי ער איז פערשוואונדען געווארען.

ארגוס.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אינגע לונגע קראנקהייט. ספעצ. לונגען או הארץ־קראנקהייטען בעש־רעהלונגען מיט קוואַרץ־לאמפע בערגזון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 7181

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעצ. און רענטגען-קאבינעט

פיעטריקאווער 62, טעל. 31-53.

קינדער קראנקהייטען	ד"ר ס. גוטנטאג " ל. פאמיליער	פון 10—11 און 6—7 " 12—1 " 4—5
אינערליכע קראנקהייטען:	ד"ר ב. ראבינזאהן " מ. וואלפסאן " א. טענענבוים	פון 10—11 און 7—8 " 1—3 " 4—6
כירורגיש קראנקהייטען:	ד"ר י. שרייבער " פאכשאנסקי	פון 2^{30}—4 און 7—8 $1^1/_2$ — $2^1/_2$
פרויען קראנקהייטען און געבורטס הילפע	ד"ר ד. אלטערמא " מ. פעלדמאן פ. ו. ד"ר זעלקאוויטש-קלאטשקא " " גוסטאווא זאנד טענענבוים	פון 11—1 " $5^1/_2$—$7^1/_2$ נאכמ. שבת, זונ. דינ. דאנ. 3—5 זונ. מאנ. מיט. פר. 3—5
נערוועז קראנקהייטען.	ד"ר מ. מאשלאנקא	פון 1—2.30, 6—7
הויט. העגערישע און דארין (אורין)	ד"ר פ. ברוין " י. סאלאוויטשיק	פון 12 3 " 5—8
אויגען קראנקהייטען:	ד"ר י. סטופאי " ס. האלענדערסקא	פון 1—2 " 6—8 זונט. פון 12—2
נאז, האלז און אויערען קראנקהייטען.	ד"ר מ קלאטשקא " באל כאן	פון 11—1 און 7—8 " 3.30—5.30
ערצטליכע צאהן-קליני־קעס, קונסטליכע ציין, קראנקע עס, גאלדענע און פלאטין.	צאהן-ארצט ס. שיין עס " מ. רעזניקאווא " ב. משורנאווסקא " נ. קאצענבאגען	פון $8^3/_4$—$10^3/_4$ און 8—9 " 11—$1^3/_4$ " $2^1/_4$—5 " $5^1/_4$—8

די לעטשניצע איז טעטיג פון 9 פרוה ביז 9 אווענד, אויך זונטאג און חגאות. ס'ווערען אויס געפיהרט אפעראציעס, בעשטראהלונגען, קווארץ-לאמפען, עלעקטריזאציע און אנאליזען. פינסט־ליכע ציין, קאראנען, ברוקען, גאלד, און פלאטין-ארבייט. — חוויסען און שטיפט. — נאכט-דיזשורען, אקושערין הילף. 1574

HEMORIN

CZOPKI HEMOROIDALNE

USUWAJĄ STAN ZAPALNY

ŁAGODZĄ BÓLE I SWĘDZENIE

ZMNIEJSZAJĄ KRAWAWIENIE

ŻĄDAĆ WE WSZYSTKICH APTEKACH

TOWARZYSTWO PRZEMYSŁU CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNEGO d. MAGISTER KLAWE, S. A. WARSZAWA

Ostatnia Nowość !!!

Pralnia Chemiczna i Farbiarnia

E. FELSCH, Południowa 30.

Przyjmuje do oczyszczenia i dezynfekcji PUCH i PIERZE na specjalnie skonstruowanej maszynie, która brud, kurz i bakterie usuwa i niszczy. Pierze po czyszczeniu stają się puszyste i nie ustępują nowym. –

Pierwsza 844

ŁÓDZKA CHEMICZNA FARBIARNIA FUTER

W. SCHÖNMANA

גדאנסקא 8, פראנט, 2. שטאק

פארבט אלערליי ארט פוטער'ס אויף אלערליי פארבען. פרישט אויף (שטרייכט) געניצטע: ווידרעס, סקאנקסען, מאלפען, נורקעס, סאבאלען, פאקען א.ז.וו. אויף נאטורע־לען קאליר מיט עלעקטרישען מיטעל, לויט דעם נייעסטען לייפציגער סיסטעם. ווי אויך פוקסען, שאפען, אמעריקאנער אפאסען פארבט זיך אויף סקאנקס-קאליר. פאפיעליצע אויף סאבאלען-קאליר און פאקען. רייניגונג פון ווייסע פוטערס, גארבירען, צולייג'ן קרייזים זענען פרייזען קליינע!

Dr. med. Ignacy MARGOLIS

ספעצ. אויגען-קראנקהייטען

נעהמט אן אין לעטשניצע „Vita“ פעטריקאווער 45 פון 12 ביז 1 און פון 5 ביז $7^1/_2$, זונטאג פון 11—12.

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען.

נעמט אן פון 8—10, 12—2 און 7—8 אוו. 589

Dr. ALTERMAN-GURFEL

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע.

Piramowicza 10.

נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספעציאליסט פאר אקושער און פרויען-קראנקהייטען.

Zachodnia 62 (Cegielniana 23)

Tel. 29-52

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 10—12 פארם. און פון 5—7 אוו.

Dr. med. I. BETTE

Piotrkowska 6, tel. 44-95

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8—11 פרוה און פון 4—6 נאכמ.

אויף די בעסטע בעדינגונגען!

עמפפעהלען מיר מעטאל בעטען, קינדער ספארט וועגעלעך, געבעטע און דראט מאטראצען, ווי אויך פאטענטירטע מאטראצען צו האלץ בעטען לויט מאס, וואש טישען, קינדער ראוערז, ווי אויך ענגלישע און פראנצויזישע ראווערן. אמבילינסטען אויף גינסט גע בעדינגונגען איז צו בעקומען און פאבריקס - לאגער

„DOBROPOL“ פעטריקאווער 73, אין הויף. 467

נײַער פאָלקסבלאַט
6. אויגוסט 1926.

דאס לאָדזשער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
6. אויגוסט 1926.

6 פרייטאָג כו אב תרפ"ו	אויגוסט. זון-אויפגאַנג 4,10 זון-אונטערגאַנג 6,57 לענג פון טאָג 14,24 ליכט-צינדען: 6,58

סאָוויעטען

קויפען נישט אין לאָדז.

(ס) טהערנעכטען זענען אַרויסגעפאָהרען פון לאָדז די סאָוויעטישע האַנדעלס-פאָרשטעהער, וועלכע האָבען אין לאָדז געווײַלט אינקאָגניטאָ.

פון געשפרעכען מיט אַ רייהע פאָרשטעהער פון דער היגער אינדוסטריע ווייזט זיך אַרויס, אַז מען קאָן נישט רעכענען אין די נאָהסטע צייט אויף גרעסערע מאַנופאַקטור-בעשטעלונגען, ווייל די סאָוויעטען ערטיילען נישט קיין אָרייגפיהר-ערלויבענישען אויף אַזעלכע סחורות.

הכחשה

פון מאַגיסטראַט.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט אונזער נעכטיגער נאָטיץ וועגען דער זיצונג פון דער פינאַנץ-קאָמיסיע בײַם מאַגיסטראַט, האָבען מיר בעקומען פון מאַגיסטראַט פאָלגענדע ערקלערונג.

בײַם בעטראַכטען די מיסברויכען פון קאַסירער לעשניעווסקי האָט דער וויצע-פרעזידענט גראָשקאָווסקי ערקלערט, אַז ס'זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פעראָרדנונגען, וועלכע האָבען דעם ציל נישט צו דערלאָזען אויף ווייטער אַזעלכע מיסברויכען. דערבײַ האָט ער אָבער נישט געזאָגט, אַז די מיסברויכען זאָלען זיך האָבען געצויגען פון 1925 יאָהר אָן.

ווייטער איז דער פאָרשלאָג וועגען אַ סובסידיע צו בויען אַ קאָסטשאָל אַ דורך מיט אַ גרויסער מערהייט.

פאַבריקאַנט-מײַסטער פאָדערן אויך הוספה.

(ב) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט די לעצטע הוספה, וועלכע ס'האָבען בעקומען די טעקסטיל-אַרבייטער, נישט פערפליכטעט פאַר די פאַבריק-מייסטער.

איצט האָבען זיך די פאַבריק-מייסטער געווענדעט צו די פאַבריקאַנטען, וועגען אַנערקענען אויך פאַר זיי די הוספה, אין געגענפאַל דראָהען די פאַבריק-מייסטער מיט אַנ'ענערגישע אַקציע.

פון טאַמבורירער-מײַסטער-פעראײַן.

די אונטערגענומענע לוין-אַקציע דורך דער פערוואַלטונג פון טאַמבורירער-מייסטער-פעראיין אין דער סוויטער-בראַנזשע, האַלט שוין בײַם סוף.

מיט אַנ'אויסנאַהם פון אייניגע האָבען שוין כמעט אַלע סוויטער-פאַבריקאַנטען אַקצעפטירט די אַרויסגעשטעלטע לוין-הוספה.

וואָרנונג!

דערוויסענדיג זיך, אַז מײַן געוועזענער אַגענט ה' יאַכימאָוויטש נעמט אָן בעשטעלונגען אויף מצבות פאַר די פירמע מ. בראַצקי, מאַך איך בעקאַנט די געעהרטע קונדשאַפט, אַז דער ה'

יאַכימאָוויטש

אַרבייט שוין נישט בײַ מיר פון 26 יולי ד. י. און איך וואָרען די געעהרטע קונדשאַפט נישט צו בעשטעלען בײַ די אַגענטען קיין מצבות און נאָר זיך פערזענליך צו ווענדען צו דער

פירמע מ. בראַצקי

ווי עס געפינט זיך א שעהנער אויסשטעל פון מצבות.

צענטראַלע: פראַנציסקאַנער 31,
פיליע: פראַנציסקאַנער 14.
[937]

ווענען שטײַערן און פּאַטענטען.

אין הײַנטיגען חודש זאָל מען פערקלענערען דעם אומזאַץ-שטײַער פאַר אַרטיקלען אין הורט.

(ה. צ.) פון אַ זיכערע קוועלע דערוויסען מיר זיך, אַז נאָך אין הײַנטיגען חודש ווערט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום בעשליסען אויף אַ גאַנצע רייהע וויכטיגע סחורות זאָל מען אין הורט-האַנדעל נעהמען נור 1 פראָצענט אומזאַץ-שטייער.

צווישען די אַרטיקלען, אויף וועלכע מען זאָל פערקלענערען דעם אומזאַץ-שטייער געפינען זיך: טהיי, קאַווע, לעדער, לײַוועגט און פיל אַרטיקלען, וואָס ווערען מאַסענהאַפט גענוצט.

דעם פערקלענערטען אומזאַץ-שטייער וועלען צאָהלען נאָר די הורט-געשעפטען, וואָס פיהרען האַנדעלס-ביכער.

די ליסטע מיט די סחורות, אויף וועלכע מען זאָל נעהמען אַ קלענערען אומזאַץ, זאָל צוזאַמען מיט אַ געהעריגער פעראָרדנונג פערעפענטליכט ווערען נאָך אין הײַנטיגען מאָנאַט. די דאָזיגע הנחה וועט נישט חל זײַן אויף דעם אומזאַץ, וואָס מען וועט מאַכען בײַ'ן פערעפענטליכען די דאָזיגע פעראָרדנונג.

צי וועט מען מוזען האַלטען פּאַטענטען בײַם אָבנעהמען טראַנספּאָרטען סחורה. דאָס פינאַנץ מיניסטעריום זאָל זײַן נעגען דעם.

(ה. צ.) טייל „איזבאַ סקאַרבאָוועס" האָבען אַרויסגעשיקט אַנ'אַקולניק צו די די „אורשענדעס", אַז יעדע פערזאָן, וואָס וועט קומען אָבנעהמען סחורה-טראַנספּאָרטען פון דער באַהן, זאָל מוזען פאָרשטעלען אַ פּאַטענט.

דאָס שאַפט גרויסע שוועריגקייטען פאַר'ן האַנדעל און בײַם אָבנעהמען סחורה. מען האָט וועגען דעם אינטערווענירט אין פינאַנץ-מיניסטעריום און ווי מען מעלדעט, זאָל דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום זײַן געגען דעם. די טעג זאָל דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום פעראָרדנען, אַז מען זאָל נישט מאַכען קיין שוועריגקייטען בײַם קומען אָבנעהמען פון דער באַהן די סחורה.

אָבער די קאָנטראָל פון די סחורה-טראַנספּאָרטען בלײַבט ווייטער. יעדער טראַנספּאָרט סחורה, וואָס קומט אָן פאַר אַ סוחר, ווערט בעזונדערס נאָטירט פאַר'ן „אורשאַנד סקאַרבאָווי", כדי צו וויסען וויפיל אומזאַץ מען מאַכט.

אויף די פערלענגערטע שטײַערן איז נאָך חל 1½ פראָצ. שטראָף.

(ה. צ.) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט פערלענגערט דעם טערמין פון צאָהלען די פערלענגערטע שטייערן נאָר מיט אַ פערקלענערטער שטראָף פון אַנדערטהאַלבען פראָצענט. ביז'ן 15-טען אויגוסט וועט מען קאָנען צאָהלען אַלע „זאַלעגלע פאָדאַטקעס" נאָר מיט'ן צושלאַג פון אַנדערטהאַלבען פראָצענט, פון 16. ביז'ן 31-טען ד. ח. וועט מען רעכענען 2 פראָצענט. פון 1. סעפטעמבער וועט מען שוין נעהמען 4 פראָצ. מיט די 10 פראָצענט צושלאַג.

אויך די קוואַרטאַל-קאָנטאָס פאַר אומזאַץ אין 1926 קאָן מען צאָהלען מיט אַנדערטהאַלבען פראָצענט שטראָף. נאָכ'ן 1. סעפטעמבער וועט צו די זאַליטשקעס שוין צוגערעכענט ווערען דער 10 פראָצענט צושלאַג.

וויכטיגע פערלײַכטערונגען

בײַם בעקומען אויסלענדישע פּעסער.

(ה. צ.) די טעג האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום צושיקט „אַנ'אַקולניק" צו אַלע „אורשענדעס", אַז מען זאָל נישט מאַכען אַזעלכע שוועריגקייטען בײַם אַרויסגעבען אויסלענדישע פּעסער פאַר סוחרים. סוחרים, וואָס זענען שולדיג פאַר שטייערן, זאָל מען אויך אַרויסגעבען אויסלענדישע פּעסער. בכלל דאַרף מען נישט קאָנטראָלירען אין שטייער-אַמט, אויב אַ סוחר וויל צייטווײַליג אַרויספאָהרען קיי'ן אויסלאַנד.

הנחה-פּעסער זאָל מען געבען אַזעלכע סוחרים, וואָס זייער הכנסה איז נישט גרעסער פון 9600 זל. יעהרליך. ביז איצט האָט מען הנחה-פּעסער געגעבען נור אויב די הכנסה איז געווען קלענער פון 7200 זל.

אַ רייך מעבלירטע וואָהנונג דאַרף נישט זײַן קיין שטערונג בײַם בעקומען אַ הנחה-פּאַס, אויב נאָר די הכנסה איז נישט גרעסער פון 9600 זל.

געריכטס-אַנקלאַגעס דאַרף מען כאָטש שרײַבען

אינטערעסאַנטער פּראָצעס אין העכסטען אדמיניסטראַציע-טריבונאַל.

(פּ) די טעג האָט דער העכסטער אַדמיניסטראַציע-טריבונאַל אין וואַרשאַ בעטראַכט אַ זעהר אינטערעסאַנטען פּראָצעס פון אַ לאָדזער פאַבריקאַנט. דער פּראָצעס איז פערשפּילט געוואָרען נאָר צוליב דער שלעכטער פאָרמולירונג פון דער קאַסאַציע.

דהיינו, אַ געוויסער פּאַוועל גינצעל, וועלכער האָט אין לאָדז אַ שטוקאַטור-פאַבריק, האָט בעקומען פון פינאַנץ-אַמט אַ נאַקאַז צו בעצאָהלען 12 טויזענד זל. אומזאַץ שטייער.

דער פאַבריקאַנט האָט אָנגעגעבען אַ רעקורס, וואו ער האָט אָנגעוויזען, אַז זײַן אומזאַץ האָט בעטראָפען נישט מעהר, ווי 2,734 זלאָטעס, דערבײַ האָט ער צוגעגעבען, אַז ער איז גרייט פאָרצושטעלען זײַנע האַנדעלס-ביכער צו א קאָנטראָל.

די פינאַנץ-קאַמער האָט דעם רעקורס אָבגעוואָרפען, שטיצענדיג זיך אויף די ציפערען, וועלכע ס'האָט אויפגעגעבען די שאַצונגס-קאָמיסיע.

דער בע'עולה'טער פאַבריקאַנט האָט דערויף אָנגעגעבען אַנ'אַנקלאַגע אין העכסטען טריבונאַל. דער טריבונאַל האָט די אַנקלאַגע אָבגעוואָרפען. אין די מאָטיווען פון אורטייל ווערט אָנגעוויזען, אַז דער אַנקלאָגער האָט אין זײַן אַנקלאַגע נישט אָנגעגעבען קיין קאָנקרעטע מאַטעריאַלען וועגען זײַן אומזאַץ, צוליב דעם קאָן די אַנקלאַגע נישט גענומען ווערען אין אַכט.

אַנאָנימער בריף מיט א שוואַרצען שטעמפּעל

רער „מחבר" פון דעם בריף פערמשפּט אויף 2 חדשים טורמע.

(ס) דאָס לאָדזער קרייז-געריכט האָט נעכטען בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעם 16-יעהריגען אײַנוואוינער פון לענטשיץ עדמונד גאָסטינסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז ער האָט צוגעשיקט צו דער אײַנוואוינערין פון לענטשיץ סמיאַנאָווא, אַנ'אַנאָנימען בריף מיט אַ שוואַרצען שטעמפּעל, אין וועלכען ער האָט געפאָדערט אַוועקצולעגען 100 זלאָטעס אויף אַ קבר, אין געגענפאַל, „וועט געשעהן אַנ'אומגליק".

מחמת דער פרוי סמיאַנאָווס מאַן איז פונקט געזעסען אין טורמע פאַר בעגאַנגענע מיסברויכען אין מאַגיסטראַט, האָט פרוי ס. דעם בריף אָוועקגעטראָגען אין דער פּאָליציי, וועלכע האָט אָנגעהויבען אַנ'אויספאָרשונג און געפאַלען אויף די שפּורען פון גאָסטינסקי'ן.

דאָס געריכט האָט גאָסטינסקי'ן פערמשפּט אויף 2 חדשים טורמע און אָבגעלעגט דאָס אויספיהרען דעם אורטייל אויף 3 יאָהר.

זאַל פילהאַרמאָניע"

ערשטער יודישער וואַרשאַווער מיניאַטור-טעאַטער

„אַזאַזעל"

די לעצטע גאַסטשפּילען אין לאָדז!

נור 3 גרויסע שלאַגער-טעג

צו ביליגע פּרײַזען:

הײַנט, פרײַטאַג, דעם 6 טען אויגוסט ד. י., 9 אָווענד
מאָרגען שבת, דעם 7-טען אויגוסט, 4 נאָכמ. און 9 אָווענד

20 פון די בעסטע №№ שלאַגער איבער שלאַגער!

— פון גרויסען 1-טען, 2-טען און 3-טען פּראָגראַם!

פּרײַזען פון 50 גראָשען ביז 3 זלאָטעס. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

העננט אַרוים צענניקעס אין די נעהעלבער.

צענניקעס געפעהלט, זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען און די אינהאַבער פון די געוועלבער וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

(אוו) די פּאָליציי-מאַכט קאָנטראָלירט לעצטענס אין אַלע געוועלבער, ספּעציעל אין די שפּייז-און גאַלאַנטעריע-געוועלבער, צי ס'זענען אַרויסגעהאָנגען געוואָרען צענניקעס.

אין 7 פאַלען, וואו ס'האָבען אַזעלכע

פײַערליכע עפענונג

פון דער נײַער סוחרים-באַנק.

(–) נעכטען איז אין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין (פּיעטריקאָווער 10) פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער סוחרים-באַנק, וועלכע איז געעפענט געוואָרען בײַם זעלבען פעראיין.

אין לאָקאַל פון פעראיין האָבען זיך פערזאַמעלט די מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג, דער אויפזיכטס-ראַט און פערוואַלטונג פון דער באַנק און אַ רייהע איינגעלאַדענע געסט.

געעפענט האָט דער וויצע-פּרעזעס פרעהליך, וועלכער האָט איבערגעגעבען אין קורצע ווערטער די געשיכטע פון דער גרינדונג פון דער באַנק, וועלכע שטעלט זיך פאַר אַ ציל צו העלפען מיט ביליגען קרעדיט דעם סוחר'טום, וואָס איז בײַם איצטיגען קריזיס שטאַרק רואינירט געוואָרען.

נאָכדעם, ווי ס'האָבען נאָך גערעדט די ה"ה: יאַקוב אייזנער, אינזש. פּראַשקיער, רעד. ע. האַמבורסקי, אורבאַך און זעלמאַנאָוויטש, האָט דער דירעקטאָר פון דער באַנק, ה' באַבאַד אָנגעוויזען, אַז פון דער באַנק וועלען קענען גענוסען אַפילו נישט-מיטגלידער פון פעראיין.

נאָך די רעדעס זענען די פערזאַמעלטע אַוועק אינ'ם נײַעם באַנק-לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 41, וואו ס'האָבען אויך גערעדט מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג און אויפזיכטס-ראַט.

ס'זענען אויך געהאַלטען געוואָרען בעגריסונגס-רעדעס פון פערשידענע אינסטיטוציעס און ה' אייזנער האָט געשלאָסען די פייערונג.

די אַנוועזענדע האָבען זיך אויך בעקענט אויפ'ן אָרט מיט דער שוין אָנגעהויבענער טעטיגקייט פון דער באַנק.

ס'איז קאָנסטאַטירט געוואָרען, אַז ס'זענען שוין געצייכענט ביז 2,000 פּאַיען און ס'איז שוין אויך דאָ אַ גרעסערע אינקאַסאָ-פּאָרטפעל.

אַ יונגענדליכער חזן-ווונדערזינגער.

קיין לאָדז איז געקומען אַ 14-יאָהריגער וואונדער-זינגער ד. וויסבערג, וועלכער וועט הײַנט און מאָרגען דאַווענען אין ענגלישען זאַל.

דער דאָזיגער קלײַנער זינגער'ל האָט נעכטען בעזוכט אונזער רעדאַקציע און פאָרגעזונגען אייניגע תפילות, פון וועלכע ס'איז געווען צו זעהען, אַז מיר האָבען פאַר זיך אַ רייפען אונגעהייער בעגאַבטען מנגן.

עס איז געווען ממש אַ נחת צו הערען, ווי דער מינדעריעהריגער חזן אינטערפּרעטירט די קאָמפּליצירטסטע און שווערסטע חזנישע נייע און סקאַרבאָווע ניגונים.

מיר רעקאָמענדירען איהם אַמשטאַרקסטען די מבינים און ליבהאָבער פון קינסטלערישען געזאַנג.

דאָלאַר.

נעכטיגער קורס אין לאָדז.

צוליב דוחק אין וואַלוטע און אויך צוליב דער גרויסער נאָכפראַגע, איז פאַרמיטאָג דער דאָלאַר געשטיגען אויף 9,12 אין אָפּגעבען און 9,13 אין פערלאַנג.

נאָכמיטאָג, ווען דער אָפיציעלער קורס איז אָנגעקומען 9,07 טשעקען און 9,04 מזומן, און „באַנק פּאָלסקי" האָט געדעקט אַלע פאָדערונגען – איז דער קורס געפאַלען אויף 9,10 – 9,11.

„מ'שלעגט שמ', זשע טא זשידעק טאָניע".

טרויעריגע פאָלגען פון אַנטיסעמיטיזם. — טראַגישער פאַרפאַל אין באַלוט.

(–) ווי ווייט ס'דערגעהט ביי אונז דער אַנטיסעמיטיזם, בעווייזט אַן דער פאָלגענדער פאַל, וואָס איז געשעהען עהערנעכטען אויף באַלוט. נעכטען האָבען מיר שוין געשריבען וועגען דעם פאַל, איצט דערוויסען מיר זיך פאָלגענדע פרטים.

נעבען דעם באַלוטער שחט-הויז, אויף סטעפאַנאַ-גאַס געפינט זיך אַ סטאַוו מיט וואַסער, וואו ס'באָדען זיך די אָרעמע איינוואוינער.

נעכטען אינדערפריה איז דאָרט געקומען זיך באָדען אַ 12-יעהריג יונגעל העניק במיעל; ווען ער האָט זיך אַ ביסעל דערווייטערט פון ברעג, האָט ער פלוצלינג בעקומען אַ קראַמף און זיך אָנגעהויבען צו טרינקען.

די קריסטען, וועלכע זענען געזעסען ביים ברעג, מיינענדיג, זעהט אויס, אַז דאָס איז אַ יודיש יונגעל, האָבען זיך גלייכגילטיג צוגעקוקט צו דעם, ווי דאָס יונגעל טרינקט זיך.

ביני לביני איז אָנגעקומען אַ זוהן פון אַ יודישען שוויינער. די קריסטען האָבען אָנגעהויבען צו שרייען צו דעם יוד: „זשידזיע, ראַטוי טאָנאָנצעגאָ, זשידעק טאָניע" דער יוד האָט זיך געוואָרפען און וואַסער אַריין און אַרויסגעשלעפט דאָס יונגעל.

מען האָט זיך גענומען ראַטעווען איהם, נאָר דאָס האָט גאָרנישט געהאָלפען. דאָס יונגעל איז שוין געוועןן טויט.

דערווייל איז אָנגעקומען די שנעלע הילף, וועלכע האָט אָבער נאָר געקאָנט קאָנסטאַטירען דעם טויט. ביים קאָנסטאַטירען די דמקומענטען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז אַ קריסטליך קינד.

איצט ערשט האָבען די קריסטען, וועלכע האָבען גלייכגילטיג געלאָזט אומקומען דאָס יונגעל, בעקריגען חרטה: „פשיאַקרעוו, מישלעלישמי, זשע טאָ זשידעק טאָניע".

אָט צו וועלכע פאָלגען ס'ברענגט דער בלינדער אַנטיסעמיטיזם, וועלכער ווערט נאָך אויפגעהעצט דורך דער פוילישער אַנטיסעמיטישער פרעסע.

----

4 יאָהר שווערע טורמע

פאַר נעהערען צו דער קאָמוניסטישער - פאַרטיי.

(אוּ) נעכטען איז אין לאָדזער קרייז-געריכט פאַרגעקומען דער פּראָצעס געגען פרל. סערעבניק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז זי האָט געהערט צו דער קאָמוניסטישער פאַרטיי. זי איז אָנגעקלאָגט-געוואָרען לויט'ן אַרטיקעל 102 פון שטראָף קאָדעקס.

פאָרזיצער פון געריכט איז געווען ריכטער ווילקאָווסקי; פּראָקוראָר - ד"ר מאַרקאָווסקי. אַלס פערטיידיגער איז אַרויסגעטראָטען אַדוו. שמיאַראָווסקי פון וואַרשאַ.

דער בעשולדיגונגס-אַקט האָט פאָרגעוואָרפען דער אָנגעקלאָגטער, אַז לויט ידיעות, וואָס ס'האָט געהאַט די פּאָליטישע פּאָליציי, האָט זי, די אָנגעקלאָגטע, אויסגעפיהרט פערשידענע שליחות'ן פאַר דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

זי איז אַרעסטירט-געוואָרען אויף זאַוואַדזקאַ גאַס.

די אָנגעקלאָגטע האָט זיך אין דער פאַרנטוואָרטונגער שולד נישט מודה-געווען.

אויך דער פערטיידיגער אַדוו. שמיאַראָווסקי האָט אין זיין רעדע צוקלאַפּט דעם בעשולדיגונגס-אַקט און אָנגעוויזען, אַז די אָנגעקלאָגטע האָט צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי נישט געהערט.

נאָך דער רעדע פון פּראָקוראָר האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַן'אור-טייל, לויט וועלכען די בעשולדיגטע איז פער'משפט-געוואָרען אויף 4 יאָהר שווערע טורמע און צו - בעצאָהלען די געריכטס-קאָסטען.

לוין-אַקציע פון די יודישע האַלץ-אַרבייטער.

אין פאַראיינס-לאָקאַל, נאָוואָמיעסקאַ 27, איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון אַלע יודישע האַלץ-אַרבייטער ביי אונז אין שטאָדט. עס איז גערעדט געוואָרען וועגען די נידריגע לוין-בעדינגונגען פון די האָלץ-אַרבייטער. איינשטימיג איז דאַן בעשלאָסען געוואָרען, אַרויסצושטעלען אַ לוין-הוספה פון 50 פראָצ. פאַר אַלע קאַטעגאָריעס און 65 פראָצ. פאַר יוגענטליכע, וועלכע פערדינען ביז 10 גילדען אַ וואָך.

אויף זונטאָג איז בעשטימט אַ קאָנפערענץ, צוזאַמען מיט די אונטערנעמער. גלייכצייטיג איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיטעט, וואָס בעדאַרף זיך בעשעפטיגען מיט אַלע לויפענדע פראַגען פון דער לוין-אַקציע.

חשוב'ע א"י געסט

אין לאָדז.

אין די נאָהנסטע טעג וועלען קומען קיין לאָדז די פיהרער פון א"י'דיגען אַרבייטער ישוב די ה"ה: יוסף שפרינצאַק, מיטגליד פון דער ציוניסטישער וועלט-עקזעקוטיווע און מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון דער אַלגעמיינער אַרבייטער אָרגאַניזאַציע אין א"י ד"ר חיים אַרלאָזאָראָוו, דעלעגאַט פון א"י-דיגען יודענטום צו דער פעלקער-ליגע אין גענף, מיטגליד פון פינאַנס-און ווירטשאַפטס-ראַט פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע;

אליעזר קאַפּלאַן, וויצע-פּרעזידענט פון תל-אביב'ער מאַגיסטראַט, וויצע-פּאָרזיצער פון אַקציאָנס-קאָמיטעט און לוי שקאָלניק, מיטגליד פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער צענטראַלע פון דער אַלגעמיינער אַרבייטער אָרגאַניזאַציע אין א"י. מיט זייער בעטייליגונג אָרדענט איין די ציוניסטישע אַרבייטס-פּאַרטיי „התאחדות" איין אין לאָדז אַ גרויסען מיטינג אין זאַל פון פילהאַרמאָניע.

8-טונג!
דאָס „נייע פאָלקסבלאַט"
בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פריה
אין אַלע באַהן קיאָסקען פון
„רוך" („Ruch")

„אַזאַזעל"

די לעצטע 3 טעג!

די לעצטע טעג האָט זיך דער ערפאָלג פון „אַזאַזעל" ווידער פערשטאַרקט. יעדע נאַכט קומען די פאָרשטעלונגען פאָר ביי איבערפולטע זאַלען. דאָס פּובליקום איז בעגייסטערט און אַפּלאָדירט אונאויפהערליך.

צוליב'ן געוואַלדיגען ערפאָלג פון דער רעווי פון אַלע 3 פּראָגראַמען, געהט די דאָזיגע רעווי-פאָרשטעלונג די לעצטע 3 מאָל: היינט פרייטאָג, און מאָרגען, שבת ביי טאָג און אָוועגד.

ווער ס'האָט נאָך נישט געזעהען, ווער ס'וויל נאָכאַמאָל זעהען און הנאה-האָבען פון עטליכע געמיטליכע שעה — דאַרף געהען אין „אַזאַזעל"!

טרינקט לעמבערגער ביער
פון נישט איבערשטייגבארער קוואַליטעט.
99

ער — אין טורמע, זי — אויף דער „פריי".

געפּאַקט דעם „פּאַכאַנעק" מיט דער „קאַכאַנקע" און גוט צו'מקל'ט.

(:) דאָס פרידענס-געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס, וואָס עס האָט פערפיהרט אַ געוויסער מיכאַל וו. געגען איגנאַצי פראַנטשקאָווסקי.

פון בעשולדיגונגס-אַקט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז: מיכאַל און איגנאַצי זענען ביידע געזעסען אין טורמע נישט חלילה פאַר אייגענע זינד, נאָר פאַר... פרעמדע זאַכען... דאָרט האָבען זיי זיך בעקענט און, מיכאַל האָט דערצעהלט זיין חבר, אַז אויף דער „פריי", אין כאַיני, האָט ער אַ קאַכאַנקע, אַ שעהנע מויד.

און ס'האָט זיך געמאַכט, אַז מיכאַל איז פריהער אַרויס פון טורמע אָבזיצענדיג דעם „ווירעק" און איגנאַצי האָט איהם געבעטען, אַז ער זאָל אָבגעבען אַ גרוס זיין סטאַשקאַ'ן און איהר זאָגען, אַז זי זאָל איהם אָפטער ברענגען „זאַלובקעס".

אין איגנאַצי געגאַנגען צו זיין חבר'ס „קאַכאַנקע" און דערווייל זיך מיט איהר נעהנטער בעקענט, און – ביסלעכווייז האָט ער זיך צו איהר איינגעצויגען „פּושיזנאַיעט".

ווען איגנאַצי איז אויך אַרויס פון טורמע, האָט ער געטראָפען זיין כלה שוין וואוינען צוזאַמען מיט מיכאַל'ן, האָט ער זיך געוואָרפען אויף זיין „קאָנקורענט" און איהם גוט צו'מקל'ט, אַזוי, אַז מ'האָט צו איהם געמוזט אַרויסרופען פּאָגאָטאָוויע.

דאָס געריכט האָט איגנאַצי'ן פערמשפט פאַר שלאָגען מיכאַל'ן אויף 2 וואָכען אַרעסט.

א טייער פערגעניגען.

א דורכפאַל פון א וואַרשאַווער דאָן זשואַן אין לאָדז.

(:) דער וואַרשאַווער איינוואוינער העניק מערט איז געקומען קיין לאָדז ערלעדיגען זיינע געשעפטס-אָנגעלעגענהייטען. דאָס האָט זיך איהם גוט איינגעגעבען און ער האָט אפילו פערדינט ביי די געשעפטען אַנ'ערך פון 1,000 זלאָטעס, וועלכע ער האָט געהאַלטען אין זיין טעקע.

אַ צופרידענער איז ער נעכטען געגאַנגען צום קאַלישער וואָקזאַל, מיט דער דעה צו פאָהרען קיין פּויזען.

נאָר אַזוי ווי ער האָט נאָך געהאַט אַ סך צייט, איז ער דערווייל אַריינגעגאַנגען אין בופעט פון 2. קלאַס. ביי אַ טישעל איז געזעסען אַ עלעגאַנט פריילין, וועלכע האָט נושא-חן געווען ביי דעם וואַרשאַווער עלעגאַנט. ס'האָט לאַנג נישט געדויערט, ווי דער יונגערמאַן האָט זיך שוין בעקאַנט מיט דעם מיידעל און זיי זענען געגאַנגען שפּאַצירען. אַזוי האָבען זיי פערוואַנדערט אין פּאָניאַטאָווסקי'ס גאָרטען. דאָס פּאָר'ל האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ באַנק, דערביי האָט דער וואַרשאַווער דאָן-זשואַן אַוועקגעלעגט זיין טעקע מיט'ן געלד אויפ'ן גראָז.

אין מיט'ן פון פרעהליכען געשפּרעך, איז דאָס פריילין אויפגעשטאַנען, זאָגענדיג, אַז זי מוז אויף אַ ווייל אַוועקגעהן. אַלס משכּון, אַז זי וועט צוריקקומען, האָט דער יונגערמאַן גענומען ביי זיין „דאַגנאַ" איהר רידיקיל.

ווען ס'איז אַוועקגעגאַנגען אַ לענגערע צייט און דאָס מיידעל איז נישט געקומען, האָט זיך ערשט דער בחור אַרומגעקוקט, אַז זיין „שאַץ" האָט מיטגענומען מיט זיך די טעקע מיט די 1,000 זלאָטעס.

דער אַפּגענאַרטער בחור האָט געמאַלדען וועגען דעם דער פּאָליציי און דערווייל געפאָהרען קיין פּויזען. ער וועט שוין פערזאָגען קינדס-קינדער נישט קומען קיין לאָדז.

TEATR-ŚWIETLNY
„NOWOSCI"
Piotrkowska, róg Główna;

היינט און פאָלגענדע טעג!
די גרעסטע אטראַקציע פון די וועלט-עקראַנען אין 12 אַקטען
„אין די הייליגע פון די הימעל-קראַצערס
אין דער הויפּט-ראָלע די בעריהמטע אַמעריקאַנער שענהייט PEARL WHITE אַזבערהאַל בעוואוסט, – ווי HARRY PEEL פרייזען פון די פלעצער זענען בעדייטענד נידריג.
906

פון דינסטאג, דעם 3 ביז מאָנטאג, דעם 9. אויגוסט ד. י.
די שענסטע פרוי פון דער וועלט
בונטע רייזע פון גאַבאַבען און געיעג נאָך שענע פרויען. אינטערנאַציאָנאַלער שענהייטס-קאָנקורס אין 8 אַקטען.
אין דער הויפּט-ראָלע די וואונדערבאַרע LEE PARRY
אויסערדעם א גרויסע סענסאַציע! אַרטיסטישע נאַכשפּילען אין גאָרטען!
1) LONA POLANOWSKA וועט זינגען אריעס פון די שענסטע נייעסטע אָפּערעטען. 2) N. B. i E.
NOWIŃSCY קאַבאַרעט טאַנץ. 3) Mieczysław MŁYŃCZYK וועט רעציטירען: „אוי, אונזער פּאָלניפּיק"
און נאָך ??? –– אָנהויב זונטאָג און וואָכענטאג 8 אין 10 אין אָוונד
106

נוי און נאַרטען!
אין פּאַל פון אַנ'אינגעבונג וועטער, איז דאָס קינא נישט טעטיג

קינא ביי'ם קאָאָפּעראַטיוו
און מלוכה-, קאָמונאַלע און געזעלשאַפטליכע בעאַמטע
40 שיענקעוויטשאַ 40.
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג און אין יום-טוב — פון 8 ביז 10 אָוונד.
קינא און מלעטשאַרניע-אין גאָרטען

זאַפּאַרט צו פערמיטען
א געוועלב
מיט 2 שטובען און אַ געוועלב מיט אַ גרויס שויפענסטער. צו ערפאָהרען פּילנאַצנאַ 18, ביי פּראַטיזאַר.
905

אַכטונג! אין מיין פרשטקלאַסיגער אַכטונג!
קאָרזשענער ווערען אָנגענומען זעמטליכע פעלץ-אויסאַרבייטונג ווי אויך בעשטעלונגען פון אייגענע וואַרען צו ביליגע פרייזען און גוטע בעדינגונגען.
מ. שאליט, פּעטריקאָווער 33

די האנדעלס-לאגע אין לאדז.

בוימוואָל-בראַנזשע.

די לעצטע טעג האָט זיך די לאַגע אויף דעם היגען מאַרק פון בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען נישט געענדערט, קיין גרעסערע אויפלעבונג האָט זיך נישט בעפיהלט, הגם ס'איז געשלאָסען געוואָרען אַ פּאָר קלענערע טראַנזאַקציעס.

די סוחרים, וועלכע קויפען איצט איין סחורות, רעפלעקטירען נאָר אויף סאָלידע מאַטעריאַלען, ווי האַנדטוכער, ליילעכער, וועש-ליינוועגד א. א. וו.

אין דעם דעטייל-האַנדעל, איז די בעוועגונג לעצטענס אויך זעהר שוואַך. ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז אַ גרעסערע נאַכפראַגע איז נאָר געוועזען אויף פירמאָווע אויסאַרבייטונגען.

דער איצטיגער שטילשטאַנד דאַרף אָבער גערעכענט ווערען אַלס אַ פאַראיבערגעהענדער, מען דאַרף זיך רעכענען דערמיט, וואָס דער זומער-סעזאָן האָט זיך שוין פערענדיגט און איינצוקויפען סחורות צום ווינטער-סעזאָן איז נאָך צו פריה.

דער ווינטער-סעזאָן זאָל זיך אָנהויבען, לויט דער מיינונג פון פאַבריקאַנטען און הורטאָווניקעס, אין דער נאָהענטסטער צוקונפט די אויסזיכטען אויפ'ן גייעם סעזאָן זענען זעהר גוטע.

צו די דערפרייענדע ערשיינונגען אין דער בוימוואָל בראַנזשע געהערט דאָס, וואָס לעצטענס האָט זיך די צאָהל פראָטעסטען פערקלענערט ביז מינימום, די מורא, אַז די לעצטע ירידה — פון דאָלאַר וועט ברענגען צו גרעסערע קאָמפּליקאַציעס ביי היגע פירמעס, האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר איבערגעטריבען.

וואָס נוגע די לעצטע וועקסעל-טראַנזאַקציעס, איז כדאי צו פערצייכענען, אַז הורטאָווניקעס נעהמען איצט אָן אויפ'ן ווינטער-סעזאָן וועקסלען מיט טערמינען פון 60 ביז 75 טאָג.

וואָל-בראַנזשע.

די נאָכפראַגע אויף וואָל-אויסאַרבייטונגען איז לעצטענס אַ מינימאַלע. אויך אין דער דאָזיגער בראַנזשע וואַרט מען אויף דעם ווינטער-סעזאָן, וועלכער דאַרף זיך אָנהויבען קירצליך.

רעכענענדיג זיך דערמיט, גרייטען זיך צו שטאַרק די לאָדזער און טאָמאַשאָווער פאַבריקען צום סעזאָן.

די פרייזען וועלען נישט שטאַרק געענדערט ווערען, ווייל אין דער בראַנזשע רעכענט מען זיך מיט'ן קורס פון דאָלאַר, וועלכער האָט זיך לעצטענס זעהר וועניג געענדערט. די סוחרים, וועלכע צאָהלען איצט מזומן, בעקומען אַ ראַבאַט, וואָס דערגעהט ביז 10 פראָצ.

זייף-בראַנזשע.

די זייף פאַבריקען אַרבייטען נאָרמאַל, פון די קרעסען קומען אָן גרעסערע בעשטעלונגען. צוליב דער ירידה פון דאָלאַר זענען די פרייזען פערקלענערט געוואָרען.

האָלץ-בראַנזשע.

אויף דעם האָלץ-מאַרק הערשט ווייכער אַ אויפלעבונג. דער עקספּאָרט פון געהילץ, וואַקסט פון טאָג-צו-טאָג.

די טאַרטאַקעס אין ביאַלאָוויעזש, גאַליציען און ווילנאָ האָבען בעקומען אַ גאַנצע רייה בעשטעלונגען.

פריוואַט-דיסקאָנטאָ.

אויף דעם היגען דיסקאָנטאָ-מאַרק פיהלט זיך אַ שטאַרקער מאַנגעל אין וועקסעל-מאַטעריאַל, דאָס ערקלעהרט זיך מיט דעם, וואָס ס'רוב דורכגעפיהרטע טראַנזאַקציעס ווערען געמאַכט אין מזומן. די ערשטקלאַסיגע וועקסלען ווערען איצט דיסקאָנטירט פאַר 2 ביז $2\frac{1}{2}$ פראָצענט, דער מיטעלער וועקסעל-מאַטעריאַל פאַר 3 ביז 4 פראָצענט.

אין דער

קאָלאָניאַל-בראַנזשע.

אויף דעם קאָלאָניאַל-מאַרק הערשט אַ שטילשטאַנד. צוליב דער פרייזען-הערכערונג זענען די אומזאַצען אין הורט און אין דעטייל זעהר בעגרעניצט.

די איינהאָבער פון רעסטאָראַנען, וועלכע זענען געוועזען שטענדיג אָפּנעהמער פון קאָלאָניאַל-סחורות, בעקלאָגען זיך אויף אַ זעהר קליינע פרעקווענץ און צוליב דעם בעגרעניצען זיי זייערע איינקויפען ביז מינימום.

מ. נ.

פרייע טריבונע.

נאָך וועגען לעצטען סכסוך אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע.

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בריף פון ד"ר שיפמאַן אונטער'ן נאָמען: „אָפּקלאַנגען פון'ם לעצטען סכסוך אין דער קראַנקען-קאַסע", געדרוקט אין „נייעם פאָלקסבלאַט" נומער 179, שטעלט די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע פעסט פאָלגענדעס:

ס'שטימט נישט מיט'ן אמת, אַז די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע זאָל האָבען, ביים דורכפיהרען די רעדוקציע פון דאָקטוירים זיך גערי‍כטעט לויט נאַציאָנאַלע אָדער רעליגיעזע מאָטיווען. די רעדוקציע איז דורכגעפיהרט און פעראורזאַכט-געוואָרען צוליב ווירטשאַפטליכע טעמים און צוליב דער נויטיגקייט צו רעאָרגאַניזירען דאָס היילוועזען, און איז געווען געשטיצט אויף די רעזולטאַטען פון די אַרבייטען פון דער ווערי‍פיקאַציע-קאָמיסיע, וועמענס צוזאַמענשטעל ס'האָט געגעבען אַ גענוגענדע גאַראַנטיע פאַר אומפּאַרטייאישקייט.

דאָס פערווּפען-זיך אויף אַ בעזונדערן מיטגליד פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע, מוזען מיר בעטראַכטען פאַר אַן אויסשליסליך-ביזוויליגען פאַלעמישען אויסדרוק.

וואָס איז נוגע די פראַגע פון פערגרעסערען די צאָהל אַמבולאַטאָריע-שעה'ן נאָכ'ן דורכפיהרען די רעדוקציע פון די דאָקטוירים, איז פעראורזאַכט געוואָרען, קודם כל צוליב'ן פּאָראיבערגעהענדען פערגרעסערען זיך פון דער צאָהל קראַנקע, נאָך דעם לאַנג-דויערנדען באָיקאָט פון די דאָקטוירים, און פון דער צווייטער זייט — צוליב'ן בעדייטען וואַקסען פון דער צאָהל פערזיכערטע דורך דער צייט.

אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט, אַז די פאַקטען זענען דעם מחבר פון בריף, אַלס דאָקטאָר פון דער קראַנקען-קאַסע און מיטגליד פון דער פערוואַלטונג פון דאָקטוירים-פעראיין, גוט בעקאַנט, — בעטראַכטען מיר דאָס בענוצען אַזעלכע נישט בעגרעניצטע פאַר-

וואורפען, פון דעם מין, אין דער פּאָלעמיק מיט פּאָליטישע געגנער, אַלס אַ ווילען צו שאָדען-ברענגען דער אינסטיטוציע.

קראַנקען-קאַסע פון דער שטאָט לאָדז.
פאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג
פ. קאלוזשינסקי.

חשוב'ער ה' רעדאַקטאָר!

דער לאָדזער קאָרעספּאָנדענט פון דער „פאָלקסצייטונג" און ד"ר שיפמאַן אין דער פרייע טריבונע פון „נ. פאָלקסבלאַט, רעדענדיג וועגען לעצטען סכסוך צווישען דער לאָדזער קראַנקען קאַסע אין דעם היגען דאָקטוירים-פערבאַנד בעריהרען די שטעלונג, וועלכע די דאָקטוירים - סאָציאַליסטען, די אַזוי ג. „ספּאָלעטשניקעס" האָבען אָנגענומען בנוגע דעם דאָזיגען סכסוך.

אַלס דער, וועלכער האָט אויף דער לעצטער אַלגעמיינער דאָקטוירים-פערזאַמלונג, ווען ס'איז דעבאַטירט געוואָרען די פראַגע פון שטרייק, אָבגעגעבען אין נאָמען פון די „ספּאָלעטשניקעס" אַנ'ערקלערונג וועגען דער בעציהונג פון די סאָציאַליסטישע-דאָקטוירים צום בעפאָרשטעהענדען שטרייק, געפין איך פאַר נויטיג צו בעטען אייך, למען האמת, אָפּצודריקען פאָלגענדעס:

נישט ריכטיג איז די בעהויפּטונג פון דר. שיפמאַן, אַז די „ספּאָלעטשניקעס" האָבען אָפּגעגעבען אַנ'ערקלעהרונג, אַז „אויב ס'וועט בעשלאָסען ווערען אַ שטרייק וועלען זיי זיך סאָלידאַריזירען". ריכטיג איז, אַז אין דער דעקלעראַציע זאָגען זיך די „ספּאָלעטשניקעס" קאַטעגאָריש אַרויס געגען שטרייק און שטימען דערגעגען, אָבער אַלס מיטגלידער פון דאָקטוירים-פעראיין זענען זיי געצוואונגען זיך אונטערצוגעבען דער פעראיינס-דיסציפּלין.

נישט ריכטיג אַלזאָ און גרונדלאָז זענען די ווערטער פון דר. שיפמאַן, אַז „אויב די „ספּאָלעטשניקעס" וואָלטען זיך ענטקעגענגעשטעלט וואָלט צו קיין שטרייק נישט געקומען".

ריכטיג איז, אַז די רעדעס פון דר. שיפמאַן פאַר'ן שטרייק האָבען פיל מיטגעווירקט, אַז די ענדגילטיגע ענטשטעלונג פון די „ספּאָלעטשניקעס" זאָל בלייבען ערפאָלגלאָז, און בעקומען איינגאַנצען 33 שטימען.

מיט דרך ארץ
ד"ר ה. ווייסהאָף.

לאָדז, 5 אויגוסט 1926.

ווילטשיר פאַר
רייסער-בעזיצער
רייסערי-ברעטלעך אין אַלע צו
זעצונגען מיט פלאַכן און רונדע
שטיפטן פאַר שמאַלע און ברייטע
רייסערס צו בעקומען ביי
A. Szlezynger
CEGIELNIANA 66.
869 Telefon 24-49.

וויכטיג נייעס!
צוליב'ן פאַלען פון דאָלאַר, האָב איך פערקלענערט די
פרייזען אויף אַלע אַרטיקלען, ווי: פודער, טואַלעט-זייפען,
קעלנישע וואַסערן, פערפומען, ווי אויך אויף אַלע קאָס-
מעטישע אַרטיקלען. בעזוכט מיין געשעפט און די גענויע אויס-
געשטעלטע פרייזען פון מיין שויפענסטער איז אָהן קויף צוואַנג.
רעעל! ביליגער, ווי איבעראַל!
מיט אַכטונג י. דרוקער, זאַוואַדזקא 11.

Dr. med. Rózaner
ספּעציאַל-אַרצט פאַר וענערישע און הויט
קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-
בעשטראַהלונג.
9 דזיעלנאַ 9,
1-טער שטאָק. טעלעפאָן 28-98
נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8.

דאָס 7 קל. מוסטער-
האַפטע חדר-שולע „תורה ודרך ארץ"
עם ג"ן ילדים, נאָוואָמיעסקאַ 22
מאַכט בעקאַנט, אַז דאָס איינשרייבען און די עקזאַמענס אויף דעם נייעם שול-יאָהר 27—26 קומט פאָר טעגליך
אין די שול-קאַנצעלאַריע פון 9—6. אויף דעם נייעם שול-יאָהר ווערט געעפענט אַ מחלקה גבוה לתלמוד ולהוראה. אויך
אַ 7-טע קל. די עלטערען, וואָס ווילען איינפלאַנצען אין די קינדער-הערצער דעם מאור היהדות צוזאַמען מיט וועלטליכע
בילדונג זאָלען וואָס פריהער איינשרייבען זייערע קינדער, כדי נישט צו האָבען קיין שוועריגקייטען צוליב דעם שול-צוואַנג.
תלמידים ווערען אָנגענומען פון 4 ביז 15 יאָהר. צופאַסענדיג זיך צו דער יעצטיגער סיטואַציע ווערט געגעבען פאַר נישט-
פערמעגליכע בעדייטענדע הנחות.
יצחק פּטאַשניק, נאָוואָמיעסקאַ 22.
930

בריליאַנטען גאָלד, קינסטליכע ציינער אויף צובראָכענע ביזשוטעריע
ראָמבאַרד-קוויטען
קויפט און צאָהלט די העכסטע פרייזען
I. FIJAŁKO, Piotrkowska 7, tel. 31-46
בעמערקונג: חיינס ביליגער געלעגענהייטליכער אויספערקויף פון חפצים.
917

דער ערשטקלאַס-ער
פענסיאָנאַט „זדראָוויע"
אין לאַגעווניק כשר'ע קיך! צופאָהר מיט דעם זגערזשער טראַמוואַי. ווילע ראַפּאַפּאָרט № 23
ספּעציעל איינגעאָרדענטע פערוויילונגען מיט מוזיק און זאַמטליכע געזעלשאַפטס-
שפּילען פאַר אויספלוג-געסט — מיט ביליגע פרייזען פון 8 ביז 12 זל. טעגליך.

bezpowrotnie i bez bólu usuwa
ODCISKI
KTÓRE ZGRUBIAŁĄ I BRODAWKI
Fabryki przetworów chemiczno farmaceutycznych A. Kowalski
Warszawa, Miodowa 5.

רעקאָמענדירט דורך דער עלעקטראָטעכניק.
ווער ס'וויל האָבען אַ ליכטיג לעבען!
זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראַטביין
קאָנסטאַנטינער 3
וועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען. ליכט און קראַפט גרויסער אויסוואַהל פון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

א מעכאַנישע וועבערײ
זוכט לוין-א ביים אויף 44
52 און 68-ער ענגלישע
שטוהל. צו ערפאַהרען אל.
קאָשטשושקי 38 (פראָ-
מענאַדע) 1. שטאָק.
968

„SANITAS" לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען (פאַר קומענדע קראַנקע)
און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט.
ציגעל-גאַס 29, טעלעפאָן 44-51.

קראַנקהייטען	דאָקטוירים	שטונדען
נערוועז קראַנקהייטען	ד"ר א. קאַצענעלסאָן	-5 1-12
מאַגען און קישקע קראַנקהייטען	ד"ר ג. ראָזענבערג " ד. פריד	12-11 .ז6-4 12-10 6 5 1-12
אינערליכע קראַנקהייטען	ד"ר י. איציקזאָן " ה. ראַקאָווסקי	7-6 11-10 5-4 12-11
קינדער קראַנקהייטען	ד"ר י. בעטמע " וו. לאַזערי " י. שטיינבערג	5-3½ 3½-2½ 11-10 7-6 1-12
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר ז. לעווינסאָן " ע. מאַרטשאַוויטש	3-1 6-4
פרויען און געבורטס קראַנקהייטען	ד"ר ה. גוטשטאַדט " ב. מינץ " ל. שיירעראָוויטש	8-6 1-11 9 8 1-11 5-3 11-9
נאָז, האַלז און אויערן-קראַנקהייטען	ד"ר י. איזיק " ש. מאַלאָוויסט	5½-3½ 11½-10½ 7-6 2-12
אויגען-קראַנקהייטען	ד"ר ג. גערשטיין " ע. ראָזענבלאַט	2-1 12-10 4-6 10-9
הויט, וענערישע און אורין-קראַנקהייטען	ד"ר ס. האַנטמאַר " מ. לעווינסאָן " ר. פריבולסקי	3½-2 11-9 8 6 1-12 8½-7½ זונטאג, דינסט., דאָנ. מאָנ. מיטוו. פרייט. 5-5:30 ש. 2-1
רענטגען פיזיקאַלישע טעראַפּיע און אָרטאָפּעדיע	ד"ר א. שטיינבערג	5-3½ 1-12
ציינער און מויל-קראַנקהייטען. גאָלד-קאָראָנעס און בריקען.	צאָהן ד"ר צוקער " גרינשטיין-גאַרקאַווי פר. ד"ר שאַצקאַ " קרעניצקאַ-ציפּין	½2-12 12 9 5-½2 8-5

עלעקטראָטעראַפּיע, קוואַרץ-ליכט, דיאַטערמיע, אַלערליי אַנאַליזען, רענטגען, אָפּעראַציעס,
אַנאַ טרונקעס, איינשפּריצונגען, אימפּונגען, מעדיצינישע קאָסמעטיק, בלוט-אונטערזוכונגען
די לעטשניצע איז אָפען פון 9 פריה ביז 9 אָבענד. זונטאָג פון 9 ביז 4.
טעכנישע-הילף בייטאָג און נאַכט. הויזשען און שטאַרט. דויערנדע היילונג, לויט אָפּמאַך.

CASINO

היינט גרויסע פרעמיערע!

פראכטפילע לעבענס-דראמע אין 9 גרויסע אקטען א. נ.:

Palais de Danse אין נאכט

אין די הויפט-ראלען: די אונפערגעסליכע אין דער ראלע פון ד״ר א׳נפערגעסליכער ראמאטע „Lucja" אינ׳ם פילם „Hrabina Paryża"

Erica Glässner — און איהר מייסטער-פארטנער — **Reinold Szyncel**

קומט מיט אונז זיך געזעגענען!

Kamińska i Gronowski ◆ **Nada Kareni** ◆ **Władysław LIN**

אונפערגלייכליכער טאנץ-דועט, וועלען אויספיהרען רוסישע טענץ. ◆ די וואונדערבארע לאדורין וועט זינגען: א) אין א מערק-נאכט.. ב) Nada שלאפט.. ◆ אקטואלימעטען — אין א גאנץ נייעם רעפערטואר.

אנהויב 4.30 נ. כמ. דער זאל איז מכאניש ווענטולירט און געקיהלט. סימפאנישער ארקעסטער.

פון 4.30 ביז 6 נ"מ אויף׳ן קינעמאטאגר. סעאנס זענען די פרייזן פון די פלעצער 1 זל.

LUNA

היינט און פאלגענדע טעג! סענסאציאנעלער עפאכע-פילם אין 8 אקטען

„די דרעסירער פון ווילדע חיות"

דער פילם האט ארויסגערופען ענטציקונג אנערקענונג פון דער גאנצער וועלט טויזענדער ווילדע חיות, ווי: קראקאדילען לייבען און מא"פעס.

אויף דער ביהנע דער פסיכאפראנאלאג **SZYLLER-SZKOLNIK** (טעראטער פון ווי-סענשאפטליכע ווערק) **M-lle EWNING-RARA**

אהו הינאנוי מאכט פון געדאנקען! אה איינשלאפען!

M-lle Ewning-Rara וועט מיט צונעמבונדענע אויגען טרעפען: דיין נאמען, עלטער, כאראקטער, פאמיליי-ייסען, מעלות און חסרונות. ווער ביזמנו ווי-וויליסט זיין? די ה"ט דאקטוירים האבען פרייע איינטריט. ביז 7 א זייגער (וואכעג און שבת ביז 6 א זייגער) זענען אלע פלעצער 1 זל. סימפאניש ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה. ם. בייגעלמאן.

GRAND-KINO

Piotrkowska 72.

היינט גרויסע פרעמיערע! היינט 6-טע יאהרצייט! כדי צו עהרען דעם אנדענקען פון די געפאלענע פאר׳ן פאטערלאנד אויף די פעלדער פון אסטאוו, ראדזימין און אנדערע, דעמאנסטרירט מיר אונזער׳ן נאמען:

„דאס וואונדער ביי דער ווייסעל"

דער טויט פון ג. סטליכען סקארופקא

היסטארישע ד אמע אין 8 אקטען, געשאפען אויף׳ן גרונד פון די קאמפען וועגען די אונאפהענגיגקייט פון פוילישען פאלק מיט׳ן אנטייל פון **Jadwiga SMOSARSKA, Anna Belina,** **Marsz. PIŁSUDSKI, Haller, Witos, pos. Daszyński** א. א. **Rapacki, Jcracz, Leszczyński** אויף דער ביהנע: **B. BRONOWSKI** אין א גאנץ נייעם רעפערטואר. **FELIŃSKA** וועט זינגען די נייעסטע שלאגערן. **Maryla JASTRZĘBSKA** (געזאנג) **LES ROSINI** וועלען אויספיהרען די נייעסטע טענץ.

924

קינא „ERA"

זאווישא 22 (באלוט)

פרי. דער „פלארא"

גרויסע איבערראשונג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם! געלעכטער! געוויין!

1) די שרפה אין צירך

(2 „זייר אלם טענצער" אין דער הויפט-ראלע. **Charlie Chaplin** אונאויסהערליך געלעכטער מיט די אונפערגלייכליכע

ריהרענדע טראגעדיע אין 6 גרויסע אקטען. — אויסערדעם: הורגאי פון געלעכטער! ס׳ווערט דעמאנסטרירט א גרויסע פרעהליכע קאמעדיע אין 2 אקטען —

2) „ער האט א קינד"

מיט דעם גענאלסטען קאמיקער

Ferdek i Merdek

אין געוועהנליכע טעג - 5.30 א זייגער נאכמ. אנהויב פון די פארשטעלונגען: שבת און זונטאג - 2 א זייגער. מאנטאג-אויסערסט ביליגע פרייזען: פון 30 גר. ביז 50 גר.

209

בריליאנטען,

גאלד, זילבער, פערל, סינטעטיש צייג

זאגאר צובראכענע קויפט און צאהלט

מיט 50 פראצענט מעהרער ווי אומעטום

M. Lewin, Piotrkowska 41

— פראנט-געוועלב. —

א מיבעלינער פערקויפער

בעקאנט אין דער קאלאניאל-בראנזשע ווערט פון זאפארט געזוכט.

זיך ווענדען:

ח. דיאמאנט קאשטשעלנא 6

669

---

2 הילצערנע בעטען

וועניג געניצטע מיט גוטע מאטראצען, זאפארט ביליג צו פערקויפען

פאלודניאווא 28.

וואולטשאנסקא 26.

706

צו די הזה גנבים

וואס האבען ד. 28. יולי ביי דעם קאלישער שפיטאל ארויסגעגנבעט א פאסט-טאש מיט פאפירען לויט וועכסלען מיט סאך

Wolf Margulies, Kalisz געבע א אינטערעסאנט

zł. 120 pł. 18/9 1926 און 4 וועכסלען צו 150 זל.

Leon Król, Jarocin יעדער, אויסערגעשטעלט פון א׳ צו צאהלען זענען זיי מיט פאלגענדע דאטען: 14/9, 25/9, 30/9, 2/10: זאגירט דורך

D. Kott, Kalisz ווערען געבעטען געבען שפייזען צו ווייסען צוגעבען נאכאמיעסקא 6 ביי **Ch Kadisz** דיפקרעטע געזיכערט.

סוחרים! ווייס וויסען די אויבען אויסגערעכנטע וועקסלען נישט צו נעמען, ווייל זיי זענען איבערגעגעבען ביי דער פאליציי.

912

וויכטיג פאר ווערשערייען!

אין מיין שטיקערייען ווערט אנגענומען ארבייטען צו שטיקען און צו צעקלען א 55 גראשען, צעקלען 8 גר. אויך אלע ארט שטעקערייען זעהר ביליג ביי מאלים-קי, פאלודניאווא 6. לינקע אפיץ 3 איינגאנג, 2 שטאק. אויך ווערט געברויכט 2 שטי-קערינס און איין לערנמעדעל פון זאפארט.

916

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספער-טיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ה. ציטרינאוויטש, קאמיענא 4,

אין צווייטען טויער. קומט און איבערציינט אייך! בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צו וואשען-

298

א פאבריקס-לאקאל

מיט 7 פענסטער

און מיט 4 ענגלישע קראפט-שטיהל איז פון זאפארט איבער-צוגעבען אדער צו פערקויפען. צו ערפאהרען וויעזשבאווא 22.

SPECIES AMARICANTES

Zioła gorzkie przeczyszczające, jako naturalny, łagodny środek przeczyszczający ułatwiający funkcje organów trawienia, stosowne z dobrym skutkiem w chorobach kiszek, żołądka, kamieni żółciowych, obstrukcji i nadmiernej otyłości wyrabia **Labor. Chem.-farm. Mr. Ph. A. Sabas, Szczakowa.**

WSZĘDZIE DO NABYCIA. 946

אכטונג! אכטונג!

א געזוכטע פרנסה

אין פערלויף פון א קורצע צייט קען מען זיך אויסלערנען פליסירען און קארבירען לויט די נייעסטע פאסאנען גלייכצייטיג ווערט אויך פערקויפט פערש-דע-נע נייעסטע פארמען און עס ווערט אויך אנגענומען צו פליסירען. צו ערפאהרען פעריקאווער 21 אין 2-טען הויף אין דער דעקאטירער און פליסיר-אינסטיטוט.

926

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. ... Ch. J. Brustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 23.